

Statenvoorstel 53/09 A

Voorgestelde behandeling:

PS-vergadering : 2 oktober 2009

Statencommissie : Niet van toepassing

Onderwerp

Notulen vergadering Provinciale Staten d.d. 4/5 juni 2009

's-Hertogenbosch

Datum

14 september 2009

DIS-nummer

1581615

Griffie

Bijlage(n)

1

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Samenvatting

De notulen van de vergadering van Provinciale Staten d.d. 4/5 juni 2009 dienen te worden vastgesteld.

1. Inleiding

Artikel 2.27, vijfde lid, van het Reglement van orde Provinciale Staten 2007 bepaalt dat de notulen van de vergadering van Provinciale Staten worden vastgesteld door Provinciale Staten.

Overeenkomstig het bepaalde in voornoemd artikel liggen de ontwerpnotulen van de vergadering van Provinciale Staten van 4/5 juni 2009 ter inzage in de fractiekamers en in de bibliotheek.

2. Het voorstel

Wij stellen u voor te besluiten conform bijgevoegd ontwerp-besluit.

De griffier van Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Mevrouw drs. E.M.W.J. Wöltgens

Auteur: P.P.M. Stolwijk-van de Kolk toestel (073) 681 22 78

N.B. de notulen liggen vanaf 23 september 2009 ter inzage in de fractiekamers en in de bibliotheek en worden als losse bijlage op SIS gepresenteerd.

Ontwerp-besluit 53/09 B

Voorgestelde behandeling:

PS-vergadering : 2 oktober 2009

Statencommissie : Niet van toepassing

Onderwerp

Notulen vergadering Provinciale Staten d.d. 4/5 juni 2009

's-Hertogenbosch

Datum

14 september 2009

DIS-nummer

1581615

Griffie

Bijlage(n)

1

Provinciale Staten van Noord-Brabant,

- gelezen het voorstel van de griffier d.d. 14 september 2009;
- gelet op artikel 2.27, vijfde lid, van het Reglement van orde Provinciale Staten 2007;

besluiten:

de notulen van het verhandelde door Provinciale Staten in hun vergadering d.d. 4/5 juni 2009 vast te stellen.

's-Hertogenbosch, 2 oktober 2009

Provinciale Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter

de griffier

**Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van
Noord-Brabant op donderdag 4 en vrijdag 5 juni 2009**

Inhoudsopgave	blz.	nummer
Lijst van de leden van Provinciale Staten	5	
Agenda	7	
Presentielijst	9	
Opening van de vergadering op 4 juni 2009	9	
Sprekers:		
Voorzitter	9,10	
Vreugdenhil	9	
Indien motie vreemd aan de orde van de dag, M1	9	
Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van 20 maart 2009	10	30/09
Ingekomen Stukken	10	31/09
Sprekers:		
Voorzitter	10	
Coonen	10	
Subsidiestelsel Natuur- en Landschapsbeheer	10,25	19/09
Sprekers:		
Voorzitter	11,12,16,25,26	
Heijmans	26	
Hoes	13,14,15,16	
Mw.Lestrade-Brouwer	26	
Martens	11,26	
Mw. Prins-Afman	11,26	
Punt	26	
Mw. Slegers	10,15,25	
Mw. Verstappen	12,14,15,16,26	
Vreugdenhil	12,26	
Van Vught	10,25,26	
Mw. Wijnands	11,15,26	
M2 (Martens e.a.; aangenomen)	11,26	
M3 (Martens e.a.; aangenomen)	11,26	
Onderzoeksbrief Zuidelijke Rekenkamer “Risicokaart provincie Noord-Brabant”	16,26	32/09
Sprekers:		
Voorzitter	16	
Hoes	16	
Van Zeeland	16	

Inpassingsplan Overdiepse Polder**16,26****26/09**

Sprekers:

Voorzitter	17,18,21,26,27
Mw. Kerkhof-Mos	17,18,20,21,26,27
Mw. Moons	20,21,27
Mw. Prins-Afman	19,21
Mw. Slegers	18
Vreugdenhil	19,27
Wagemakers	19,21
A1 (mw. Kerkhof-Mos e.a.; ingetrokken)	18,27

Subsidieverordening Jeugdbeleid Noord-Brabant 2009**21,27****15/09**

Sprekers:

Voorzitter	21,22,23,27,28
Mw. Van Boxtel	27
Mw. Van Haaften-Harkema	23
Heijmans	22
Mw. Lestrade-Brouwer	28
Martens	27
Mw. Moonen-Gerrits	21,27
Punt	28
Mw. Verstappen	27
Voeten	22,27
Vreugdenhil	27
Mw. Wijnands	27

Schorsing van de vergadering**23**

Presentielijst	25
Heropening van de vergadering op 5 juni 2009	25
Spreker:	
Voorzitter	25
Verantwoordingsdebat koopovereenkomst Essent/RWE	28
Sprekers:	
Voorzitter	28,38,43,47,49,53,56,59,69,70,71,72,77,79,80,81
Arkes	38,41
Coonen	79
Mw. Geeraedts	38,40,41,42,45,46,72,73,74,79,80
Heijmans	28,29,30,31,33,34,36,37,38,39,41,42,44,46,47,48,52,53,56,57,60,61,62,63,65,66,67,70,72,73,74,79,80
Mw. Lestrade-Brouwer	30,31,37,38,55,56,57,58
Martens	69
Mw. Moons	59,60,61,62,63,64,65,66,67,68,69,77,78
Van den Oord	28,29,30,31,33,38,47,52,53,57,58,59,70,79,80
Punt	58,59,77,80
Van Schoonhoven	28,31,33,44,47,48,49,73,74,75,77,78,79,80
Thuis	72
Verrijt	33,36,43,44,45,46,47,48,49,64,65,74,80
Mw. Verstappen	28,30,46,47,55,56,57,63,74,76,80
Vreugdenhil	45,50,52,53,59,64,65,66,68,69,75,80,81
M4 (Heijmans e.a.; aangenomen)	71,80
Motie vreemd aan de orde van de dag	9,81
Sprekers:	
Voorzitter	83,84
Arkes	82
Thuis	81
Martens	82
Mw. Prins-Afman	82
Punt	83
Rüpp	83,84
Mw. Verstappen	82
Vreugdenhil	81,83,84
Zeegers	81,83,84
M1 (Vreugdenhil; aangehouden)	9,84
Sluiting van de vergadering	85
Sprekers:	
Voorzitter	85
Mw. Kerkhof-Mos	85

Mw. Van Nieuwenhuizen	85
Mw. Verstappen	85

Besluit nr. 53/09

86

53/09

LIJST VAN DE LEDEN VAN PROVINCIALE STATEN

VAN NOORD-BRABANT

Mw. J.R.H. Maij-Weggen, Commissaris van de Koningin

Aarts-van de Loo, mw.ing. J.P.H.	CDA	St.Oedenrode
Andreas-de Jong, mw. H.F.C.	SP	Bergen op Zoom
Arkes, J.G.	PvdA	Rosmalen
Arts, mw. W.M.A.	SP	Eindhoven
Boel, P.D.A.	PvdA	Eindhoven
Boxtel, mw. M.W.A. van	SP	Sint Oedenrode
Breda, mw. R.E.M. van	PvdA	Tilburg
Burgt, C.H.M. van der	VVD	Helmond
Coonen, drs. G.P.J.H.M.	CDA	's-Hertogenbosch
Doelen, W.M. van der	CDA	Maren-Kessel
Dörr, J.E.J.	CDA	Waalwijk
Erciyas, M.	SP	Oss
Geeraedts, mw. mr. M.B.Ph.	VVD	Rosmalen
Göring, R.A.H.M.	CDA	Lieshout
Gounou, mw. E.	PvdA	Oss
Harmsen van der Beek, M. ten	VVD	Roosendaal
Heijmans, N.G.L.	SP	's-Hertogenbosch
Hoogeveen, drs. J.H.	VVD	Eersel
Hosseini-Ghreani, mw. Z.	SP	Boxmeer
Kamphorst, mw. M.T.	SP	Eindhoven
Kerkhof-Mos, mw. C.C.	CDA	Roosendaal
Kielenstijn, drs. H.J.	VVD	Eindhoven
Lamers, mw. drs. A.J.H.W.	CDA	Prinsenbeek
Lavrijssen, mw. A.A.P.M.	CDA	Hapert
Lestrade-Brouwer, mw. M.C.	D66	Boxtel
Lopik, ing. A.T. van	VVD	Heesch
Martens, J.A.M.	GroenLinks	Biezenmortel
Moonen-Gerrits, mw. J.M.C.W.	CDA	Uden
Mulders, A.A.W.G.	CDA	Moergestel
Oord, ir. H.C.A.M. van den	CDA	Oirschot
Paulides-Ruitenbergh, mw. drs. ing. P.A.	CDA	Breda
Prins-Afman, mw. drs. M.W.	VVD	Sint Oedenrode
Punt, C. <i>(tijdelijk)</i>	Brabantse Partij	Klundert
Schoonhoven, E.F.H. van	GroenLinks	Ravenstein
Schouten, N.	SP	Oss
Slegers, mw. drs. V.T.C.	SP	Tilburg

Smolders, A.P.H.	CDA	Bergeijk
Staak, W.R. van der	SP	Sint Oedenrode
Stalknecht, J.W.	PvdA	Bergen op Zoom
Thuis, drs. W.T.	CDA	Eindhoven
Tsoutsanis-van der Koogh, mw. mr. M.E.	VVD	Breda
Ven, mr. C.P.J.M. van de (<i>tijdelijk</i>)	CDA	Moergestel
Verhoeven, J.A.	VVD	Bergeijk
Verrijt, P.A.	PvdA	's-Hertogenbosch
Verschuuren, mw. mr. I.R.G.W.	CDA	Gemert
Verstappen, mw. dr. B.E.J.M.	PvdD	Hilvarenbeek
Voeten, drs. M.M.A.J.	VVD	Made
Vreugdenhil, ing. H.J.	CU-SGP	Nieuwendijk
Vught, A.C.J.M. van	CDA	Rijkevoort
Wagemakers, R.J.J.M.	PvdA	Tilburg
Wijnands, mw. drs. A.M.	PvdA	Helmond
Wolters, H.	CDA	Uden
Zeegers, S.J.	SP	Uden
Zeeland, R.J.C. van	SP	's-Hertogenbosch
Zwijnenburg-van der Vliet, mw. J.	VVD	Woudrichem

Mw. drs. E.M.W.J. Wöltgens, griffier

VERGADERING VAN

PROVINCIALE STATEN VAN NOORD-BRABANT

OP DONDERDAG 4 EN VRIJDAG 5 JUNI 2009

Agenda

- I Opening van de vergadering/vaststellen agenda
- II Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van 20 maart 2009
- III Ingekomen stukken
- IV Verantwoordingsdebat koopovereenkomst Essent/WRE
- V Voorstellen

De nummers:

28/09 *Jaarstukken 2008*

29/09 *Midterm Review*

Voorstel op het gebied van Zorg, Welzijn en Cultuur

Nummer:

15/09 *Subsidieverordening Jeugdbeleid Noord-Brabant 2009*

Voorstellen op het gebied van Ruimte en Milieu

De nummers:

19/09 *Subsidiestelsel Natuur- en Landschapsbeheer*

26/09 *Inpassingsplan Overdiepse Polder*

32/09 *Onderzoeksbrief Zuidelijke Rekenkamer 'Risicokaart provincie Noord-Brabant'*

Voorstel op het gebied van Economie, Milieu en Grote Stedenbeleid

Nummer:

27/09 *Notitie Luchtvaart Noord-Brabant*

Vaststellen agenda

VI Vragenuurtje

VII Sluiting

VERGADERING VAN

PROVINCIALE STATEN VAN NOORD-BRABANT

OP DONDERDAG 4 JUNI 2009

Plv. voorzitter: drs. W.T. Thuis

Adjunct-Griffier: A.J. Brul

Volgens de presentielijst zijn 36 leden aanwezig, te weten:

mw. drs. Prins-Afman, mw. Kerkhof-Mos, Martens, Van der Doelen, ir. Van den Oord, mw. dr. Verstappen, Van Vught, mw. Zwijnenburg-van der Vliet, mw.drs. Slegers, Ten Harmsen van der Beek, Van Schoonhoven, mw. Kamphorst, Dörr, mw. Lavrijssen, Göring, drs. Thuis, Arkes, Van der Staak, mw. Wijnands, Van Zeeland, drs. Voeten, ing. Van Lopik, Verrijt, ing. Vreugdenhil, mw. mr. Geeraedts, mw. Gounou, Heijmans, drs. Coonen, Wagemakers, mw. Van Breda, mw. mr. Verschuuren, mw. mr. Tsoutsanis-van der Koogh, drs. Kielenstijn, mw. Moonen-Gerrits, Stalknecht en drs. Hoogeveen.

Afwezig zijn 19 leden: mw. ing. Aarts-van de Loo, mw. Andreas-de Jong, mw. Arts, Boel, mw. Van Boxtel, Van der Burgt, Erciyas, mw. Hosseini-Ghreani, mw. drs. Lamers, mw. Lestrade-Brouwer, Mulders, mw. drs. ing. Paulides-Ruitenbergh, Punt, Schouten, Smolders, mr. Van de Ven, Verhoeven, Wolters en Zeegers.

De voorzitter opent om 19.00 uur de vergadering en verzoekt allen te gaan staan.

De *voorzitter*: Ik wil gelukwensen uitspreken aan het adres van de heer Verrijt. Piet, je bent jarig vandaag; van harte gefeliciteerd, fijn dat je er bent! Onze collega mevrouw Mia van Boxtel is ook jarig. Zij is vandaag niet aanwezig, maar ook haar feliciteer ik namens ons allen met haar verjaardag.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Mijn fractie wil samen met de fractie van GroenLinks een motie vreemd aan de orde van de dag indienen.

De *voorzitter*: Akkoord. Door de leden Vreugdenhil en Van Schoonhoven wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen

op 4 juni 2009;

constaterende dat:

- *de provincie Brabant bezig is met het opstellen van een nieuwe structuurvisie;*
- *daarin ook de visie aangaande de detailhandelsstructuur van Brabant nader zal worden uitgewerkt;*
- *vooruitlopend hierop in de commissie RM het provinciaal onderzoek detailhandel en leisure is besproken;*
- *er nu al concrete plannen zijn om te komen tot een megamall in randstedelijk gebied;*
- *de ontwikkeling van een megamall in randstedelijk gebied diverse provinciale belangen raakt;*
- *het beleid van de provincie Noord-Brabant zoals vastgelegd in de interimstructuurvisie zich richt op het versterken van de stedelijke centra en het behoud van de kwaliteit van de leefomgeving van de kernen die voor een belangrijk deel bepaald wordt door de aanwezige detailhandel;*

overwegende dat:

- *een megamall een ongewenste impuls geeft aan een 24-*

uurs consumptie-economie;

- *een megamall in randstedelijk gebied de leefbaarheid van steden en dorpen in de regio aantast;*
- *door de te verwachten toenemende mobiliteitsontwikkeling het milieubelang in het geding is;*
- *bij situering van een megamall in randstedelijke zones de grenzen van de EHS in het geding zijn;*

spreekt uit dat:

- *een megamall in het randstedelijk gebied van Brabant een ongewenste ontwikkeling is;*

verzoekt het college:

- *de gemeenten in Brabant van deze uitspraak op de hoogte te stellen;*
- *de benodigde stappen te ondernemen teneinde de realisatie van een megamall in randstedelijk gebied te verhinderen;*
- *de overwegingen te betrekken bij het opstellen van de structuurvisie,*

en gaan over tot de orde van de dag."

De *voorzitter*: Deze motie maakt onderwerp van beraadslaging uit. Zij krijgt nr. M1 en zal morgen worden behandeld.

Nummer 30/09

Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van 20 maart 2009

De notulen worden ongewijzigd vastgesteld.

Nummer 31/09

Ingekomen stukken

De heer *Coonen* (CDA): Voorzitter! Namens een meerderheid van de stuurgroep kerntaken verzoek ik u om stuk nr. A/19 te agenderen voor de Statenvergadering van 10 juli aanstaande in samenhang met de nog te ontvangen reactie van het college daarop.

De *voorzitter*: Dat is akkoord.

Voor de overige ingekomen stukken wordt besloten conform de voorstellen van de griffier.

Nummer 19/09

Subsidiestelsel Natuur- en Landschapsbeheer

De heer *Van Vught* (CDA): Voorzitter! Het nieuwe subsidiestelsel is zeer technisch waarover zeer veel overleg heeft plaatsgevonden met alle betrokken partijen. Mijn fractie kan met dit nieuwe subsidiestelsel instemmen.

De Rekenkamer heeft een tijd geleden een opmerking gemaakt over het bureaucratisch gehalte van onze subsidieregelingen. De thans aan de orde zijnde regeling is zeer gedetailleerd en soms ook een beetje bureaucratisch. Wij vragen ons af of die niet wat simpeler kan en vragen de desbetreffende gedeputeerde nog eens te willen bekijken of de regeling niet simpeler en praktischer gemaakt kan worden.

In deze notitie wordt veel aandacht besteed aan het particulier en agrarisch natuurbeheer. Wij hopen van harte dat een en ander hiermee in een stroomversnelling zal komen. Goede voorlichting is daarbij een must.

GroenLinks zal straks twee moties indienen. Wij ondersteunen die van harte. Een motie heeft betrekking op de financiering en roept de minister op om met het benodigde geld over de brug te komen. De tweede motie vraagt om het oprekken van de compensatie opdat de deelnemende boeren en particulieren extra inkomen kunnen verwerven. Op dit moment is dat nog in strijd met de EU-regelgeving. Wij zouden graag zien dat de nieuw gekozen Europarlementariërs zich in Brussel hard maken om de regeling klantvriendelijker te maken.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voorzitter! De resultaten van particulier natuurbeheer zijn tot nu toe erg slecht. Alleen gemakkelijke natuurdoelen worden bereikt. Ambitieuze en bijzondere natuurwaarden kunnen niet gerealiseerd worden met particulier natuurbeheer en moeten overgelaten worden aan specialistische organisaties als Staatsbosbeheer of Brabants Landschap. De regeling is er en dat is beter dan niets. Particulieren die dit natuurbeheer realiseren, moeten goed gefaciliteerd worden. Het subsidiestelsel bevat regelingen die daarin zouden

kunnen bijdragen. Het gaat niet alleen om geld, het gaat vooral om kennis. Laat die kennis ruim voorhanden zijn. Ik sluit mij aan bij de opmerking van de woordvoerder van het CDA dat het stelsel zo simpel mogelijk gehouden dient te worden. Als doelen echter niet gerealiseerd worden of bijzondere natuurwaarden worden aangetast, moet de provincie ingrijpen.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voorzitter! De VVD stemt in met dit voorstel.

De *voorzitter*: Mevrouw Wijnands, wilt u het woord?

Mevrouw *Wijnands* (PvdA): Nee, voorzitter, dank u wel.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voorzitter! Natuur en landschap zijn zeer belangrijk voor ons Brabantse land. Naast de EHS kennen wij de groene hoofdstructuur en het Brabantse agrarische landschap. Al deze onderdelen hebben bescherming nodig. Terreinbeherende organisaties vervullen een belangrijke rol in het herstellen en beschermen van natuur- en landschapswaarden, maar ook particulieren en agrariërs met grond hebben een belangrijke rol. Het voorliggende subsidiestelsel biedt deze laatste groep de mogelijkheid tot het verkrijgen van een inkomen.

De voorwaarden om in aanmerking te komen voor een subsidie moeten natuurlijk duidelijk zijn. Wij kennen de catalogus groenblauwe diensten. Vandaag gaat het om een ander subsidiestelsel. Wij willen die twee stelsels zo snel mogelijk op elkaar afstemmen of gelijkschakelen.

In de commissie is gesproken over het feit dat de financiering vanuit het rijk moet komen. Minister Verburg schijnt geen 100% financiering te willen toezeggen. Vandaar dat wij een motie indienen waarin de minister wordt opgeroepen om met dat geld over de brug te komen.

De tweede motie is gericht aan de Europarlementariërs en aan de EU en vraagt om de mogelijkheden te verruimen om inkomen uit dit subsidiestelsel te genereren. Op dit moment wordt alleen gesproken over compensatie van gederfde inkomsten. Ik ben ervan overtuigd dat als er meer

inkomsten uit particulier natuurbeheer gehaald kunnen worden, de resultaten groter zijn.

De *voorzitter*: Door de leden Martens, Vreugdenhil, Van Vught en mw. Wijnands wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op donderdag 4 juni 2009;

behandelend het agendapunt 19/09 Subsidiestelsel Natuur- en Landschapsbeheer;

overwegende dat:

- *per 1 januari 2010 het nieuwe Subsidiestelsel Natuur- en Landschapsbeheer van kracht wordt;*
 - *de financiering hiervan nog steeds niet 100% rond is;*
- roept de minister op, haar financiële verantwoordelijkheid te nemen en te zorgen voor voldoende landelijk budget, en gaan over tot de orde van de dag."*

De *voorzitter*: Deze motie maakt onderwerp van beraadslaging uit. Zij krijgt nr. M2.

Door de leden Martens, Vreugdenhil, Van Vught en mw. Wijnands wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op donderdag 4 juni 2009;

behandelend het agendapunt 19/09 Subsidiestelsel Natuur- en Landschapsbeheer;

overwegende dat:

- *Noord-Brabant een diversiteit kent van natuur en landschappen;*
- *bescherming en versterking hiervan een grote prioriteit heeft;*
- *het betrekken van particulieren en boeren hierbij van groot belang is;*
- *een van de middelen daartoe het nieuwe subsidiestelsel Natuur- en Landschapsbeheer is;*
- *dit nieuwe subsidiestelsel alleen voorziet in compensatie van gederfde inkomsten;*
- *het wenselijk is dat mogelijkheid bestaat om meer subsidie uit te keren dan alleen ter compensatie van gederfde inkomsten;*
- *dat dit vanwege EU-regels nu niet mogelijk is omdat het gezien wordt al staatssteun;*

roepen de nieuw gekozen Europarlementariërs op, zich in te zetten om de EU-regels te wijzigen zodat subsidie aan

particulieren en boeren op het gebied van natuur- en landschapsbeheer meer kan zijn dan alleen compensatie van gederfde inkomsten, en gaan over tot de orde van de dag."

De *voorzitter*: Deze motie maakt onderwerp van beraadslaging uit. Zij krijgt nr. M3.

Mijnheer Vreugdenhil wilt u gebruikmaken van uw spreektijd?

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Nee, voorzitter, dank u wel.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! Wij zijn niet zo blij met dit voorstel voor een subsidiestelsel natuur- en landschapsbeheer. Het valt vooral op dat geen sprake meer is van afrekenen op natuurresultaat. Dat lijkt ons niet erg wenselijk. Monitoring om de natuurkwaliteit te meten, is wel degelijk mogelijk. Monitoring is ook nodig om de beheerder af te rekenen op het natuurresultaat. Dat laatste punt wordt hier verlaten. Volgens ons is dat een stok achter de deur om te bereiken dat voldaan wordt aan de voorwaarden om voor subsidie in aanmerking te komen.

Waarom is subsidie aan gemeenten voor nieuwe gronden niet meer mogelijk? Worden hierdoor geen kansen gemist?

De besparing op de uitvoeringskosten kunnen worden gerealiseerd omdat geen sprake meer is van een resultaatbeloning en controles op natuurresultaat. Daardoor worden de controles uiteraard eenvoudiger en zal er minder bezwaar en beroep worden ingesteld. Besparingen zijn leuk, maar kunnen de resultaten dan wel worden geborgd? Worden hogere natuurdoelen hiermee daadwerkelijk en volledig gerealiseerd?

De subsidieregeling Natuur- en Landschapsbeheer wordt als een subsidieregeling onder de ILG-verordening geplaatst. Daarmee wordt het een bevoegdheid van GS en kunnen toekomstige wijzigingen makkelijker worden doorgevoerd. Kunnen GS dan besluiten om het natuurstype te wijzigen als blijkt dat een en ander niet gehaald kan worden? Volgens ons kan de kwaliteit worden gewaarborgd als wordt gesteld dat de ambities niet verlaagd mogen worden c.q. elders gecompenseerd

moeten worden.

Er wordt gesproken over het sturen op natuurdoelen via een natuurbeheerplan. Hoe ambitieus wordt dit plan? Wie stelt dit samen? Wat wordt richtinggevend: de ecologische potenties of het budget dat men beschikbaar wil stellen? Dit wordt in het stuk niet duidelijk.

Het gaat ons vooral om de kwaliteitsborging. Er wordt gesteld dat reductie van controle mogelijk is door certificering van beheerders. In beginsel kunnen alle beheerders in aanmerking komen voor certificering. Iedereen zonder verstand van ecologie kan zich aansluiten bij een ANV en gecertificeerd worden. Waarom hebben de bevindingen uit de controles geen gevolgen voor reeds verleende subsidies? De subsidie kan toch helemaal teruggevorderd worden als niet aan de voorwaarden wordt voldaan?

Door de verplichting van instandhouding is er minder controle. Er wordt niet meer geteld. Je moet de mate van instandhouding toch meten? Tellen is dan de meeste harde kwantificatie.

Bij agrarisch natuurbeheer is een duurzaam natuurbeheer niet gegarandeerd. Desondanks stellen GS geen wijziging van de bestemming naar natuur of duurzame vastlegging van de natuurfunctie voor, want dan zou er sprake zijn van particulier natuurbeheer. Dat is heel leuk maar hierdoor krijgt men bij agrarisch natuurbeheer wel heel veel speelruimte! Waarom worden agrarische natuurbeheerders met een certificaat vrijgesteld van een aantal verplichtingen?

Om het proces van aanvragen en controles eenvoudiger te maken, zijn zo min mogelijk eisen in de verordening opgenomen. Voor ons hoeft de verordening niet simpeler gemaakt te worden maar eerder ingewikkelder. Is met een versimpeling de kwaliteit nog wel te garanderen? Een looptijd van zes jaar vinden wij ook veel te lang. Er moet veel eerder gemonitord worden. Indien met dit nieuwe stelsel ambitieuze natuurdoelen niet gehaald kunnen worden, moet men snel kunnen terugkeren naar een systeem waarmee die doelen wel gehaald kunnen worden.

Ook in het ontwerpbesluit wordt de sturing op resultaat losgelaten. Overwegende dat ter vervanging van de bestaande subsidieregelingen is

gewerkt aan een nieuw stelsel dat leidt tot een betere sturing op doelen en meer uitgaat van de eigen verantwoordelijkheid van beheerders. Wij missen de sturing op resultaten.

Ook activiteiten op het vlak van recreatie kunnen gesubsidieerd worden. Dat lijkt ons tegenstrijdig tenzij het gaat om activiteiten in het kader van natuureducatie.

Men kan voortdurend wijzigingen aanvragen, maar in het stuk wordt niet aangegeven op welke normen een wijziging zal worden gehonoreerd. Kan men zo maar een verzoek indienen om een wijziging naar een veel minder ambitieus natuurbeheertype? Wij zijn daar heel beducht voor. Wij verwijzen naar de artikelen 74, 75, 76 en 77. In artikel 77 wordt de wijziging naar een lager beheertype vrij gemakkelijk geregeld. Waarom wordt er geen compensatie voorgesteld, bijvoorbeeld een groter oppervlak beheergebied, als de kwaliteit omlaag gaat? In artikel 78 staat dat GS de subsidie ambtshalve vaststellen zonder dat teruggave van de jaarvergoedingen behorende bij de voorgaande beheerjaren wordt verlangd. In artikel 79 staat dat een ontvanger van een subsidie coördinatie agrarisch natuurbeheer of subsidie coördinatiekosten jaarlijks een aanvraag tot wijziging van de subsidie kan indienen. In theorie kan men dus zes jaar op een rij de ambities naar beneden bijstellen. Op deze manier wordt volgens ons geen natuur gerealiseerd. Wij menen dat het verkrijgen van geld vooropstaat en niet het realiseren van hoogwaardige natuur en vrezen dat er een pseudo-natuur gerealiseerd gaat worden. Nogmaals, er moet worden afgerekend op doelen en men moet kunnen ingrijpen als de ambitie voortdurend naar beneden wordt bijgesteld.

De heer *Hoes* (GS;VVD): Voorzitter! Ik deel de opbouwende opmerkingen van de woordvoerder van de CDA-fractie. Iedereen heeft het maximale gedaan om een werkbaar model te realiseren maar het blijft ingewikkeld. Ik ben daarom blij dat er intensief wordt samengewerkt met de Vereniging Brabants Particuliergrondbezit (BPG) die weer samenwerkt met de Stichting Brabants Landschap. Zij lopen met ons door dit soort regelingen om te kijken waar verbeteringen kunnen worden

aangebracht. Zij vinden dit werkbaar en daarom hebben wij er onze zegen min of meer aan gegeven, maar wij staan zeker open voor verbeteringen. Als de Statenleden concrete signalen krijgen uit het veld, willen zij deze dan alstublieft aan ons doorgeven opdat wij verbeteringen kunnen doorvoeren.

Zoals reeds gezegd, de Vereniging Brabants Particuliergrondbezit en de Stichting Brabants Landschap werken veel samen. Er wordt gewerkt aan de suggestie van mevrouw Slegers om zowel kennis als apparatuur te delen teneinde particulier natuurbeheer te vergemakkelijken. Zodra er resultaten zijn, zal ik die aan de Staten melden. Het delen van kennis is vooral heel belangrijk. Daarvoor moeten de verhoudingen tussen de vertegenwoordigers van terreinbeherende organisaties en boeren en particulieren goed zijn. Dat laatste is een voortdurend punt van aandacht. Zoals u weet, hebben wij nogal wat avonden georganiseerd in het kader van de aankoopplannen. Wij zijn nu bezig met een serie avonden rondom Natura 2000. Na afloop van deze vergadering ga ik naar een bijeenkomst in Oirschot. Op deze avonden komt diezelfde discussie steeds terug. Er zijn vertegenwoordigers van Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en Brabants Landschap alsmede particulieren aanwezig. Wij proberen voortdurend te schakelen om ervoor te zorgen dat mensen dezelfde taal spreken. Uiteindelijk heeft iedereen hetzelfde doel voor ogen.

Wij proberen grondruil tussen terreinbeherende organisaties en particulieren te realiseren. Dat gaat echter heel moeizaam. BPG is heel actief in dezen. Zij vraagt ons ervoor te zorgen dat beschikbaar komende grond allereerst wordt aangeboden aan particulieren en daarna pas aan terreinbeheerders. Wij hebben destijds een compromis gesloten en gezegd dat wanneer het gaat om grond die aansluit bij grond van terreinbeherende organisaties, het misschien beter is om deze grond daar onder te brengen. De particulieren delen dit maar de keerzijde is wel dat terreinbeheerders actief moeten zijn om terreinen die geïsoleerd liggen over te dragen aan particuliere natuurbeheerders. Dat gebeurt nog onvoldoende. Ik kom hierop later terug.

De twee moties zijn al aangekondigd in de commissievergadering. Ik heb deze daarom al kunnen bespreken met het college en kan de Staten meedelen dat het college deze moties van harte ondersteunt.

Mevrouw Verstappen heeft een aantal technische en een aantal bestuurlijk-inhoudelijke vragen gesteld. Het feit dat gemeenten niet meer gesubsidieerd mogen worden, vloeit voort uit het uitgangspunt dat overheden elkaar onderling niet mogen subsidiëren. Dat is het uitgangspunt in deze regeling. Ik meen dat wij dit punt in de commissie met elkaar gedeeld hebben. Mevrouw Verstappen vraagt zich ook af of het college niet te veel beleidsvrijheid heeft en of dit er niet toe leidt dat de natuurdoeltypes te gemakkelijk kunnen worden aangepast. Dat kan niet, want er zijn landelijke afspraken gemaakt. In het kader van Natura 2000 zijn of worden afspraken gemaakt met Brussel. Wij gaan geen natuurdoeltypes veranderen, maar zullen bekijken of de bestaande regels voldoende toegesneden zijn op de praktijk, of een en ander niet eenvoudiger kan of dat er andere pakketten moeten worden samengesteld. Die mogelijkheden zijn er inderdaad. Het college kan slechts beslissen als het om kleine wijzigingen gaat. Voor grotere wijzigingen moet het college terugkomen bij de Staten.

Mevrouw Verstappen vraagt of de ecologische potentie of het budget leidend is. Natuurlijk is mijn antwoord: de ecologische potentie. In ieder geval zijn de ecologische waarden leidend. Ik ga het liefst uit van de waarden die ergens al beschikbaar zijn. De eerlijkheid gebiedt mij te zeggen dat er te weinig geld is in verhouding tot de ambities. Ik heb vandaag nog een interview daarover gehad met het Agrarisch Dagblad en heel voorzichtig de suggestie gedaan dat de Tweede Kamer hierin keuzes moet maken. Als de Tweede Kamer vasthoudt aan de hoge ambities, horen daar budgetten bij. Wij weten nu al dat de tot 2013 vastgestelde budgetten niet allemaal beschikbaar zullen komen. Dat is een enorm probleem. Wij onderhandelen nu over de periode na 2013 en weten diep in ons hart dat voor een deel van het beleid nog geen geld beschikbaar is gesteld. Dat is een enorm probleem. Ik zeg dat ook eerlijk als ik met de boeren spreek. De Tweede

Kamer moet óf garant gaan staan voor de komende jaren óf de doelen bijstellen. Dat kan door het aantal hectare bij te stellen, of door bepaalde gebieden aan te wijzen die beslist gerealiseerd moeten worden en voor een aantal andere gebieden een beetje gas terug te nemen. De komende jaren komt er een moment dat het ongeloofwaardig wordt als niet aan een van die twee knoppen gedraaid wordt.

Mevrouw Verstappen vroeg waarom gecertificeerde instellingen met minder regels toekunnen. Wij willen eenvoudige regels en zo min mogelijk regeldruk. Bij de terreinbeherende organisaties vinden regelmatig kwaliteitscontroles plaats. Dat geldt echter niet voor de gemiddelde particulier. Als particulieren van dezelfde ruimte gebruik willen maken als terreinbeheerders, zou het verstandig zijn om deze particulieren te onderwerpen aan een certificering, zodat wij weten dat zij dezelfde kwaliteit bieden als de terreinbeherende organisaties.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Volgens mij kan iedere agrariër lid worden van de ANV. Hij is dan gecertificeerd en krijgt geen controles meer, terwijl hij helemaal geen verstand heeft van ecologie.

De heer *Hoes* (GS;VD): Als de ANV gecertificeerd is, zouden mensen die via de ANV subsidie krijgen ten minste een proeve van bekwaamheid of iets dergelijks moeten afleggen. Dat ben ik met mevrouw Verstappen eens. Dat moet leidend zijn. Ik weet niet precies hoe het in elkaar zit. Ik zal daaraan werken en daarop in een van de volgende commissievergadering extra informatie geven. Het mag niet zo zijn dat men via de achterdeur het systeem ontloopt. Dat is zeker niet de bedoeling.

Mevrouw Verstappen vroeg zich af waarom recreatieve activiteiten gesteund moeten worden. Wij proberen in de meeste natuurgebieden economische activiteiten mogelijk te maken, maar wel naar draagkracht van het gebied. De Loonse en Drunense duinen bijvoorbeeld bevatten delen met zeer hoogwaardige natuur. Daar kun je geen economische activiteiten ontplooiën maar in de randgebieden wel. Zeker in de beheerplannen voor de gebieden van Natura 2000 wordt een en ander

heel kritisch beschreven en wordt samen met het veld bekeken hoe ver wij daarin kunnen gaan. Soms moeten activiteiten worden aangepast. Dat betekent verminderen, verplaatsen of verbieden en soms zijn zij wel mogelijk. Er komen ongetwijfeld her en der protesten van recreatieve verenigingen of van recreatiebedrijven. Dat hoort nu eenmaal bij het hele proces. Tot nu toe zijn de signalen positief. Men begrijpt het en wil gezamenlijk naar oplossingen zoeken.

Een verzoek om een minder ambitieuze doelstelling kan alleen maar worden ingediend als een meer ambitieuze echt niet haalbaar is op de afgesproken locatie. Deze regeling mag zeker niet tot willekeur leiden. Het moet eenvoudiger worden maar er moet aan kwaliteit worden ingeboet.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voorzitter! Er lijkt op papier wel schot in te zitten, maar de praktijk laat al 30 jaar zien dat de natuurkwaliteit achteruitgaat. Wij pleiten ervoor om over niet al te lange tijd te evalueren of dit subsidiestelsel wel helpt. Als blijkt dat dit niet het geval is, moet wat ons betreft pijlsnel worden overgegaan tot aankoop en desnoods onteigening van gronden.

Mevrouw *Wijnands* (PvdA): Aansluitend op de woorden van mevrouw Slegers vraag ik de gedeputeerde of er inderdaad een evaluatie voorzien is.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! Drie vragen uit mijn eerste termijn zijn nog niet beantwoord. Dat betreft allereerst de vraag waarom de bevindingen in de controles geen gevolgen hebben voor de reeds verleende subsidies. De verleende subsidie kan toch helemaal teruggevorderd worden als niet aan de voorwaarden is voldaan?

Verder heb ik gezegd dat bij agrarisch natuurbeheer een duurzaam natuurbeheer niet gegarandeerd is. Er staat namelijk dat desondanks GS geen wijziging van de bestemming naar natuur of duurzame vastlegging van een natuurfunctie voorstellen omdat er dan sprake zou zijn van particulier natuurbeheer. Dat is leuk maar hierdoor krijgt men bij agrarisch natuurbeheer wel veel meer

speelruimte.

Mijn laatste vraag betrof artikel 14.2 en wel het certificaat samenwerkingsverband natuurbeheer. Volgens mij zijn dat de agrarische natuurverenigingen. Dat betekent dat zij die moeten komen tot hoogstaande resultaten in het natuurbeheer zichzelf gaan monitoren. Is dat wel verstandig?

De heer *Hoes* (GS;VVD): Mijnheer de voorzitter! Nu de vragen zo gedetailleerd worden, neem ik het stuk even erbij.

Binnenkort krijgen de Staten de monitoring "De toestand van de natuur". Die monitoring wordt iedere vier jaar uitgevoerd. U ziet daarin dat het allemaal nog wat slagen beter moet. Een aantal types gaat nog steeds achteruit en de balans gaat nog steeds niet de goede kant uit. Het college doet een aantal verbetervoorstellen. Het lastige is echter dat het allemaal langetermijnwerk is. Voordat een en ander effect in de natuur sorteert, zijn wij een groot aantal jaren verder. Dat is het lastige bij het bijstellen. Als je ziet dat het fout gegaan is, ben je eigenlijk al een paar jaar te laat.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Veel van de achteruitgang heeft vaak met de veehouderij te maken. Rond de gebieden van Natura 2000 wordt uitbreiding voortdurend toegestaan. Mensen die menen dat er een extra controle moet zijn, worden onmiddellijk buitenspel gezet, zelfs de BMF (Brabantse Milieufederatie). Ik vind het een beetje apart als de gedeputeerde zegt dat er veel geld moet komen om de natuurdoelen te bereiken, terwijl de achteruitgang van de biodiversiteit maar doorgaat. Dan moeten toch alle zeilen bijgezet worden om de Natuurbeschermingswet goed te laten naleven?

De heer *Hoes* (GS;VVD): De discussie wordt langzamerhand te breed voor de context van het voorstel dat wij nu behandelen. De opmerkingen van mevrouw Verstappen hebben betrekking op het algemene natuur- en milieubeleid. Daarover verschil mevrouw Verstappen en ik van mening. Ik denk dat wij dat moeten constateren.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Ik zal er morgen nog

op terugkomen.

De heer *Hoes* (GS;VVD): Morgen ben ik ook hier. Mevrouw Verstappen vroeg of wij geen subsidie kunnen terugvorderen. Ik meen dat vandaag in de mail is gemeld dat er wel wat kortingen toegepast kunnen worden, maar geen 100%. Dat zit nu eenmaal in deze regeling die gebaseerd is op Europese richtlijnen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter!

De *voorzitter*: Mevrouw Verstappen, ik stel voor dat de gedeputeerde eerst antwoord geeft, anders zitten wij straks in derde of vierde termijn de discussie te voeren en dat is niet de bedoeling.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Het is geen discussie, voorzitter, het is een verhelderende vraag omdat in paragraaf 13 heel duidelijk staat dat de uitgevoerde controles geen invloed hebben op de subsidie.

De *voorzitter*: Dat punt heb u zojuist al aangegeven en daarop heeft de gedeputeerde geantwoord.

De heer *Hoes* (GS;VVD): Ik zou moeten opzoeken in welk artikel de korting staat. Het is in de regeling opgenomen. Nogmaals, wij hebben te maken met Europese regelgeving en kunnen daarvan in dezen niet afwijken.

De bedoeling van dit voorstel is om een aantal bestaande regelingen te groeperen in deze regeling. Daarom is er in feite geen sprake van wijziging van beleid. Het is een één op één overname, een in elkaar schuiven van regelingen en daarin zit de vereenvoudiging.

Ik heb al gezegd dat ik in de commissie zal terugkomen op de Agrarische Natuurvereniging. Dan zal ik aangegeven hoe wij met elkaar omgaan. Het kan natuurlijk niet zo zijn dat helemaal geen controle plaatsvindt als men subsidie van de overheid krijgt. De EU eist dat controle plaatsvindt, ook als men gecertificeerd is. Het systeem is echter eenvoudiger als men wel gecertificeerd is.

De *voorzitter*: De formele afhandeling van het voorstel zal morgen plaatsvinden.

Nr. 32/09

Onderzoeksbrief Zuidelijke Rekenkamer "Risicokaart provincie Noord-Brabant"

De *voorzitter*: Het woord is aan de heer Van Zeeland.

De heer *Van Zeeland* (SP): Voorzitter! Wij steunen het voorstel. Het is goed om te lezen dat de tweede aanbevelingen van de Zuidelijke Rekenkamer ambtelijk herkend worden. Voor ons is het belangrijker als zij ook voldoende politiek herkend worden. Het gaat met name om het onderkennen van het belang van een betere en meer structurele internationale samenwerking bij grensoverschrijdende incidenten. Daarnaast vraagt de Zuidelijke Rekenkamer aandacht voor de doelmatigheid van het naast elkaar optreden van provinciale en landelijke datamanagement. Daarna wordt wederom geconstateerd dat het ambtelijk herkend wordt en vervolgens wordt aan de Staten voorgesteld die aanbevelingen over te nemen. Ik had het veel charmanter gevonden als GS hadden gezegd dat zij het ook herkennen en overnemen. Ik ben het van harte eens met de aanbevelingen en hoop van de gedeputeerde te horen dat hij deze van harte ondersteunt.

De heer *Hoes* (GS;VVD): Mijnheer de voorzitter! In de aanbiedingsbrief staat dat er eerst een ambtelijke reactie is gegeven. Het college heeft gezegd niet de behoefte te voelen om nog een bestuurlijke reactie op de ambtelijke reactie te geven omdat het college die ambtelijke reactie onderschrijft. Ik ben het met de heer Van Zeeland eens dat het wat netter geformuleerd had kunnen worden. Uiteindelijk gaat het immers om de bestuurlijke reactie dat GS het er helemaal mee eens zijn.

De *voorzitter*: De formele afhandeling vindt morgen plaats.

Nummer 26/09

Inpassingsplan Overdiepse Polder

De *voorzitter*: Het woord is aan mevrouw Kerkhof.

Mevrouw *Kerkhof-Mos* (CDA): Voorzitter! Het is niet voor het eerst dat ik in de Staten de Overdiepse Polder mag bespreken. Het gaat over een groot project, een koploperproject in het kader van de planologische kernbeslissing Ruimte voor de Rivier. De polder wordt buitendijks gebracht door de dijk te verleggen. Van de 17 nu in de polder liggende agrarische bedrijven, komen er 9 grondgebonden bedrijven terug op terpen langs de nieuwe primaire waterkering. De andere bedrijven worden uitgeplaatst.

Mijn fractie deelt de ambitie om in de eerste plaats een duurzame oplossing te bieden voor de hoogwaterproblematiek en dus veiligheid voor de regio. Het project moet ook bijdragen aan duurzame landbouw. Het biedt ook kansen om landschap, natuur, cultuurhistorie en recreatie te versterken.

De provincie heeft veelvuldig overleg gevoerd over dit project, o.a. met de belangenvereniging van de bewoners, met instanties, met de gemeenten Waalwijk en Geertruidenberg en met de rijksoverheid.

Voor dit ingrijpende plan hebben de provincie en het Rijk een bestuursovereenkomst gesloten. De staatssecretaris heeft in oktober het projectbesluit ondertekend en dus kan het plan gerealiseerd worden op kosten van het Rijk.

In het kader van de provinciale verantwoordelijkheid voor de publiekrechtelijke besluiten, nemen Provinciale Staten vandaag in het kader van de nieuwe Wet op de ruimtelijke ordening een besluit over het inpassingsplan. Zoals de heer Vreugdenhil in de commissie al zei, het is het allereerste inpassingsplan in het kader van de nieuwe Wet op de ruimtelijke ordening. In het kielzog daarvan wordt ook besloten o.a. over de Nota van zienswijzen Overdiepse Polder en twee nota's van wijzigingen.

Wij stemmen op hoofdlijnen in met het voorstel van GS. Wij hebben in de commissie RM wel kritische kanttekeningen geplaatst bij een aantal elementen van het voorstel, bijvoorbeeld bij het verbod op opgaande beplanting in het winterseizoen van 1 november tot 1 april. Wij

hebben van de gedeputeerde begrepen dat het voor Rijkswaterstaat onbespreekbaar is om daarover nog te onderhandelen. Dat moeten wij accepteren.

Een tweede kritische kanttekening gold de hoogte van de nieuwe tussenkade, de zomerdijk. Die blijft voor de toekomstige bewoners een punt van zorg, zeker gezien de klimaatontwikkeling, zoals ook de commissie MER signaleert. Eens in de 25 jaar wordt de polder geacht gebruikt te worden als waterberging. Met de daarop geënte maatregelen gaan wij nu akkoord. Mochten klimaatscenario's er anders gaan uitzien dan waarvan nu wordt uitgegaan, moet volgens ons het plan te zijner tijd worden aangepast.

Er zijn ook zorgen dat het Rijk wellicht in het kader van de nieuwe waterregeling achteraf alsnog nadere eisen zal stellen aan de landbouwbedrijfsvoering in de uiterwaarden. Met andere woorden: blijven de huidige afspraken gelden of worden die binnenkort wellicht overruled? Wij willen hierop graag een reactie van het college.

Voorzitter, voor mijn fractie blijft één pijnpunt over. Wij hebben dit in de commissie reeds aangegeven. Wij vinden het plan om alle bedrijfsgebouwen noord/zuid op de terpen te realiseren en te oriënteren, discutabel. De tegemoetkomingen die GS doen in de tweede nota van wijzigingen lijken ons onvoldoende afgestemd op een efficiënte en toekomstig duurzame bedrijfsvoeringspraktijk. Wij realiseren ons dat het creëren van nieuw landschap in een situering met terpen aan de waterkering een ruimtelijk-kwalitatieve regie vraagt bij de inrichting van de bouwblokken. De boeren zijn zich daarvan terdege bewust, maar de functie van het gebied blijft wel agrarische hoofdstructuur landbouw. Het voorstel maakt een flexibeler indeling van het bouwblok nauwelijks mogelijk.

Wij willen de individuele boeren meer vrijheid bieden, natuurlijk binnen de kaders van welstand. Wij willen bijvoorbeeld het opwekken van duurzame energie niet verplicht opleggen zoals het college in een van de tegemoetkomingen suggereert, wij willen kansen bieden of anderszins duurzaamheid en optimaal ruimtegebruik bevorderen. Als ondernemers kiezen voor plaatsing van zonnepanelen, verwachten wij dat de provincie

hen daarin faciliteert.

Wij hebben samen met de VVD en de PvdA een amendement voorbereid over de inrichting van het bouwblok. Dat amendement vertraagt naar onze mening de plannen niet terwijl het toch het door mij verwoorde doel dient. D66 zou het amendement ook steunen, maar helaas is mevrouw Lestrade vanavond niet hier en kan ik haar niet om een handtekening vragen.

De *voorzitter*: Het amendement wordt pas morgen in stemming gebracht. Wellicht kunt u het haar morgen alsnog vragen.

Mevrouw *Kerkhof-Mos* (CDA): Inderdaad, voorzitter. Ik zal u straks de tekst al wel overhandigen, zonder de handtekening van mevrouw Lestrade.

Wij realiseren ons terdege hoe belangrijk de plannen zijn voor de Overdiepse polder, maar wij zijn ons ook bewust van de onzekerheid die deze plannen hebben veroorzaakt bij de betrokken ondernemers en bewoners. Zij weten niet precies wat de langetermijngevolgen zijn van de besluiten, hoe hun toekomst eruit gaat zien, of de door hun beoogde bedrijfsvoering wel past in de plannen die nu worden gemaakt. Met des te meer respect en waardering beoordelen wij dan ook hun wijze van participatie in het project. Daarom willen wij tot slot ook hier in de Statenzaal een pluim steken op de hoed van die bewoners, van alle bij dit proces betrokken organisaties en overheden, van de gedeputeerde en haar provinciale medewerkers, die allemaal zo goed hebben samengewerkt bij het voorliggende plan. Wij wensen alle betrokken voor het vervolg en bij de uitvoering alle succes toe.

Voorzitter. Ik overhandig u nu het amendement. Het amendement bevatte een mandaat voor GS, maar de griffie heeft mij erop gewezen dat dit in het kader van nieuwe Wet op de ruimtelijke ordening niet kan. Ik heb dat onderdeel dan ook uit het amendement geschrapt.

De *voorzitter*: Door de leden mw. Kerkhof-Mos, mw. Prins-Afman en Wagemakers wordt het volgende amendement voorgesteld.

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op donderdag 4 juni 2009 ter behandeling van Statenvoorstel 26/09 Inpassingsplan Overdiepse Polder;

overwegende dat:

- *de planvorming voor het Rivierverruimingsproject Overdiepse Polder tot op heden in goede samenwerking tussen bewoners, belangenorganisaties en overheden tot stand is gekomen;*
- *een en ander heeft geresulteerd in een goed en mooi plan dat een voorbeeldfunctie vervult voor toekomstige rivierverruimingsprojecten;*
- *PS de voortgang op geen enkele wijze willen ophouden;*
- *er spanning bestaat tussen het ontwerpideaal vanuit vormgevingsperspectief en de vrijheid van individuele boeren op hun bouwblok binnen de AHS Landbouw;*
- *GS naar aanleiding van het advies van de commissie Ruimte en Milieu vier mogelijkheden voorleggen, met een voorkeur voor de vierde mogelijkheid, waarmee zij de toekomstige ondernemers tegemoet komen, die ons inziens niet voldoen;*

van mening dat:

- *het gewenst is dat GS op zeer korte termijn een bijeenkomst beleggen met boeren en deskundigen, resulterend in (een) inrichtingsvariant(en) waarmee de boeren op hun bouwblok meer flexibiliteit wordt geboden;*
- *dat GS ook een gewijzigd plan voor het bouwblok ruimtelijke kwaliteit stimuleren en waar mogelijk duurzame bedrijfsvoering bevorderen;*

nodigen GS uit, door wijziging van de bouwvoorschriften de mogelijkheid te bieden de nokrichting van bedrijfsgebouwen vrij te laten;

amenderen het Statenvoorstel, 2de nota van wijziging 26/09 DD, bladzijde 3 punt 4 onder a. als volgt:

"3.3. Ontheffing van de bouwregels

- a. Burgemeester en wethouders kunnen ingevolge artikel 3.6, lid 1 onder c. van de Wet ruimtelijke ordening ontheffing verlenen van het bepaalde in lid 2 onder a.1.d. voor wat betreft de nokrichting van vrijstaande gebouwen."*

De *voorzitter*: Dit amendement maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nr. A1.

Het woord is aan mevrouw Slegers.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voorzitter! Ik heb in de commissie alles al gezegd en ben benieuwd naar het antwoord van de gedeputeerde op het amendement dat mevrouw Kernhof zojuist heeft ingediend.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voorzitter! Met dit project betaalt een kleine groep gebruikers en bewoners de prijs voor de veiligheid van heel veel andere burgers. Het is duidelijk dat vanwege het specifieke karakter van dit plan aan een aantal voorwaarden moet worden voldaan. Er is sprake van een grote betrokkenheid bij dit plan en van een goede samenwerking tussen de bewoners en de diverse overheden. Er zijn persoonlijke gesprekken gevoerd. Daarin heeft men veel tijd en energie gestoken. Ook namens mijn fractie lof daarvoor.

De provincie heeft in goed overleg met de betrokken gemeenten een inpassingsplan gemaakt. Van de huidige 17 agrarische bedrijven krijgen 9 grondgebonden bedrijven een hoogwatervrije plek. De vorm van de terp, de beplanting en de positie van de bebouwing worden zoveel mogelijk gelijk. Wel is het motto: eenheid in verscheidenheid. Wat die verscheidenheid is, ontgaat ons als gesproken wordt over de terpen als een samenhangende reeks waarbij de vorm van de terp, de beplanting en de positie van de bebouwing zoveel mogelijk gelijk is. Hoe groot is de vrijheid van de ondernemer voor de inrichting van de terp?

Dankzij de goede samenwerking zijn er 23 schriftelijke en zes mondelinge zienswijzen ingediend. Een aantal heeft betrekking op de afstand tussen bedrijfswoning en bedrijfsgebouwen en de nokrichting van de daken noord/zuid. In de commissie RM is vooral uitgebreid bij dit punt stilgestaan. In de nota van wijziging lezen wij dat GS oog hebben voor het argument van ondernemers dat de noord-zuidrichting van de stallen de mogelijkheden voor duurzame energie door middel van zonnepanelen vermindert. Wellicht zijn er ook vanuit een duurzame bedrijfsvoering argumenten om nog eens goed naar de positionering van de stallen et cetera te kijken.

Wij zijn het evenals het CDA op hoofdlijnen eens met het voorstel. Zojuist is ook een door ons ondertekend amendement ingediend. Wij zouden het zeer op prijs stellen als de gedeputeerde nog eens om de tafel gaat zitten met de betreffende ondernemers en wil bezien op welke wijze er nog meer flexibiliteit kan worden geboden.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voorzitter! Wij kunnen

heel kort zijn na de inbreng van CDA en VVD. Ik heet de bewoners van de Overdiepse Polder hier hartelijk welkom. Zij hebben heel lang en heel hard hieraan gewerkt. Je zult het maar meemaken dat je woont op een stuk land dat in de toekomst onder water gezet moet worden en jij dus moet verhuizen, met alle gevolgen van dien.

Het betreft hier een bijzonder proces. Verandering van bestemming geeft altijd commotie op de meest ongelukkige momenten. Naar aanleiding van het proces bij de Overdiepse Polder vragen wij GS om door middel van meer samenwerking met gemeenten en bewoners tot verdere inpassingsplannen te komen. Wij willen graag de bewoners nog even steunen door iets minder streng te zijn, vandaar het amendement.

Ik wil vanaf deze plaats iedereen bedanken voor de medewerking. Het wordt een prachtige polder!

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Over de inhoud kunnen wij kort zijn. Wij sluiten aan bij de opmerkingen van de woordvoerder van de CDA-fractie. Zij heeft een en ander prima verwoord.

Dit is inderdaad het eerste inpassingsplan van onze provincie binnen de nieuwe Wet op de ruimtelijke ordening. Het is een plan waarin een veelheid van actoren aan een probleem werken. Het inpassingsplan van de nieuwe WMO (Wet maatschappelijke ondersteuning) biedt de mogelijkheid om op die manier tot een breed gedragen en kwalitatief hoogwaardig traject te komen. Ook wij danken vooral de ondernemers en de bewoners van het gebied. Zij hebben heel actief en pro-actief in het proces geopereerd. Wij zien dat op deze manier zelfs ook samen met het Rijk zeer mooie projecten kunnen worden gerealiseerd, al kostte dat af en toe wel veel moeite.

Door de Staten is al vaker overwogen om meer projecten met een inpassingsplan vorm te geven. Binnen de gemeenten leven nog veel vragen, zoals wat gaat het voor ons betekenen en welke bevoegdheden moeten wij weggeven. In de commissie hebben wij gepleit voor een goede evaluatie van dit proces, vanuit de bewoners, de gemeenten en de provincie teneinde duidelijk te kunnen de voor- en nadelen, de kansen en

bedreigingen van de inpassingsplannen te kunnen aangeven. In de Memorie van Antwoord hebben GS die evaluatie toegezegd, waarvoor dank!

Er blijft nog een punt over en daarvoor is een amendement ingediend. Ik ken de tekst van het amendement echter niet en daarom is het lastig om erover te spreken. Ik kon mij goed vinden in de opmerking dat aan B&W een wijzigingsbevoegdheid wordt toegekend, maar wel gekoppeld aan duurzame energie. Die hebben de bewoners ook gevraagd. Daarom lijkt het mij heel reëel om het voorstel op die manier vorm te geven en daarmee recht te doen aan de inzet van het Q-team. Naar onze mening wordt zo voldoende ruimte geboden aan B&W om dit samen met de bewoners in te vullen. Zodra ik het amendement heb ontvangen, kan ik beoordelen of wij het kunnen steunen of dat het conflicteert met wat ik hier heb aangegeven.

Mevrouw *Moons* (GS;PvdA): Mijnheer de voorzitter! Niet zo lang geleden hebben wij zeer intensief gesproken over ontwikkelingen in de Overdiepse Polder. Toen is een aantal zaken de revue gepasseerd, o.a. waar en wanneer gebouwd mag worden en wanneer bepaalde gewassen niet verbouwd mochten worden. Ik heb toen uitgelegd dat de datum al opgerekt is. De Overdiepse Polder is bedoeld voor waterveiligheid. Dat staat altijd voorop. Dat was het argument waarom tussen 1 december en 1 april bepaalde gewassen niet verbouwd konden worden.

Er is heel lang gesproken over de vraag wat het betekent dat er een boerderijstraat kan worden ingericht. Wat betekent het voor de bewoners en voor de ruimtelijke fysieke kwaliteit?

Iedereen die iets met het ruimtelijk plan te maken heeft, is betrokken bij de vaststelling daarvan. Ook de welstandscommissie van de gemeente Waalwijk heeft zich intensief hierover gebogen en geconcludeerd dat zij uitstekend uit de voeten kan met dit voorstel. De bewoners van de Overdiepse Polder hebben gevraagd om iets meer ruimte om af te wijken van de nokrichting. Het klinkt vrij technisch. Wij hebben daarover gediscussieerd en ik heb aangegeven dat er wat GS betreft wel mogelijkheden zijn, maar dat die niet onbeperkt

zijn.

Als het amendement zou worden uitgevoerd, is er geen enkele rem meer op wat er aan ruimtelijke kwaliteit tevoorschijn kan komen. Daar zit mijn aarzeling. De nokrichting is erg belangrijk voor de wijze waarop de gebouwen er komen en voor het uiteindelijke beeld. Wij hebben gekeken naar een tussenoplossing. De oplossing zou kunnen liggen in een bepaling dat de nokrichting 30 meter lang is. Dat is niet zo maar gekozen, dat heeft te maken met de werktuigloodsen. Dat is een hanteerbare maat om het een en het ander te doen.

GS hebben samen met de Staten en op grond van hetgeen de insprekers hebben aangegeven gekozen voor vier maatmogelijkheden. Het plan mag geen vertraging oplopen. Het is vervelend om te moeten concluderen dat de mogelijkheden 1 t/m 3 vertraging opleveren. Dat geldt niet voor mogelijkheid 4. Ik ga er dan ook vanuit dat in het amendement gekozen wordt voor optie 4. Ik wil hierop nog graag een reactie van de Staten want het heeft wel implicaties voor de uitvoering.

Wij snappen het betoog van de Staten en van de bewoners. Wij hebben lang aan dit voorstel gewerkt. Het komt niet zomaar uit de lucht vallen. Iedereen is erbij betrokken geweest. Wij zoeken naar een hanteerbare oplossing waarbij de ruimtelijke kwaliteit en de ondernemingskwaliteit maximaal geoptimaliseerd kunnen worden. Ons voorstel is om het 30 meter te maken zodat in ieder geval de werktuigloodsen een kans krijgen en nog eens te kijken of de voorwaarde inzake de zonnepanelen per se moet worden opgenomen.

Mevrouw *Kerkhof-Mos* (CDA): Voorzitter! Met het amendement vragen wij de gedeputeerde om nog een keer met de betrokkenen om de tafel te gaan zitten. Uit het amendement blijkt dat wij wel degelijk behoefte hebben aan ruimtelijke kwalitatieve kaders en welstand heel belangrijk vinden. Dit signaal komt niet alleen vanuit de Staten, maar ook vanuit de ondernemers. Zij hechten aan kwaliteit en realiseren zich heel goed dat zij in een prachtig landschap komen te wonen waarvan allerlei belangrijke kwalitatieve elementen een onderdeel vormen. Men wil daaraan zelf heel graag een bijdrage leveren. Dat vragen wij ook van

het college. Wij vragen geen onbegrensde mogelijkheden, integendeel.

Ons probleem met oplossing 4 zoals die in de tweede nota van wijzigingen is opgenomen, is dat verruiming gekoppeld wordt aan voorgenomen investeringen. Ik heb daarover deze week contact gehad met betrokkenen. Mij is gebleken is dat de bijgebouwen verschillen van karakter. In bepaalde gevallen is bijvoorbeeld sprake van een dakhelling van maar 20 graden, terwijl voor het plaatsen van zonnepanelen een dakhelling nodig is van minstens 45 graden. Lang niet alle ondernemers zullen tot aanleg van zonnepanelen overgaan. Wij willen dan ook dat dit losgekoppeld wordt. Misschien mag ik even met de anderen overleggen of die 30 meter voldoende soelaas geeft? Het komt aardig in de richting van wat ik heb gehoord, maar ik wil het zeker weten. Wij willen tijdsverlies graag vermijden.

De *voorzitter*: Begrijp ik dat u nu een korte schorsing wilt, mevrouw Kerkhof? Morgen vindt pas de stemming over het amendement plaats. Misschien kunt u na deze vergadering overleg plegen? U heeft dan de hele avond de tijd.

Mevrouw *Kerkhof-Mos* (CDA): Goed, voorzitter.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Ik ondersteun de woorden van mevrouw Kerkhof, voorzitter. Ik verzoek de gedeputeerde met klem om met die agrariërs om de tafel te gaan zitten en te kijken in hoeverre flexibel met de bouwblokken kan worden omgegaan. Kwaliteit staat daarbij bij ons hoog in het vaandel.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voorzitter! Een handreiking zou kunnen zijn dat je de hoofdgebouwen vastzet en de bijgebouwen enige ruimte geeft. Ik vind wel dat de discussie erg gedetailleerd wordt. Als wij een beetje vlotjes met elkaar omgaan, moet het op te lossen zijn. Dat is ook een blijk van waardering voor de huidige en de nieuwe bewoners.

De *voorzitter*: Ik begrijp dat u nog een inbreng heeft voor het overleg dat u straks met elkaar hebt over

het amendement.

Mevrouw *Moons* (GS;PvdA): Voorzitter! Het lijkt mij een goed voorstel. Ik ben blij met de reactie van de Staten. Wij hebben heel zorgvuldig gekeken naar die 30 meter. Die komen niet uit de lucht vallen. Het voorstel zou zijn de zonnepanelen los te koppelen omdat inderdaad niet overal aan die voorwaarde kan worden voldaan. Ik dacht uit het amendement te moeten opmaken dat de nokrichting totaal vrij werd en daarmee had ik wel een probleem. Ik denk dat wij elkaar wel zullen vinden.

De *voorzitter*: Ik stel vast dat dit agendapunt voor vanavond voldoende behandeld is. Morgenvroeg komt mevrouw Kerkhof namens de ondertekenaars van het amendement nog terug op dit thema. Ik begrijp dat mijnheer Wagemakers meedoet met de discussie.

Nummer 15/09

Subsidieverordening Jeugdbeleid Noord-Brabant 2009

De *voorzitter*: Het woord is aan mevrouw Moonen.

Mevrouw *Moonen-Gerrits* (CDA): Mijnheer de voorzitter! Voor ons ligt de subsidieverordening jeugdbeleid. Wij hebben er een tijd op moeten wachten. Sinds de vorige verordening hebben veel ontwikkelingen plaatsgevonden.

Het belangrijkste doel van een subsidieverordening is het hebben van een grondslag op basis waarvan je met de ontvanger afspraken maakt over de te leveren prestatie in ruil voor subsidie. Afspraken kunnen op veel manieren gemaakt worden. Je kunt mondelinge afspraken maken, overeenkomsten sluiten, contracten sluiten of een regeling of een verordening vaststellen. Bij een verordening vraagt men zich af, of die wel nodig is en zo ja, wat er wel en niet in geregeld moet worden en of het beoogde doel ermee wordt bereikt.

Wel of geen verordening is een vormvraag. Wat je er wel of niet in regelt, heeft te maken met de verdeling van bevoegdheden van PS en GS. De

inhoud is bepalend voor het bereiken van het beoogde doel.

Een verordening wordt gezien als een technisch instrument waarin de vertaling van het beleid in financiële zin is vastgelegd. Vaak wordt aangenomen dat een en ander door de juristen goed geregeld is. Wij vertrouwen dat dit bij deze verordening ook het geval is, maar willen die toch niet onbesproken laten omdat het in de jeugdzorg over vele miljoenen gaat. De Staten hebben bij het vaststellen van de algemene subsidieverordening aangegeven dat voor jeugdzorg een afzonderlijke subsidieverordening opgesteld moest worden. In de Staten wordt vaak gesproken over deregulering, over de vraag of je zoveel regels moet opstellen. Een subsidieverordening moet duidelijkheid en zekerheid geven aan degenen die de subsidie ontvangen opdat alle partijen weten wat men van elkaar mag verwachten.

Tot welk niveau moeten PS een en ander regelen? PS moeten zich niet willen bemoeien met de kleinste details op uitvoeringsniveau. Wij zijn daarvan geen voorstander. Wij vinden dat de verordening op hoofdlijnen de grondslag voor subsidiëring moet bevatten. De verdere detaillering is aan het college.

Voor de doelmatigheid- en rechtmatigheidtoets is het belangrijk dat het verband tussen de besteding van de middelen en het doel waarvoor aangetoond wordt. Doelen, prestaties en indicatoren worden op hoofdlijnen vastgelegd in beleid. In de begroting wordt de koppeling gelegd tussen het beleid op hoofdlijnen en de beschikbare middelen. In hoeverre wij erin slagen om op grond van die basisstukken te controleren of het college erin geslaagd is het beoogde te realiseren, wordt bij het vaststellen van de jaarrekening getoetst. Naast de verordening zijn er ook andere stukken waarin prestaties en doelen worden vastgelegd. Derhalve hoeft niet alles tot in detail in de verordening worden vastgelegd.

De kaders zoals geformuleerd in het onlangs vastgestelde beleidskader zijn op hoofdlijnen overgenomen en vertaald in deze verordening, zonder te veel in detail te gaan. De verordening biedt het college wel de mogelijkheid om nadere regels te stellen.

Er hebben in het kader van de jeugdzorg veel discussies plaatsgevonden over vragen als hoe wij ervoor kunnen zorgen dat er zo min mogelijk wachtlijsten zijn, hoe wij nieuw zorgaanbod kunnen stimuleren, hoe kwaliteit gegarandeerd en geborgd kan worden. Wij constateren dat de resultaten van die discussies en onderzoeken alsmede het amendement dat wij hebben ingediend over de samenhang en de koppeling tussen preventief jeugdbeleid en de geïndiceerde jeugdzorg goed verankerd zijn in deze verordening. Er worden mogelijkheden om dit te stimuleren en afspraken te maken met de aanbieders. Wij zijn er zeer over te spreken dat het college erin geslaagd is om dit op een compacte wijze in de verordening vorm te geven. Het is gelukkig geen uitgebreide, dikke verordening geworden. Wij complimenteren het college hiermee. Wij zijn verheugd te kunnen lezen dit inhoudelijk is overgenomen en vertaald in de verordening.

Wij concluderen dan ook dat de verordening een goede grondslag biedt voor subsidiëring waarmee continuïteit van de zorg gewaarborgd kan worden. Er is in deze regeling een goede balans gevonden tussen de bevoegdheid van PS en GS. Wij hebben het vertrouwen dat met deze regeling een basis en grondslag wordt gelegd om te komen tot goede afspraken met partijen zodat het mogelijk is de verbeterlagen te maken op die punten zoals wij die eerder hebben vastgesteld. Wij stemmen dan ook in met deze verordening.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! Omdat onze woordvoerder door omstandigheden vanavond niet hier kan zijn, verzoek ik u morgen bij de voorzitter ervoor te pleiten dat wij een korte stemverklaring kunnen afleggen.

De *voorzitter*: Dat wordt geregeld, mijnheer Heijmans.

De heer *Voeten* (VVD): Voorzitter! Ik kan het vanavond vrij kort houden. Ook mijn fractie stemt in met de verordening.

In de toelichting staat dat jeugdzorg geen indicatie meer zal geven over de duur van de zorg. Dat betekent dat de provincie meer op doelmatigheid

zal moeten sturen. Het is voor ons erg belangrijk om te kunnen toetsen of de doelmatigheid inderdaad gehaald wordt. Daarom moet het smart geformuleerd worden. Wij moeten weten welke prestatie-indicatoren zijn afgesproken om bij de controle te kunnen vaststellen of een en ander goed gegaan is of dat beter had gekund.

Jeugdzorg moet een beleidsplan indienen waarin kwaliteitsdoelstellingen zijn opgenomen. Ook daar is het belangrijk dat die doelstellingen smart en duidelijk geformuleerd worden. Het moeten geen vage kreten zijn waarmee men later alle kanten uit kan. Ik heb dat in de commissie ook reeds bepleit en wilde dat in deze vergadering nogmaals naar voren brengen.

Mevrouw *Van Haafden-Harkema* (GS;CDA): Voorzitter! Thans ligt de subsidieverordening jeugdzorg voor die volgend jaar moet ingaan. De verordening is van toepassing op de subsidieaanvragen vanaf 2010. Er is veel tijd besteed om de verordening een goede en logische stap te laten zijn in de trend die wij de afgelopen jaren samen hebben ingezet. De verordening is vooral een vertaling van ons beleidskader jeugd. In het beleidskader laten wij zien hoe de stappen die wij vanaf 2005 tot en met nu en ook in de toekomst zetten, een verbetering bewerkstelligen van de aansturing en de financiering van de jeugdzorg. De aspecten kwaliteit en effectiviteit zijn vertaald in deze subsidieverordening jeugdzorg. Het gaat daarbij om het realiseren van doelen, om hoe om te gaan met vraagsturing, hoe te financieren op output en hoe flexibiliteit mogelijk te maken naast continuïteit. Die doelen uit het beleidskader worden door deze verordening van instrumenten voorzien. Ik waardeer het zeer dat de Staten getoetst hebben of deze verordening past bij de in het beleidskader vastgestelde doelen.

Ik heb begrepen dat de SP morgen een stemverklaring wil afleggen. In de commissie zijn geen vragen gesteld over de toetsing van de verordening aan het beleidskader dat hier Statenbreed is goedgekeurd.

Ik heb het idee dat wij erin geslaagd zijn de

grondslag voor subsidieverlening goed vorm te geven. Dat geeft zekerheid voor degene die de subsidie ontvangt, maar geeft ook zekerheid en verantwoordingsmogelijkheden aan degenen die de subsidie verstrekken en daarover verantwoording moeten afleggen aan de samenleving en in dit geval ook aan het Rijk.

De indicatoren voor sturing op doelmatigheid en kwaliteit zijn bekend. Die staan zowel in de begroting als in de jaarstukken. Ook die indicatoren worden steeds verder aangescherpt.

Ik dank de Staten voor de ondersteuning. Morgen zal de stemming plaatsvinden.

De *voorzitter*: Ik stel vast dat er geen behoefte is aan een tweede termijn.

Ten aanzien van de agendapunten van vandaag worden morgen drie moties, een amendement en vier vergaderstukken in stemming gebracht.

Ik dank u allen voor uw aanwezigheid.

De *voorzitter* schorst te 20.25 uur de vergadering.

VERGADERING VAN

PROVINCIALE STATEN VAN NOORD-BRABANT

OP VRIJDAG 5 JUNI 2009

Voorzitter: mw. J.R.H. Maij-Weggen, Commissaris van de Koningin

Griffier: mw. drs. E.M.W.J. Wöltgens tot 14.55 uur
Adjunct-Griffier: A.J. Brul vanaf 14.55 uur

Volgens de presentielijst zijn 51 leden aanwezig, te weten:

mw. Lestrade-Brouwer, Göring, drs. Thuis, drs. Coonen, Punt, ing. Vreugdenhil, Arkes, Verrijt, Wagemakers, Schouten, mw. mr. Geeraedts, Mulders, mr. Van de Ven, mw. Zwijnenburg-van der Vliet, mw. Kerkhof-Mos, mw. drs. Prins-Afman, Martens, Van der Staak, Van Schoonhoven, Van der Burgt, Stalknecht, mw. mr. Verschuuren, ir. Van den Oord, mw. ing. Aarts-van de Loo, mw. Gounou, Wolters, mw. mr. Tsoutsanis-van der Koogh, mw. Wijnands, mw. Van Boxtel, mw. dr. Verstappen, mw. drs. Lamers, mw. Lavrijssen, Dörr, Van Zeeland, drs. Voeten, Ten Harmsen van der Beek, mw. Arts, mw. drs. ing. Paulides-Ruitenbergh, ing. Van Lopik, mw. Van Breda, drs. Kielenstijn, Zeegers, Smolders, mw. Moonen-Gerrits, Heijmans, Erciyas, mw. drs. Slegers, drs. Hoogeveen, Van der Doelen, mw. Kamphorst en Verhoeven.

Afwezig zijn 4 leden: mw. Andreas-de Jong, Boel, mw. Hosseini-Ghreani en Van Vught.

De voorzitter heropent om 9.30 uur de vergadering en verzoekt allen te gaan staan voor een moment van stilte.

De *voorzitter*: Ik heet de gasten op de publieke tribune van harte welkom. Het gaat naast de vaste bezoekers om leden van Club 78 uit Roosendaal. De gasten worden vandaag begeleid door mevrouw Kerkhof.

Wij gaan eerst de besluiten nemen die voortkomen uit de debatten van gisteren. Gisteren is wel gedebatteerd onder leiding van de heer Thuis maar er zijn nog geen besluiten genomen. Wij lopen die besluiten stuk voor stuk langs en roepen ook de moties en amendementen op.

Nummer 19/09

Subsidiestelsel Natuur- en Landschaps-

beheer

De *voorzitter*: Op dit Statenvoorstel zijn twee moties ingediend, te weten motie M2 en motie M3. In de eerste motie wordt een oproep gedaan aan minister Verburg. Deze motie is ondertekend door GroenLinks, Christen-Unie-SGP, CDA en PvdA.

In motie M3 wordt een oproep gedaan aan de Europarlementariërs die overigens pas zondagavond weten of zij Europarlementariër worden.

In stemming komt het Statenvoorstel 19/09

De heer *Van Vught* (CDA): Voor.

Mevrouw *Slegers* (SP): Tegen.

Voorzitter. Ik wil een stemverklaring afleggen. Wij stemmen tegen met de aantekening dat het

subsidiestelsel niet helemaal verkeerd is, maar er vindt geen monitoring plaats en bovendien beslaat het een periode van zes jaar en dat vinden wij veel te lang. De resultaten zijn waarschijnlijk te beperkt. Daarom kunnen wij dit niet steunen.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voor.

Mevrouw *Wijnands* (PvdA): Voor.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voor.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Tegen.
Voorzitter. Ik wil een stemverklaring afleggen. Wij denken dat het voorstel zoals het er nu ligt, onvoldoende garantie geeft op een natuureresultaat. De deelnemers worden ook niet afgerekend op wat zij leveren. Dat is voor ons de voornaamste reden om tegen te stemmen.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voor.

De heer *Punt* (Brabantse Partij): Voor.
Voorzitter. Ook ik wil een stemverklaring afleggen. Bij een subsidieverlening moet zeker sprake zijn van een afrekening. Dat mis ik in dit voorstel.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, de VVD, de PvdA, GroenLinks, Christen-Unie-SGP en de Brabantse Partij voor dit Statenvoorstel hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is aangenomen.

Motie M2 wordt zonder stemming aangenomen.

In stemming komt motie M3.

De heer *Van Vught* (CDA): Voor.

De heer *Heijmans* (SP): Voor.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voor.

Mevrouw *Wijnands* (PvdA): Voor.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voor.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voor.

Mevrouw *Verstappen* (PvdA): Tegen.
Voorzitter. Ik wil een stemverklaring afleggen. Wij vinden de oproep veel te mager. De motie is niet in een breder kader geplaatst waarbij ook andere natuurbeherende instanties betrokken zijn.

De heer *Punt* (Brabantse Partij): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, de SP, de VVD, de PvdA, GroenLinks, de ChristenUnie-SGP en de Brabantse Partij voor deze motie hebben gestemd en die van de PvdD tegen, zodat de motie is aangenomen.

Nummer 32/09

Onderzoeksbrief Zuidelijke Rekenkamer "Risicokaart provincie Noord-Brabant"

Het Statenvoorstel wordt zonder stemming aangenomen.

Nummer 26/09

Inpassingsplan Overdiepse Polder

De *voorzitter*: Ik heb begrepen dat er nog een toelichting komt van mevrouw Kerkhof.

Mevrouw *Kerkhof-Mos* (CDA): Mevrouw de voorzitter! Gisteravond hebben wij samen met de VVD en de PvdA en gesteund door D66 een amendement ingediend. De gedeputeerde heeft in tweede termijn aangegeven bereid te zijn om variant 4 in haar tweede wijzigingsnota nog wat aan te passen om ons tegemoet te komen. Die aanpassing houdt in dat zij de bedrijfsgebouwen tot een lengte van 30 meter vrijheid van

nokrichting gunt. Zij is ook bereid om de directe koppeling met investeringen in zonne-energie los te laten. Dat komt voldoende tegemoet aan wat wij graag wilden. Wij weten ondertussen dat ook de boeren in de Overdiepse Polder daarmee uit de voeten kunnen. Als dit inderdaad de conclusie mag zijn, kunnen wij daarmee goed leven en is het amendement overbodig geworden.

De voorzitter: De gedeputeerde bevestigt nog een keer dat de toezegging is gedaan.

De heer Vreugdenhil (ChristenUnie-SGP): Volgens mij staat in artikel 4 dat de wijzigingsbevoegdheid ligt bij het college van B&W. Mevrouw Kerkhof zegt nu heel stellig dat die mogelijkheid wordt geboden door de Statenuitspraak. Ik meen dat wij B&W de ruimte geven om hun wijzigingsbevoegdheid te gebruiken tot 30 meter gekoppeld aan duurzame energie. Het is volgens mij de juiste lijn dat wij als Staten het college van B&W de ruimte geven om hier een eigen afweging te maken. Zo hebben wij dat afgesproken in het inpassingsplan.

Mevrouw Kerkhof-Mos (CDA): Wat vraagt u aan mij, mijnheer Vreugdenhil?

De heer Vreugdenhil (ChristenUnie-SGP): Mevrouw Kerkhof zei dat wij hier uitspreken dat die ruimte er is. Dat is iets anders dan wat mevrouw Moons gisteren zei over het aangepaste punt 4. Wat mevrouw Moons vindt en wat u vindt, mevrouw Kerkhof, is conflicterend. Of u moet de wijzigingsbevoegdheid weghalen bij het college van B&W, maar dan moet de tekst worden aangepast.

Mevrouw Kerkhof-Mos (CDA): Ik begrijp dat het college van GS zijn eigen voorstel 4 heeft geamendeerd. Misschien is het beter als de gedeputeerde dat even toelicht?

Mevrouw Moons (GS;PvdA): Er worden twee getallen in paragraaf 4 ingevoegd. Deze paragraaf bevatte eerst geen beperking, maar nu komt er te staan: 30 meter nokrichting. De paragraaf over de

zonnepanelen wordt weggehaald. De passage dat de wijzigingsbevoegdheid bij B&W ligt, blijft staan omdat wij vastgesteld hebben dat wij dit niet kunnen mandateren.

De voorzitter: Dan is hiermee deze kwestie opgehelderd.

Aangezien het amendement A 1 is ingetrokken, maakt het geen onderwerp van beraadslaging meer uit.

Het Statenvoorstel wordt zonder stemming aangenomen.

De voorzitter: Er wordt iets lekkers aan u uitgereikt. De heer Hoes is jarig vandaag.

Nummer 15/09

Subsidieverordening Jeugdbeleid Noord-Brabant 2009

De voorzitter: Ik heb begrepen dat mevrouw Van Boxtel hierover nog iets wilde zeggen.

Mevrouw Van Boxtel (SP): Dat kan als stemverklaring, voorzitter.

In stemming komt het Statenvoorstel 15/09

Mevrouw Moonen-Gerrits (CDA): Voor.

Mevrouw Van Boxtel (SP): Tegen.

Voorzitter: Wij vinden het beloningsbeleid, de transparantie van bestuur en de afrekenbaarheid van bestuur onvoldoende, ook gezien de recente ontwikkelingen bij het bureau jeugdzorg.

De heer Voeten (VVD): Voor.

Mevrouw Wijnands (PvdA): Voor.

De heer Martens (GroenLinks): Voor.

De heer Vreugdenhil (ChristenUnie-SGP): Voor.

Mevrouw Verstappen (PvdD): Voor.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voor.

De heer *Punt* (Brabantse Partij): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van de SP tegen dit Staten voorstel hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is aangenomen.

Hiermee hebben wij alle onderwerpen van gisteren afgehandeld. Wij gaan nu naar de agenda van vandaag.

Verantwoordingsdebat koopovereenkomst Essent/ RWE

De *voorzitter*: Ik heb begrepen dat uw Staten willen beginnen. Het woord is aan de heer Van den Oord.

De heer *Van den Oord* (CDA): Mevrouw de voorzitter! Het is prettig om voorafgaand aan het debat een kleine traktatie te mogen verorberen van de heer Hoes. Ik ben blij dat de traktatie niet al te groot is, want ook mijn vader is vandaag jarig.

Wij voeren vandaag een belangrijk debat. Het is een verantwoording over de uitvoering van de toekomststrategie Essent. Het is een belangrijk dossier en het is een langdurig proces. Wij als Staten doen onszelf te kort door vandaag het debat hier al te voeren. De transactie tussen RWE en Essent is immers nog niet afgerond. Misschien gebeurt er nog het een en ander na vandaag. Wij hebben op dit moment ook nog geen verantwoordingsverslag van Gedeputeerde Staten. Wij hadden het prettig gevonden als bij zo'n debat een verantwoording van GS betrokken had kunnen worden. Dat is niet het geval maar wij voeren vandaag toch het debat.

Dit debat kan langs twee lijnen worden uitgezet. De ene lijn betreft onze wensen en bedenkingen die wij hebben ingebracht tijdens de debatten van 24 april en 15 mei en anderzijds de lijn van de samenwerking tussen GS en PS. Wij willen het debat niet zo zeer inhoudelijk voeren, wij willen vooral spreken over het proces. Over de inhoud hebben wij de afgelopen maand in dit huis al

ongeveer 20 uur gesproken.

De heer *Heijmans* (SP): Ik wil even een reactie geven op hetgeen de heer Van den Oord aan het begin van zijn inbreng heeft gezegd. Hij vindt het jammer dat wij dit debat op dit moment willen voeren. Ik heb toch goed begrepen dat dit besproken is in het Presidium en dat het Presidium besloten heeft dat het verantwoordingsdebat vandaag gevoerd moest worden? Naar wie richt de heer Van den Oord zich met zijn opmerking dat het vandaag niet de juiste dag is?

De heer *Van den Oord* (CDA): Het is inderdaad besproken in het Presidium. Ik was daarbij aanwezig en heb toen ook gezegd dat ik het niet juist vond dat dit debat vandaag zou worden gehouden omdat de transactie tussen Essent en RWE nog niet is afgerond en wij van GS nog geen informatie hebben gekregen. Maar goed, de meerderheid meende dat het debat vandaag moest plaatsvinden. Wij betreuren dat en daar spreek ik ons allen op aan. Op grond van de krantenartikelen die ik gisteren en vandaag heb gelezen, vraag ik mij af of er sprake is van een verantwoordingsdebat of dat er door sommige partijen wordt ingezet op een afrekeningsdebat.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Op 15 mei hadden wij ook alle informatie nog niet goed kunnen bestuderen. Toen hoorde ik de heer Van den Oord niet zeggen dat hij dat zo jammer vond.

De heer *Van den Oord* (CDA): Ik kom daar nog op terug, want dat is voor ons een onderdeel van het proces. Wij vonden ook dat het niet kon.

Mevrouw *Verstappen* (PvdA): Maar u heeft zich toen wel erin geschikt, mijnheer Van den Oord!

De heer *Van den Oord* (CDA): Ja, en dat doe ik vandaag ook.

De heer *Van Schoonhoven* (GroenLinks): Voorzitter! Het gaat in dit verantwoordingsdebat om de vraag of de toetsingscriteria gehanteerd zijn die wij met elkaar hebben opgesteld. Is er tijdig, betrouwbaar

en volledig geïnformeerd? Ik denk dat ook de CDA-fractie vandaag het debat langs die toetsstenen kan voeren. In die zin lijkt het mij wel een tijdig moment.

De heer *Van den Oord* (CDA): Ik zal straks aangeven dat een aantal zaken na vandaag blijft doorlopen. Daarin hebben GS nog een rol.

De inhoud is dus in feite niet aan de orde, het gaat vooral om het proces.

Wij hebben een zevental wensen en bedenkingen ingediend. Één daarvan betrof de CBL's. Uit de stukken van GS over de motivering van het besluit blijkt dat GS zich op de laatste dag nog hebben verwittigd over de stand van zaken bij de CBL's. Wij zullen later in commissieverband nog een keer geïnformeerd worden. Dat is prima. Wij hebben aangegeven dat wij dit een belangrijk punt vinden. GS hebben die stand van zaken niet schriftelijk onderbouwd. Wij vinden de desbetreffende informatie hoopgevend en zullen daarover later dit jaar verder spreken.

Essent Milieu was een van onze andere wensen en bedenkingen. De actualiteit heeft ons ingehaald. De verkoop gaat niet door. Wij hechten wel aan de afspraak dat in de Staten nogmaals over dit hele dossier gesproken wordt; weliswaar niet met als inzet de verkoop maar wel over de toekomst van het bedrijf en het belang voor de Brabantse samenleving. Daarop moeten wij blijven inzetten.

EPZ was ook een van onze wensen en bedenkingen. Over EPZ is nog steeds een juridische strijd gaande. Wij hebben hier duidelijk uitgesproken dat wij verwachten dat het college alles doet om een goede uitkomst te bereiken. Wij willen dat het college doorgaat met die inspanningen, ook na vandaag! Ik wil dit graag terugkoppelen naar het college. Het college moet daar verantwoording over afleggen. Als de meerderheid van de Staten wil dat het bij vandaag blijft, zal dat ook gebeuren. Wij hebben serieus ingestoken op EPZ en vinden het belangrijk dat er waar mogelijk in goede harmonie met elkaar een oplossing gevonden wordt. Wij houden vast aan die wens en vragen het college om die inspanningen te blijven verrichten tot het moment dat de transactie afgerond is. Dat vinden wij

belangrijk.

Het splitsingsplan was een ander element in onze wensen en bedenkingen. In een motie hebben wij aangegeven hoe GS in dezen moest handelen. Dat is volledig en netjes afgehandeld.

Aan de wensen en bedenking ten aanzien van de toetsingscommissie is invulling gegeven door middel van duurzaamheidscontracten.

Bij de statuten Essent en Enexis hebben wij als wensen en bedenkingen aangegeven dat wij een verzwakt structuurregime willen. Tijdens de aandeelhouderscommissievergadering op 11 mei is gebleken dat er geen meerderheid bestond voor deze wensen en bedenkingen van Brabant. Wij vinden een verzwakt structuurregime belangrijk omdat het bedrijf van ons blijft en robuust en goed moet worden ingericht in het belang van een duurzame energietransitie in de toekomst. Dit heeft het echter niet gehaald. In het debat van 15 mei hebben wij gezegd dat het college de statuten bij Enexis zodanig dient in te richten als ware het een verzwakt structuurregime. Wij blijven volhouden dat dit moet. Die wens geven wij ook vandaag weer mee aan GS. Het college heeft immers via de aandeelhouderscommissie nog een inbreng. Wij hopen dat dit op de door ons gewenste wijze wordt ingebracht en tot een goed einde wordt geleid.

Er zijn veel gevoelens over de wijze waarop het proces de afgelopen anderhalve maand verlopen is. Dat is niet helemaal terecht, want het hele proces loopt al veel langer. Ik meen dat Gedeputeerde Staten ons als Provinciale Staten op een bijzondere wijze betrokken hebben bij het proces. Ik heb veel contact gehad, ook met raads- en Statenleden van CDA-huize in andere provincies die ook aandeelhouder zijn in Essent.

De heer *Heijmans* (SP): Als de heer Van den Oord zo veel waardering heeft voor de wijze waarop wij als PS betrokken zijn bij het proces, vraag ik hem wat hij vindt van de manier waarop wij continu verplicht waren om allerlei zaken vertrouwelijk op het provinciehuis te komen inzien. Wat vindt u ervan, mijnheer Van den Oord, dat ons eigen college ons het recht ontzegt om vertrouwelijk inzage te krijgen in de notulen van een

vergadering van de aandeelhouderscommissie, dat wij onze externe adviseur moeten inschakelen om verslag te doen van een verslag dat wij niet mogen inzien? Vindt u dat zorgvuldig en transparant? Vindt u dat een behulpzaam college? Vervolgens heeft het college ook nog het lef te vragen of het het advies van onze externe adviseur over het verslag dat wij niet mogen inzien, wel mag inzien! Ik vind dat niet zo zorgvuldig en niet zo netjes.

De heer *Van den Oord* (CDA): De zaak heeft verschillende aspecten. Ik constateer dat GS en PS tijdens dit langdurige proces op een innige manier hebben samengewerkt. Vorig jaar juni hebben wij in deze Statenzaal duidelijk aangegeven dat wij die wijze van opereren wilden handhaven. GS hebben daaraan invulling gegeven. Ik vind dat wij een goede manier van samenwerking hebben. Er zijn echter nog meer aspecten. Ik wil graag ingaan op de opmerkingen van de heer Heijmans maar ik zie mevrouw Verstappen bij de interruptiemicrofoon staan.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): De heer Van den Oord geeft complimenten voor het langdurige proces. Als het cruciaal wordt en de informatievoorziening geen schoonheidsprijs verdient, is hij dan nog zo tevreden?

De heer *Van den Oord* (CDA): Mevrouw Verstappen is iets te vroeg met haar interruptie. Ik heb geconstateerd dat wij op een zorgvuldige wijze bij het proces betrokken zijn. Dat had ook anders gekund. Dat is een feitelijke constatering. Ik wijs erop dat het niet alleen gaat over de afgelopen anderhalve maand; het gaat veel verder terug. Wij zijn in besloten kring in de commissies geïnformeerd en hebben afspraken gemaakt. Wij hebben geaccepteerd dat bepaalde informatie niet gedeeld kon worden vanwege bedrijfsbelangen. Als wij dat niet wensten, hadden wij toen moeten zeggen dat het niet kon. Met de heer Heijmans heeft het CDA heel duidelijk uitgesproken dat een en ander zo min mogelijk in beslotenheid moest plaatsvinden en zoveel mogelijk in openbaarheid. Op die wijze is het proces ingezet.

De heer *Heijmans* (SP): U zegt, mijnheer Van den Oord, dat u vanaf het begin zorgvuldig bent geïnformeerd. Ik noem een paar punten uit de informatie die het college ons verstrekt heeft vanaf het begin.

1. Bij minder dan 80% gaat de deal niet door. Dat is niet juist gebleken.
2. Na het uiten van wensen en bedenkingen kan het contract niet gewijzigd worden. Ook dat is niet juist geweest.

Dit zijn allemaal zaken die zwart op wit aan ons zijn toegezegd, met ons zijn afgesproken en waaraan het college zich vervolgens niet gehouden heeft. Waar is die zorgvuldigheid? Ik hoor graag uw oordeel over deze twee feiten.

De heer *Van den Oord* (CDA): Ik praat over zorgvuldigheid bij het betrekken van de Staten bij het proces. Op de punten die u noemt, mijnheer Heijmans, had het inderdaad beter gekund.

Ik kom even terug op uw interruptie en die van mevrouw Verstappen. Het is inderdaad niet wenselijk dat wij op het laatste moment nog informatie krijgen. Aan de andere kant moeten wij onszelf ook de spiegel voorhouden, want wij doen er ook aan mee. Gistermorgen hebben wij wederom dossiers gekregen van onze eigen adviseurs. Ik word ook 's morgens ge-sms't dat het onderzoek er ligt. Een aantal uren later word ik gebeld door de media met de vraag wat ik ervan vind, terwijl ik de stukken nog niet eens had kunnen lezen. Dat vind ik allemaal niet wenselijk, maar wij doen er zelf ook aan mee. Wij moeten ook kritisch naar onszelf kijken en daarom zeg ik dat er verschillende aspecten zijn. Het proces had in een aantal opzichten zeker beter gekund. Ook ik vind het niet wenselijk dat wij op het laatste moment nog allerlei informatie te verwerken krijgen.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Ik vind dat een heel vreemd argument. Het was immers allemaal niet nodig geweest als wij de juiste informatie op het juiste moment hadden gekregen. Dan hadden wij niet op het laatste moment onze adviseurs hoeven in te schakelen. De heer Van den Oord hanteert hier echt een verkeerd argument.

De heer *Van den Oord* (CDA): Nee, een of twee partijen in deze Staten wilden nog aanvullende informatie hebben. Dat is prima, iedereen heeft daartoe het recht, maar dat is de manier waarop tot het laatst geopereerd is.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Nee, die vragen zijn in overleg met andere partijen opgesteld. Het op het allerlaatste moment verstrekken van informatie was niet nodig geweest als die correct, tijdig en volledig was geleverd.

De heer *Van den Oord* (CDA): Daarover kan ik niet oordelen. Dat weet ik niet.

De heer *Heijmans* (SP): Ik wil de stelling van de heer Van den Oord even corrigeren. Het was helemaal niet onze wens om vragen te stellen aan onze externe adviseurs over het verslag van de AHC (aandeelhouderscommissie). Wij wilden het verslag inzien. Omdat wij het verslag niet mochten inzien, zijn wij door het college gedwongen om via het stellen van vragen aan onze adviseurs te weten te komen wat er besproken is op de vergadering van de aandeelhouderscommissie van 11 mei. Zo is het feitelijk gegaan. Men kan ons niet verwijten dat wij pas op het laatst die vragen hebben gesteld. Wij hebben een week moeten wachten voordat wij antwoord kregen van het college of wij het verslag van de AHC mochten inzien.

De heer *Van den Oord* (CDA): Wij denken daar verschillend over.

De heer *Van Schoonhoven* (GroenLinks): Ik hoor de heer Van den Oord spreken over betrokkenheid en over een lange procedure. Dat zijn kwantitatieve uitspraken. Het gaat om de kwalitatieve betrokkenheid. Hij verwisselt oorzaak en gevolg. Het is natuurlijk een gevolg van het feit dat het ons ontbrak aan informatie van GS. Daarom moesten wij op het laatste moment nog al die vragen stellen en een antwoord krijgen via de externe adviseurs. Wij hadden dat antwoord veel liever rechtstreeks van GS willen hebben.

De heer *Van den Oord* (CDA): Een deel van die

informatie was volgens mij al bekend tijdens het debat op 15 mei. Dat is daar gewisseld. Ik heb die stukken ook gezien en daarbij zat volgens mij niets nieuws. Het is de vraag welke informatie u dan nog wilt en hoe dat in het proces tot uitvoering komt. Wij stellen vast dat het meer is dan het debat van de afgelopen anderhalve maand. Het is een langdurig proces geweest, waarbij wij goed betrokken zijn als ik dat vergelijk met partijen in andere provincies. Het proces had inderdaad beter gekund, zeker wat het verschaffen van bepaalde informatie betreft. Sommige zaken hadden wellicht genuanceerder kunnen worden weergegeven. Ik heb al gezegd dat de procesafwikkeling lastig is, omdat het proces nog niet helemaal is afgerond en omdat wij geen verantwoordingsverslag hebben van het college. Ik wil het in eerste termijn hierbij laten op één opmerking na. Ik heb gemerkt dat bepaalde partijen geen verantwoording hoeven af te leggen, namelijk de partijen uit het Haagse veld. Zij hebben echter wel grote invloed gehad op het debat aan de voorkant. Zij hebben immers de Splitsingswet aangenomen. Zij hebben vervolgens niet de regie willen overnemen maar die gelaten waar die thuishoorde: bij de aandeelhouders zoals de Staten van Noord-Brabant. Vervolgens hebben zij wel veelvuldig debat over deze zaak gevoerd. Mij is opgevallen dat in dat debat Brabant er fier bovenuit stak en dat de andere provincies kennelijk niet interessant waren voor het Haagse, ook niet die provincies die met een ander energiebedrijf in een verkoopproces zaten.

Ik wil het hierbij laten, mevrouw de voorzitter.

De heer *Heijmans* (SP): Mevrouw de voorzitter! Ik heb het tijdens eerdere debatten al een paar keer gezegd en herhaal het hier, wij vinden dat het proces tot 24 april een heel aardig proces geweest is. Ik heb dit college complimenten gemaakt voor de manier waarop wij geïnformeerd zijn en bij het proces betrokken zijn. Bij een verantwoordingsdebat kijk je terug. Ik heb zojuist al via een interruptie duidelijk gemaakt dat ik achteraf heel wat minder tevreden ben over de verstrekte informatie en over de procedure.

Toen bleek dat de Staten niet de weg kozen die het college voor ogen stond – een meerderheid zei

namelijk: niet verkopen – is het proces naar mijn idee enigszins een aanfluiting geworden van alles wat met democratie, openheid, fatsoen en zorgvuldigheid te maken heeft. Daar zit de crux.

Laat ik beginnen met de betrouwbaarheid van dit college als het gaat om het informeren van de Staten en het zich houden aan afspraken en procedures met de Staten.

Dit college heeft niet alleen de indruk gewekt maar zelfs hardop uitgesproken, dat wij niet in de fuik zouden zwemmen en nog op zes of zeven momenten "nee" zouden kunnen zeggen. Als dan datzelfde college bij een "nee" van de Staten onmiddellijk reageert met "wij verkopen toch, want er is maar een kleine meerderheid tegen verkoop" en zelfs een lid van het college beweert "wij kunnen helemaal niet meer terug", vind ik dat de eerste ernstige overtreding tegen de procedure zoals GS die ons geschetst hebben. Op deze manier een uitspraak van de Staten naast zich neer te leggen, getuigt haast van minachtig voor die Staten.

Vervolgens zegt gedeputeerde Moons in de commissie voor Bestuur en Middelen duidelijk dat met minder dan 80% Essent alleen verder moet. Zij zet dat zelfs keurig zwart op wit op de sheets die wij hebben gekregen.

Veel belangrijker en veel duidelijker is wat in diezelfde vergadering is gezegd door de heer Boersma. Mijnheer Boersma is een verstandig en wijs man, een man die altijd de waarheid spreekt. De heer Boersma heeft het volgende gezegd: De aandelen van Essent PLB zullen worden overgedragen aan RWE zodra er goedkeuring van de Mededingingsautoriteit is verkregen, geen belemmeringen door de nationale overheid zijn opgeworpen en goedkeuring van de aandeelhouders is verkregen via aanmelding van ten minste 80% van de aandelen. Wat wil dat zeggen. Dat wil zeggen dat als er geen 80% van de aandelen worden aangeboden, de aandeelhouder die 20% plus 1% in handen heeft de hele verkoop kan blokkeren. Dat was de overeenkomst. Dat is ook de reden waarom met name dit college gekozen heeft voor die 80%. Dat is een heel goede zet geweest van dit college. Want daarmee hadden wij als Brabant als enige individuele

aandeelhouder een blokkerende minderheid. Overijssel is de volgende grote aandeelhouder en die provincie heeft 19,5%. Op grond van deze feiten konden wij als Brabant goedkeuring onthouden aan de verkoop van de aandelen en zaten in de positie zoals die altijd geschetst is door dit college en ook door de heer Boersma, dat wij als grootste aandeelhouder de verkoop van alle aandelen konden blokkeren. Hierover wil ik graag duidelijkheid. Is deze uitleg van de heer Boersma onjuist, is die niet waar of moet ik het zo zien, mevrouw Moons, dat u op 11 mei wijzigingen hebt aangebracht in het contract waardoor individuele aandeelhouders bepaalde rechten verloren, o.a. het vastgelegde recht op de blokkerende minderheid bij aanbidding van minder dan 80%? Met de aanpassing van het contract op 11 mei heeft mevrouw Moons de individuele rechten van aandeelhouders aangetast. Daarover is onze externe adviseur klip en klaar.

Toen wij hier op 15 mei stonden, had de gedeputeerde kunnen zeggen: Beste Staten, maakt u geen zorgen. Ik als gedeputeerde heb dat goed geregeld. Ik heb ervoor gezorgd dat wij als grootste aandeelhouder de hele deal kunnen blokkeren op grond van die 80%-regeling. Zij heeft dat niet gedaan, zij heeft waarschijnlijk net even daarvoor het contract gewijzigd om de positie van Brabant te verzwakken. Het is uiterst kwalijk als een college handelt in strijd met de belangen van haar eigen provincie Noord-Brabant. Ik wil hierover absolute duidelijkheid. De gedeputeerde heeft wel gesuggereerd dat in het contract stond dat Essent en RWE allerlei zaken konden wijzigen. Maar Essent en RWE konden niet het feit wijzigen dat van de aandeelhouders 80% of meer goedkeuring moest geven aan de verkoop. Daarover gaan Essent en RWE niet.

Voorzitter. Het feit dat de gedeputeerde nadat de Staten "nee" hebben gezegd tegen de verkoop, plotseling komt met de opmerking dat men altijd al genoeg kon nemen met minder dan 80% kan twee dingen betekenen. Óf de gedeputeerde heeft dat al die tijd niet geweten, ook de heer Boersma niet en ook de adviseurs van het college niet, en dan verwijt ik de gedeputeerde dat zij heeft zitten slapen want dan kende zij de overeenkomst niet, óf

de gedeputeerde wist het wel en heeft het verzwegen. Dat vind ik een doodzonde.

De heer *Verrijt* (PvdA): De heer Heijmans gaat in op het punt van de 80%. Daarover heeft een uitvoerige briefwisseling met GS plaatsgevonden met daarin een nadere uitleg. Ik kom daarop terug in mijn eigen termijn.

Het gaat nu over het wel of niet weten en de gevolgen daarvan. In onze contacten bijvoorbeeld met de adviseurs die wij zelf hebben ingehuurd, is dit punt regelmatig aan de orde geweest. Zij hebben ook gezegd dat die 80% een resultaat van onderhandelingen was, niet meer en niet minder. Zij hebben geen andere verbanden gelegd. Wij hebben er kritisch naar gevraagd. Zij wisten het ook niet. Hebben wij het met zijn allen niet geweten? Hoe ziet de heer Heijmans dit?

De heer *Heijmans* (SP): Zij hebben zich in het meest recente advies afgevraagd waar die 80% vandaan komt. Zij hebben geconcludeerd dat het waarschijnlijk ons college is geweest dat aan het begin van het proces met die 80% is gekomen. Dat is ook logisch, want 80% geeft ons die blokkerende minderheid.

De heer *Verrijt* (PvdA): In maart en april heb ik aan onze adviseurs gevraagd hoe het zat met die 80%. Wij hebben daarover uitvoerig gesproken en zijn daarmee toen niet verder gekomen.

De heer *Heijmans* (SP): Het staat hier zwart op wit: Goedkeuring van de aandeelhouders is verkregen via aanmelding van ten minste 80% van de aandelen. Dat staat onder het kopje "Overdracht van de aandelen". De heer Boersma heeft ons dat zo toegelicht. Ik denk toch echt, mijnheer Verrijt, dat mijnheer Boersma die van het begin tot het einde betrokken is bij de overeenkomst, tot op de letter weet hoe de overeenkomst in elkaar zit en wat de consequenties zijn. Ik twijfel in ieder geval niet aan de heer Boersma.

De heer *Verrijt* (PvdA): Ik zeg niet dat het niet zo gebeurd is. Het klopt allemaal. Ik heb die antwoorden ook gehoord. Er is echter ook zoiets

als voortschrijdend inzicht. Ik denk dat GS en PS het op dat moment niet geweten hebben. Op basis van voortschrijdend inzicht over het verloop van het proces, over de positie van andere aandeelhouders en het feit dat 56% wel besloot tot verkoop, is het denkproces begonnen en zijn andere opties en inzichten ontstaan.

De heer *Heijmans* (SP): Mijnheer Verrijt, als dit college bedingt dat goedkeuring van de aandeelhouders slechts met 80% kan worden gegeven, kan het toch niet zo zijn dat ditzelfde college op basis van voortschrijdend inzicht dat vergeet? Is dat wat u beweert?

De heer *Van den Oord* (CDA): Voorzitter! Ik begreep eerst de discussie over die 80% niet. In het contract stond 80% en als dat percentage niet gehaald werd, was het natuurlijk einde verhaal. Dat heeft iedereen altijd gezegd. Als partijen de intentie hebben om tot een overeenkomst te komen, kan men op het moment dat het formele contract niet meer geldig is twee minuten later met elkaar een afspraak maken en eruit komen. Dan laat je het element van die 80% achterwege. Dat was de intentie die hier op 15 mei besproken is.

De heer *Heijmans* (SP): Nee, de aandeelhouders hadden onderling afgesproken dat 80% van de aandelen nodig was om goedkeuring namens alle aandeelhouders te krijgen. Mijn interpretatie is dat die afspraak die volgens mij op verzoek van dit college gemaakt is, op 11 mei door dit college onderuitgehaald.

De heer *Van den Oord* (CDA): Ik denk dat de heer Heijmans en ik hier een verschil van inzicht hebben. Dat geeft de heer Verrijt ook al aan. Goed, dat kan.

De heer *Van Schoonhoven* (GroenLinks): Ik wil graag duidelijk krijgen dat die 80% eigenlijk voor het eerst is genoemd in 2008 en moet worden gezien als een mandaat richting de onderhandelings-delegatie om te kijken welke partner onze aandelen zou kunnen kopen. In die zin val ik de heer Heijmans helemaal bij. Ik wil duidelijkheid van het

college dat die 80%-eis gekomen is vanuit de overheidsorganen, met name vanuit de aandeelhouderscommissie waarin zij vertegenwoordigd zijn.

De heer *Heijmans* (SP): Ik zou daaraan willen toevoegen dat tweederde deel van de aandelen geen 80% is maar 66 2/3%. Als in de stukken had gestaan dat 67% moest instemmen, kan dat verklaard worden. Iedereen in de Staten heeft zich altijd afgevraagd waarom het 80% moest zijn. Ik kan geen andere verklaring vinden dan dat dit het enige percentage is op grond waarvan Brabant een blokkerende minderheid heeft. Nogmaals, Overijssel heeft 19,5%. En wat zou het toch toevallig zijn dat je 80% als gekwalificeerde meerderheid nodig hebt!

Voorzitter. De dag na het besluit van de Staten om niet te verkopen, laat RWE weten misschien ook wel genoeg te nemen met minder dan 80%. Wat is de reactie van dit college en deze Staten op dit nieuwe gegeven? Nul komma nul. Het college gaat vooral door met suggereren dat het de uitspraak van de Staten naast zich neer zal leggen en gedeputeerde Hoes blaast daarin zijn partijtje mee. Maar mochten Essent en RWE zomaar in één keer de spelregels wijzigen? Onze externe adviseur zegt hierover het volgende: Hoewel dat onderzoek vereist naar alle relevante feiten en omstandigheden, is het naar onze mening niet bij voorbaat uitgesloten dat in eerste instantie Essent zelf of in tweede instantie de rechter uitgemaakt zou hebben dat een verlaging van het percentage niet redelijk of billijk zou zijn. Hoe hebben de adviseurs van het college hierover geadviseerd? Heeft het college überhaupt wel gecheckt of het juridisch mogelijk was dat Essent en RWE de spelregels tijdens de wedstrijd veranderden? Wat heeft dit college ondernomen tegen het verlagen van het criterium van 80%? Dat verzwakte immers zijn positie! Het college heeft hiermee in feite geaccepteerd dat deze Staten met zijn democratisch genomen besluit onder druk werden gezet. De gedeputeerde heeft zonder meer geaccepteerd dat zij hiermee haar eigen geloofwaardigheid verloor. Zij heeft ons immers maanden en maanden lang voorgehouden dat bij

minder dan 80% de deal niet door zou gaan.

Wat het college wel doet, is in een aandeelhouderscommissie een contract wijzigen, terwijl het ons heeft aangegeven dat de procedure wijzigingen van het contract niet mogelijk maakt. Opnieuw worden de spelregels aangepast als de wedstrijd verloren dreigt te gaan. Hoe zit het dan met de actieve informatieplicht van dit college? Het college stelt de Staten niet op de hoogte van het feit dat het wijzigingen gaat aanbrengen in de overeenkomst. Op grond waarvan denkt de gedeputeerde wijzigingen te mogen aanbrengen in de overeenkomst zonder dat zij de aandeelhouder – PS dus – daarover heeft geïnformeerd? De wijziging van artikel 19 van de SPA door middel van het tweede supplement betekent volgens onze externe adviseur nadrukkelijk een achteruitgang van de positie van de individuele verkoper/aandeelhouder. De AHC krijgt bevoegdheden die niet voortvloeien uit de statuten van Essent, aldus onze adviseur. Is dat wel wettig? En waarom was dit nodig? Waarom deed Essent dit niet zelf? Onze externe adviseur zegt dat Essent de vingers niet wil branden, bang is voor enquêtes en juridische onderzoeken naar deze handelwijze. De gedeputeerde haalt misschien de kooltjes uit het vuur voor Essent.

Voorzitter. Wanneer en waar heeft de gedeputeerde van RWE te horen gekregen dat men bereid zou zijn hetzelfde bedrag per aandeel te betalen, ook als er geen 80% gehaald zou worden? In het verslag van de AHC-vergadering dat wij niet mochten inzien, wordt volgens onze externe adviseur met geen woord gerept over de 50%/80%-regeling. Ik meen toch nadrukkelijk dat ik de gedeputeerde daarover in de Statenvergadering van 15 mei iets anders heb horen zeggen.

Voorzitter. Ik kom nu bij de klap op de vuurpijl: de Statenvergadering van 15 mei; een bijzondere Statenvergadering aangevraagd door de SP en vijf andere fracties, met daarbij keurig aangegeven het agendapunt waarover de vergadering behoorde te gaan. Het is handig als je weet waarover een vergadering gaat, dan kun je je voorbereiden, de stukken lezen, externe adviseurs raadplegen, dan weet je waarover je praat. Daarom is het zo

handig dat er van te voren een agenda verzonden wordt. Het was duidelijk dat de Staten niet bijeengeroepen werden om gedane besluitvorming nog eens over te doen. Uiteindelijk is er een wanvertoning gekomen die haar weerga niet kent! Onze voorzitter verklaart de vergadering zomaar tot een reguliere vergadering. Als dat zo is, wat is dan de rol van het Presidium geweest? Bij een duidelijk omschreven agendapunt wordt door de voorzitter goedgevonden dat werkelijk niks buiten de orde is. Een brief van GS waarin slechts in een paar zinnestjes gerefereerd wordt aan het agendapunt, kan in zijn geheel betrokken worden bij de beraadslaging. Een motie die eerdere besluitvorming overdoet en eigenlijk gewoon buiten de orde zou moeten worden verklaard, mag in stemming worden gebracht; zij mag niet alleen in stemming worden gebracht, zij mag letterlijk in stelling worden gebracht, want meteen aan het begin van de vergadering kan zij worden ingediend.

Ik vind het kwalijk dat het gevolg van dit alles is dat wij hier een debat gevoerd hebben over een onderwerp dat niet op de agenda stond en waarvan wij absoluut niet wisten waarover wij het hadden. Ik kijk nu met name naar het CDA dat spreekt over zorgvuldigheid, over het je kunnen verdiepen, over argumenten baseren op feiten en gegevens. Was het niet verstandiger geweest als de heer Van den Oord even de telefoon had gepakt en tegen mij had gezegd: Nico, luister, jullie hebben een extra Statenvergadering aangevraagd maar er is nieuwe informatie. Zullen wij die extra vergadering een weekje uitstellen, zodat wij ons kunnen verdiepen in die nieuwe informatie en kunnen nagaan wat de consequenties zijn? Ik had met alle plezier tegen de heer Van den Oord gezegd: Prima, dat doen wij. Dan hadden wij hier zorgvuldig kunnen besluiten. Misschien was er het zelfde besluit uitgekomen, maar dan had ik er vrede mee kunnen hebben. Dan was het namelijk een besluit geweest gebaseerd op kennis van feiten, op onderzoek en op checken van allerlei zaken die hier in de Statenvergadering van 15 mei zomaar zijn verteld.

Als ik had geweten dat de besluitvorming nog eens dunnetjes zou worden overgedaan op 15 mei en

van de dreiging van RWE om met minder dan 80% genoeg te nemen, had ik hier het volgende kunnen zeggen: Wat nieuw is, geachte Staten, is niet dat 54% van de aandelen zijn aangeboden, maar dat meer dan 33,3% van de aandeelhouders heeft gezegd: wij willen niet verkopen. Dat zou pas nieuws geweest zijn.

Op dit moment, voorzitter, gelden de statuten van Essent. Als straks de aandelen verkocht zijn, wordt Essent niet opgeheven, maar het wordt RWE Nederland, met als basis de huidige statuten. Dat betekent dat de volgende zaken besloten moeten worden met een tweederde meerderheid:

Artikel 4: Uitgifte van aandelen. Dat is erg belangrijk want als je dat niet kunt tegenhouden, zouden onze aandelen verwateren.

Artikel 8: Uitsluiting en beperking voorkeursrecht.

Artikel 9: Verkrijging van eigen aandelen.

Artikel 11: Kapitaalvermindering.

Artikel 17: Goedkeuring. Ook voor goedkeuring van een overdracht van aandelen aan de vennootschap is een tweederde meerderheid nodig.

Artikel 32: Juridische splitsing, omzetting van rechtsvorm.

Artikel 40: Besluiten tot wijziging van de statuten of ontbinding van de vennootschap moeten met tweederde meerderheid worden genomen.

Toen de heer Boersma ons vertelde hoe de procedure zou zijn en in zijn verhaal bij het nieuwe bedrijf RWE Nederland kwam, was het eerste wat hij zei: er wordt een verzwakt structuurregime ingevoerd.

Voorzitter. Op grond van de huidige statuten hadden wij op 15 mei met 30,5% samen met de 13,5% van Den Bosch dus meer dan 33,3% en konden wij elke wijziging van de statuten voorkomen. Dat is ook interessant voor allerlei andere zaken. Er is met name tegen de tegenstemmers gezegd dat als Brabant straks minderheidsaandeelhouder wordt bij Essent, de dividenduitkering wel eens zou kunnen stoppen en Brabant daarover dan niets meer te zeggen heeft. Wij hebben dan echter net zo veel te vertellen over Essent als nu het geval is, alleen RWE zou weinig te vertellen hebben over RWE Nederland. Omdat er geen verzwakt structuurregime kan worden

ingevoerd, is het niet RWE dat de raad van bestuur benoemt. De raad van bestuur wordt benoemd door de raad van commissarissen. Of grond van de huidige statuten zouden zelfs drie van de negen leden van de raad van commissarissen alleen met goedkeuring van de ondernemingsraad benoemd kunnen worden. Met andere woorden: als wij aandeelhouder waren gebleven, zouden wij een stevige blokkerende minderheid hebben gehad in het nieuwe bedrijf. Dat is dus anders dan de gedeputeerde suggereerde. Je moet wel erg naïef zijn om te denken dat onder die condities RWE 65% van de aandelen gekocht zou hebben. Maar stel dat RWE dat wel zou doen, dan hadden wij de kip met de gouden eieren gehad. Ik zou dan zakelijk denken en vaststellen dat voor een wijziging van de statuten een tweederde meerderheid nodig is. Wij hebben die blokkerende minderheid. Wat zouden onze aandelen dan waard worden? Misschien wel 150% van wat er nu geboden wordt!

De heer *Verrijt* (PvdA): Mijnheer Heijmans heeft de statuten goed bestudeerd. Dat is allemaal niet gewisseld op 15 mei. Wel is gewisseld dat bijvoorbeeld als het gaat over dividenduitkering en investeringen, hiervoor een gekwalificeerde meerderheid van 51% nodig is. De andere artikelen die de heer Heijmans heeft opgelezen, zijn toen niet aan de orde geweest.

De heer *Heijmans* (SP): Hoe komt de heer Verrijt daarbij? De fracties in deze Staten hebben geconstateerd dat onder de huidige statuten wij als aandeelhouder geen enkele invloed hebben op het dividend en op de investeringen. Dat heeft de heer Verrijt zelf ook altijd geconstateerd. Die situatie verandert niet, ook al heeft RWE 51% van de aandelen. Daarover gaan de raad van bestuur en de raad van commissarissen. Die zitten er voor het bedrijfsbelang en niet voor het belang van één aandeelhouder.

De heer *Verrijt* (PvdA): Het punt is juist dat dan 51% of meer bij één aandeelhouder zit, namelijk RWE. RWE kan daarmee het economisch beleid van de onderneming bepalen op basis van een

gekwalificeerde meerderheid.

De heer *Heijmans* (SP): Dan kent de heer Verrijt de statuten niet. Als het zo is als de heer Verrijt zegt, hadden wij samen met Overijssel allerlei investeringen kunnen bepalen alsmede de dividenduitkering. Dan hadden wij er een provincie bijgenomen en kunnen doen wat volgens de heer Verrijt RWE nu doet. U bent niet goed op de hoogte, mijnheer Verrijt, zo werkt het niet.

De heer *Verrijt* (PvdA): Mijnheer Heijmans, u vergist zich. Als op een gegeven moment 54% van de aandelen bij één aandeelhouder zit, kan die daarmee besluiten op dat soort economische en financiële onderwerpen afdwingen. Dat probleem is op 15 mei aan de orde geweest.

De heer *Heijmans* (SP): Daarvoor moeten eerst de statuten gewijzigd worden en daarvoor is een tweederde meerderheid nodig. Dan verwijt ik de heer Verrijt dat hij altijd heeft gezegd dat wij machteloos zijn. Wij hadden met onze 30% met de provincie Groningen met 6% en met Overijssel met 19% bij elkaar kunnen gaan zitten en dan hadden wij samen méér dan 50% gehad en kunnen beslissen over de investeringen en over het dividend. Wat de heer Verrijt zegt, is gewoon niet juist. In een niet verzwakt structuur regime hebben aandeelhouders praktisch niets te vertellen.

De heer *Verrijt* (PvdA): Achteraf hadden wij met iedereen samen kunnen gaan zitten. Op dat moment hadden de provincies Groningen en Overijssel echter al besloten om hun aandelen te verkopen. Dat was de realiteit.

De heer *Heijmans* (SP): Ik heb zojuist voorgelezen dat goedkeuring van de aandeelhouders pas verkregen is bij aanmelding van meer dan 80% van de aandelen. Dat zijn de feiten!

Voorzitter. Het niet kunnen invoeren van een verzwakt structuurregime in het nieuwe bedrijf zou alleen al voldoende reden zijn voor RWE om het bedrijf niet meer te willen. RWE heeft dan als aandeelhouder net zoveel te vertellen als wij met 30% van de aandelen. Het is echt niet zo dat een

raad van bestuur en raad van commissarissen er zitten voor het belang van de meerderheids-aandeelhouder. Een raad van bestuur en een raad van commissarissen dienen het bedrijfsbelang en mogen de ene aandeelhouder niet bevoordelen boven een andere aandeelhouder, ook al is dat een minderheidsaandeelhouder. Er zijn voldoende juridische procedures om dat tegen te houden. Het college heeft op 15 mei toen wij hier plotseling geconfronteerd werden met een mogelijkheid dat RWE genoeg zou nemen met minder dan 80%, de suggestie gewekt dat wij dan helemaal niets meer zouden voorstellen. Dat neem ik het college kwalijk.

Voorzitter. Ik vind dat ik op grond van de feiten en op grond van adviezen van onze externe adviseur kan zeggen dat Den Bosch en Brabant met meer dan eenderde van de aandelen een dikke vette vinger in de pap van Essent gehad zouden hebben en zelfs in staat geweest zouden zijn om ervoor te zorgen dat Essent over vijf jaar nog bestaat en het personeel aan het werk kan blijven, omdat het bedrijf met ons als minderheids-aandeelhouder niet verkocht, gesplitst of opgedoekt zou kunnen worden.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Wij krijgen van de heer Heijmans een heel college over het statutenrecht. Toen wij hier met elkaar spraken, waren er lijsten bekend van aandeelhouders die toegezegd hadden om te verkopen, waar dit óf in de Staten óf in de gemeenteraden aan de orde was geweest en wat de verschillende colleges besloten hadden. Zo ook van Den Bosch, waar het college had aangegeven dat er ondanks het besluit van de raad, toch verkocht zou worden. Dat was van meer gemeenten bekend.

De heer *Heijmans* (SP): Dit is onjuist.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Nee, dat is niet onjuist. Het college van B&W van Den Bosch heeft aangegeven dat het toch wilde verkopen. Zo waren er meer colleges.

Ik vind het betoog van de heer Heijmans heel interessant en heel waardevol, maar de cijfers

kloppen niet. De heer Heijmans zet een "what-if-scenario" neer van een situatie waarin wij een meerderheid hadden. Op het moment dat wij hier bij elkaar waren, was maar 1% daadwerkelijk negatief. De rest was onder voorwaarde verkocht of daarvan was bekend dat het college het toch zou doen.

De heer *Heijmans* (SP): Op vrijdag hebben wij vergaderd. De woensdag daarvoor besloot de gemeenteraad van Den Bosch met 22 tegen 14 stemmen dat de aandelen Essent niet verkocht zouden worden. Mevrouw Lestrade, ik verbaas mij over het gemak waarmee u informatie die in uw kraam te pas komt, gebruikt als vaststaande feiten.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Het gaat niet om informatie die in mijn kraam te pas komt. Ik ben zeker net zo teleurgesteld als de heer Heijmans over de procesvorming zoals die de laatste periode heeft plaatsgevonden. Het betoog van de heer Heijmans zou veel sterker zijn als de cijfers die hij gebruikt, kloppen. Ik vind het jammer dat die niet kloppen.

De heer *Heijmans* (SP): Kan mevrouw Lestrade mij even aangeven welke cijfers niet kloppen?

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Ik doel op de what-if-scenario's en op de opmerking van de heer Heijmans over de colleges waarmee wij een meerderheid zouden hebben gehad. Er circuleerde hier een lijst van aandeelhouders die al toegezegd hadden te verkopen. Den Bosch was daar ook bij. Ik zeg dit niet op grond van krantenberichten. Dat zou inderdaad onvoldoende geweest zijn.

De heer *Heijmans* (SP): Waarschijnlijk stond Brabant er ook bij. Ik heb hier een van de leden van GS horen zeggen: Wij verkopen toch.

Ik vind dit werkelijk alles slaan, mevrouw Lestrade. Het college heeft gezegd te verkopen, maar misschien valt het college nog, misschien komt de raad nog tot hernieuwde besluitvorming. In sommige parlementaire organen worden besluiten nog eens overgedaan.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Dat gebeurt inderdaad wel eens. Het gaat mij erom dat een aantal colleges heeft gezegd dat zij ondanks de uitspraken van de gemeenteraden toch zouden verkopen. Met die cijfers moeten wij rekening houden.

De heer *Heijmans* (SP): Ik zit toevallig in de gemeenteraad van Den Bosch. Ik weet dat het college van Den Bosch tussen woensdag en vrijdag niet bij elkaar geweest is om hierover te spreken. Mevrouw *Lestrade* heeft het dus over de uitspraken van een individuele wethouder. Ik neem het haar kwalijk dat zij die informatie hier neer zet als een zekerheid als een koe. Voorzitter. Hier laat ik het bij.

De *voorzitter*: Er is nog een interruptie voor u, mijnheer *Heijmans*.

De heer *Arkes* (PvdA): Wij voeren een verantwoordingsdebat. Het gaat daarbij ook over de vraag hoe het proces verlopen is. De laatste tien minuten van de inbreng van de heer *Heijmans* gaan over de statuten van Essent en wat een belang van 66,6% betekent voor de verkoop. Een en ander wordt hier gepresenteerd alsof er sprake is van nieuwe informatie.

Is de heer *Heijmans* ervan op de hoogte dat de Staten tijdens de vorige periode uitgebreid gesproken hebben over de statuten van Essent en dat hetgeen hij stelt feitelijk geen nieuwe informatie is voor deze Staten?

De heer *Heijmans* (SP): Dit is inderdaad geen nieuwe informatie voor de Staten, maar wij zijn tijdens de desbetreffende Statenvergadering over iets heel anders gaan praten dan de verwachting was. De heer *Arkes* moet mij niet kwalijk nemen dat ik op dat moment de letterlijke tekst van die statuten niet paraat had. Hij heeft dat ook niet. De statuten zijn in 2005 of 2006 vastgesteld. De heer *Arkes* weet dus nog heel goed dat toen uitdrukkelijk gekozen is voor het niet instellen van een verzwakt structuurregime. Een verzwakt structuurregime is dé voorwaarde om aan aandeelhouders macht te geven over investeringen

en dividenduitkeringen. De partijgenoot van de heer *Arkes* kan daarvan zeggen wat hij wil, maar wat hij zegt is niet juist.

De *voorzitter*: Het woord is aan mevrouw *Geeraedts*.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Mevrouw de voorzitter! Er is al heel veel gezegd. Het is lastig als je als derde aan het woord komt, want dan loop je het risico in herhaling te vervallen. Dat is nu even niet anders want zo zit het systeem in elkaar.

Ik val maar meteen met de deur in huis. Vandaag spreken wij over het proces. Ik zeg het maar heel voorzichtig, wij zijn not amused over het verloop van dit proces. Met name in de laatste Statenvergadering van 15 mei voelen wij ons misleid door het college. Dat is wel van belang omdat onze fractie op grond van die misleiding een ander besluit heeft genomen dan zij anders gedaan zou hebben. Ik zal u uitleggen wat ik daarmee precies bedoel.

De heer *Van den Oord* (CDA): Ik hoor hier de term misleid vallen. Ik wil graag weten hoe de VVD-fractie hierin staat. De term misleid heeft een politieke lading. Als een gedeputeerde of het college de Staten misleidt, is dat een politieke doodzonde waaraan consequenties verbonden moeten worden. Dat betekent dat zij naar huis moeten worden gestuurd. Ik wil graag van mevrouw *Geeraedts* weten hoe haar fractie die term misleid interpreteert.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Het lijkt mij handiger als de heer *Van den Oord* eerst luistert naar mijn verhaal. Ik heb net gezegd dat ik dit zou gaan uitleggen.

De heer *Van den Oord* (CDA): Ik hoop niet dat wij hier vandaag een lang debat gaan voeren over de vraag hoe de VVD-fractie semantisch naar het woord misleid kijkt. Mevrouw *Geeraedts* gebruikt het woord misleid en dat roept bij mij het beeld op van politieke consequenties.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Wij hebben net het

betoog van de heer Van den Oord moeten aanhoren en hij zal ook het mijne moeten aanhoren. Dat lijkt mij verder helemaal geen punt. Daarvoor zit hij hier en anders moet hij een kop koffie gaan drinken.

Ik wil beginnen met een citaat van gedeputeerde Moons uit de notulen van de vergadering van Provinciale Staten van 27 juni 2008: "Ik vind dat ook Provinciale Staten nooit het gevoel moeten krijgen in een fuik te zwemmen waar zij niet meer uit kunnen. Dat betekent dat Provinciale Staten dus niet op het allerlaatste moment een voorstel moet krijgen voorgelegd waar zij alleen ja of nee tegen kunnen zeggen."

In januari 2009 bleken wij als Provinciale Staten wel degelijk in de fuik te zijn gemanoeuvreed. Wij werden geconfronteerd met een kant en klare koopovereenkomst RWE/Essent waartegen wij alleen ja of nee konden zeggen; of, zoals de heer Boersma het formuleerde in een van de vergaderingen van de commissie BM: stikken of slikken. Daarbij werd uitdrukkelijk aangegeven dat wijziging van de overeenkomst niet mogelijk was.

Vanaf begin januari is de koopovereenkomst aan Provinciale Staten gepresenteerd als een overeenkomst waarin geen wijzigingen meer konden worden aangebracht. Verder werd gezegd dat de transactie niet zou doorgaan als het aanbiederpercentage van 80% niet gehaald zou worden. Die 80% was heilig. Dat wil ik nog eens duidelijk aangeven. Op de tijdens de vergadering van 15 januari 2009 van de commissie BM gepresenteerde slides van mevrouw Moons stond: aanpassing van het contract tussen Essent en RWE is niet mogelijk. De keuze is: toetreden of niet. Op de tijdens de vergadering van 20 januari van de commissie BM getoonde slides van Essent stond: de transactie gaat alleen door bij 80% aanmelding van de aandelen en bij minder dan 80% eindigt de overeenkomst. Essent betaalt een break fee als binnen 12 maanden Essent aan een derde wordt verkocht.

Bijna alle fracties hebben hierover vragen gesteld. Die zijn door Essent beantwoord. Toen bleek eveneens dat het 80% moest zijn, anders was het einde van de overeenkomst. Wij hebben op 3 maart een memo gehad van Simmens en Simmens

waarin een samenvatting van de overeenkomst werd gegeven. Daarin staat: De aanbiederpercentage is 80%. Deze is nodig om de deal te kunnen laten doorgaan. Wij hebben een memo gehad van GS in de commissie BM van 31 maart 2009: "Als de provincie Noord-Brabant besluit om haar aandelen niet aan te bieden, dan gaat de verkoop aan RWE niet door. Immers 80% van de aandelen moet worden aangeboden, wil de verkoop doorgaan." Ook in het Statenvoorstel van 24 april staat nog: "Bij minder dan 80% gaat de transactie niet door." Dat is toch duidelijke taal!

Toen hebben wij de Statenvergadering gehad waarin de meerderheid van de Staten de wens te kennen heeft gegeven om de aandelen niet te verkopen.

Tot zo ver is het proces niet goed gegaan omdat ik nog steeds vind dat gedeputeerde Moons ons een andere toezegging heeft gedaan dan uiteindelijk werkelijkheid geworden is. Wij zouden immers nog over de overeenkomst kunnen praten en dat is niet gebeurd. Daarna is consequent gezegd dat het 80% moest zijn en dat anders de deal niet door zou gaan.

Wat gebeurde er toen? Het was vanaf het begin duidelijk dat GS ondanks het feit dat de meerderheid van de Staten de wens te kennen had gegeven om de aandelen niet te verkopen, kennelijk toch wilden verkopen. Dat kan, dat mag, alleen moet dat dan wel gebeuren volgens de spelregels. Als de spelregels het niet toelaten, dan kan het niet.

Wat hebben GS nu gedaan. Zij hebben gewoon de spelregels veranderd! GS sturen op 13 mei een brief – twee dagen voor de Statenvergadering – waarin staat: Let op, het is ook mogelijk dat RWE en Essent samen het percentage van 80% kunnen wijzigen. Dat was voor ons een nieuw feit. Ik weet niet of dat ook zo was voor het college, maar in ieder geval hebben GS tot 24 april 2009 volgehouden dat dit niet kon. Kennelijk kon het wel en als een konijn uit de hoge hoed kwam deze mededeling van het college. Het college noemt vervolgens als nieuw feit dat op 13 mei 52,87% van de aandelen aangeboden was voor de verkoop.

De heer *Heijmans* (SP): Op dat moment was het

nog een voorwaarde dat, zoals de heer Boersma ons heeft voorgehouden, goedkeuring van de aandeelhouders is verkregen via aanmelding van ten minste 80% van de aandelen. Naast goedkeuring van de Mededingingsautoriteit was dit een keiharde voorwaarde. Op grond van deze voorwaarde mogen misschien Essent en RWE die overeenkomst wel wijzigen, maar de andere aandeelhouders mogen toch niet verkopen als niet meer dan 20% de aandelen aanbiedt? Dat is toch maar op een manier uit te leggen?

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Bij nadere bestudering van het contract is gebleken dat RWE het aanbiederpercentage van 80% kan verlagen. Dat is ons voor 13 mei wel niet meegedeeld, maar bleek wel te kunnen. Essent zou daarmee moeten instemmen, maar het betekent ook dat de aandeelhouderscommissie terug zou moeten naar de aandeelhouders omdat de aandeelhouderscommissie door de aandeelhouders gemandateerd was voor 80%. Zo was de situatie.

Als RWE met minder dan 80% genoeg wil nemen, kan zij die overeenkomst wijzigen via artikel 4 of artikel 19, maar dan moest Essent akkoord gaan. Volgens onze adviseurs was het de vraag of Essent daarmee wel akkoord zou kunnen gaan, gezien de voorgeschiedenis. Als je de andere partijen immers altijd hebt voorgehouden dat 80% de norm is, dan is de vraag het nog wel redelijk en billijk is dat je op het laatste moment het percentage verandert, ook al is dat contractueel mogelijk. De vraag is dan of Essent daarmee akkoord had kunnen gaan. Bovendien, als de aandeelhouderscommissie daarmee zou instemmen, had moeten worden teruggedaan naar de aandeelhouders omdat de aandeelhouderscommissie anders buiten haar mandaat zou treden. Wat daarvan allemaal ook zij, ons is in ieder geval tijdens die vergadering van 15 mei niet gebleken dat Essent met een lager percentage heeft ingestemd, ook niet dat de aandeelhouderscommissie überhaupt daarover heeft gesproken en dit heeft voorgelegd aan de aandeelhouders. De gedeputeerde bracht het allemaal zo in de Statenvergadering van 15 mei. Wij wilden de notulen van de vergadering van 11 mei inzien om

te kunnen vaststellen of een en ander inderdaad allemaal besproken is of dat er sprake is van pure bluf. Uit het verslag van de aandeelhouderscommissie blijkt dat er met geen woord over gerept is.

Ik wil ook even iets zeggen over de manier waarop gereageerd is op onze vraag of wij het verslag van de aandeelhouderscommissievergadering mochten inzien. Over een zorgvuldig proces gesproken. Mijn broek zakte er ongeveer van af. Wij vragen het verslag te mogen inzien, krijgen na een week te horen dat dit niet kan maar dat het wel naar de adviseurs gaat. De adviseurs mogen het lezen en het vervolgens aan ons voorlezen. Wat is dat nu voor manier van doen? Het college moet nota bene verantwoording aan ons afleggen. Het is onbegrijpelijk dat dit soort dingen op die manier moeten gaan! Het staat dus niet in het verslag van die vergadering van de aandeelhouderscommissie. Het is onduidelijk wanneer dit allemaal besproken is. Misschien kan de gedeputeerde daarover helderheid verschaffen?

Mijn tweede punt is hier al uitvoerig aan de orde geweest. Wij zijn daarmee overvallen en dat is voor een aantal leden van mijn fractie belangrijk geweest voor de besluitvorming. Ik doel dan op het betoog dat de gedeputeerde op 15 mei hield over de positie van de minderheidsaandeelhouder. Ik wil daarop niet uitvoerig ingaan, want dat is al gebeurd en ik wil niet in herhaling vervallen. Ik herinner mij nog dat de gedeputeerde zei dat het enige wat je nog mag doen, is het bijeenroepen van een vergadering van aandeelhouders en een aantal ondergeschikte zaken aan de orde stellen. U hebt gehoord dat dit niet juist is. Ik had die statuten toen ook niet paraat want wie had gedacht dat het daarover zou gaan? Ik vind dus dat de gedeputeerde op dat moment de Staten niet juist heeft geïnformeerd. Zij zou toch als enige die statuten zo langzamerhand uit het hoofd moeten kennen. Als zij dan zegt dat de Staten als minderheidsaandeelhouder slechts een beperkt aantal bevoegdheden heeft, geeft dat ons het gevoel dat wij op dat punt niet goed zijn geïnformeerd.

Wij hebben al even gesproken over de vraag of er op dat moment nog een gekwalificeerde

meerderheid zou kunnen zijn. Ik heb dat niet allemaal berekend maar ik heb natuurlijk wel de gemeente Den Bosch gevolgd. Ik heb begrepen dat de raad van de gemeente Den Bosch had besloten niet te verkopen. Natuurlijk kan het college dat besluit naast zich neerleggen, maar op dat moment was dat nog niet gebeurd. Maar nog afgezien van de vraag of dat nu de werkelijkheid is of niet, vind ik dat de gedeputeerde niet kan zeggen dat de aandeelhouders niets meer te vertellen hebben. Dat is bezijden de werkelijkheid.

De heer *Arkes* (PvdA): Het "nee" van de gemeenteraad van Den Bosch komt een paar keer terug. Dat kan ook een eigen leven gaan leiden. De vraag is of dit hier allemaal wel adequaat wordt verwoord. Ik heb uit pers begrepen dat er een zware discussie in de raad heeft plaatsgevonden over de formulering van de motie. Er stond eerst dat de raad geen verkoop wilde maar vervolgens gekozen is voor de formulering dat de raad het college het advies geeft om het niet te doen. Dat geeft de motie een wezenlijk andere status. Klopt dat volgens mevrouw Geeraedts.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Ik ben daar niet bij geweest, maar ik begrijp dat de heer *Heijmans* daar wel bij is geweest en een uitstekend antwoord op die vraag kan geven.

De heer *Heijmans* (SP): Ik vind het een mooie vondst van de heer *Arkes*. In Den Bosch is precies hetzelfde gebeurd als hier. Als wens en bedenking is meegegeven dat 22 van de 36 raadsleden het college adviseerden de aandelen Essent niet te verkopen.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Ik hoop dat de vraag van de heer *Arkes* hiermee afdoende is beantwoord.

In de Statenvergadering van 15 mei zijn wij geconfronteerd met een aanvulling op het contract. Als ik naar de band van de vergadering luister, is het mij niet helemaal duidelijk. De gedeputeerde zegt dat technische wijzigingen mogelijk moesten zijn, maar dat dit punt werd geregeld met een nota van wijzigingen. Daarnaast

zegt zij dat er nog een overeenkomst is die de mogelijkheid biedt om dat percentage te verlagen. Dat zou dan die tweede aanvulling op het contract zijn geweest.

Het is merkwaardig dat die overeenkomst die zo wezenlijk is omdat daarmee het biedingspercentage verlaagd zou kunnen worden, niet van te voren aan de Staten kenbaar gemaakt is, niet ter inzage heeft gelegen en dat de Staten daarmee voor het eerst worden geconfronteerd in de Statenvergadering. Ik vind dat een verwijtbaar punt! Het betekent immers dat de Staten die overeenkomst niet hebben kunnen bekijken. Wij hebben de overeenkomst achteraf bekeken en deze ook door onze adviseurs laten bekijken. Het blijkt dat het biedingspercentage op grond van de wijzigingsovereenkomst verlaagd kan worden en dat er ook aan de prijs kan worden gesleuteld. Het college heeft altijd gezegd dat het percentage wel omlaag kan gaan maar dat alle overige omstandigheden gelijk blijven. Op onze vraag of dat betekende dat de prijs niet veranderde, was het antwoord dat die inderdaad niet veranderde. Wat zien wij nu? In de overeenkomst is álles open; álles kan worden veranderd. Het bieden kan naar beneden en de prijs kan naar beneden. Het college kent de overeenkomst want die is 11 mei besproken in de aandeelhouderscommissievergadering. Dat staat in het verslag. De overeenkomst is op 12 mei getekend door RWE en Essent maar is niet ter inzage gelegd voor de Statenvergadering en zelfs ook niet na de Statenvergadering. Waarom niet? Omdat het college die overeenkomst nog niet geaccordeerd had. Wat betekent dat nu? Betekent dat de gedeputeerde als voorzitter van de aandeelhouderscommissie daartoe al die bevoegdheden heeft? Hoe kan het dat zo'n belangrijke overeenkomst niet van te voren aan ons is voorgelegd? En hoe kan het dat de gedeputeerde als voorzitter van de aandeelhouderscommissie zegt daarmee akkoord te gaan, terwijl de overeenkomst een verslechtering van de positie van de aandeelhouders betekent? Hoe kan het dan dat er met de aandeelhouders niet over gesproken is? Misschien heeft de gedeputeerde daarvoor een goede uitleg. Ik weet

het niet, ik wacht dat even af.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! Ik heb mij ook vaak afgevraagd waarom die besluitvorming op 11 mei nodig was. De positie van de individuele aandeelhouder werd immers verzwakt en bepaalde besluiten kunnen genomen worden door een meerderheid van de aandeelhouderscommissie. Ik kan niet anders concluderen dan dat dit nodig was om die bepaling te wijzigen dat goedkeuring van de aandeelhouders alleen verkregen kan worden met de aanmelding van ten minste 80% van de aandelen. Dat maakte het voor ons als Brabant onmogelijk om als individuele aandeelhouder bezwaar te maken of wijzigen van het contract te bestrijden.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Dat begrijp ik niet helemaal. Kan de heer Heijmans dat nog eens uitleggen?

De heer *Heijmans* (SP): De wijzigingen van 11 mei betekent dat contractwijzigingen niet meer door een enkele aandeelhouder kunnen worden tegengehouden. Dat betekent een verzwakking van de positie van de individuele aandeelhouder, terwijl wij als individuele aandeelhouder met 30% van de aandelen nog steeds de mogelijkheid hadden om goedkeuring te onthouden aan de overdracht van de aandelen zoals de heer Boersma ons dat heeft geschetst.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Dat is juist. Onze adviseurs constateren dat daardoor de positie van de aandeelhouders en zeker van een aandeelhouder als Brabant met 30% volledig te niet wordt gedaan. De aandeelhouders hebben daarover niets meer te vertellen, de aandeelhouderscommissie wel. Aangezien in de aandeelhouderscommissie met meerderheid van stemmen wordt besloten en niet met een gekwalificeerde meerderheid betekent dat een benadeling van de positie van de Brabantse aandeelhouders.

Nog afgezien daarvan, het feit dat dit niet in de vergadering van 15 mei aan de orde is geweest, dat dit niet aan ons is voorgelegd, betekent dat wij

onvoldoende informatie hebben gehad. Ik heb gesproken over misleiding omdat wij tijdens de Statenvergadering informatie krijgen waarop wij ons niet hebben kunnen voorbereiden. Dat is gebeurd door een betoog van een gedeputeerde die heel goed op de hoogte is maar het ook in een bepaalde richting stuurt waardoor wij op het verkeerde been zijn gezet. Ik vind dat een onzorgvuldige gang van zaken. Het gaat om een van de belangrijkste beslissingen die wij moeten nemen.

Wat is er op die vergadering van 15 mei gebeurd? Eigenlijk is gezegd dat het biedingspercentage naar beneden kan. De gedeputeerde heeft nog geciteerd uit een brief van RWE die die dag kennelijk was binnengekomen, namelijk dat RWE zich ervan bewust was dat zij ook met minder genoeg zou kunnen nemen maar dat zij vooralsnog uitging van 80%. De gedeputeerde heeft uitdrukkelijk gezegd dat de overige voorwaarden niet veranderden, dus dat de prijs hetzelfde zou blijven. Dat heeft ons bewogen om voor te stemmen, terwijl een en ander nergens vastlag. Wat is dan de waarde van die informatie? Ik hoop dat de gedeputeerde een bevredigende reactie kan geven en ik het woord misleid kan intrekken. Vooralsnog vind ik het onbegrijpelijk dat de gedeputeerde zulke wezenlijke informatie hier neerlegt zonder een onderbouwing daarvan in de stukken. Is dat bluff geweest of was dat de werkelijkheid? Ik hoop dat de gedeputeerde een goede uitleg kan geven want vooralsnog hebben wij het gevoel dat er op deze wijze gepoogd is een aantal mensen over de streep te trekken. Als achteraf blijkt dat dit niet op juiste gronden is gebeurd, hebben wij daarmee grote problemen.

Voorzitter. Wij hadden de vergadering nog niet gehad of RWE meldde al dat zij nooit van plan was geweest om minder dan 80% te accepteren, laat staan voor dezelfde prijs. Wij hebben zelf ook gezegd dat het volstrekt onlogisch is dat iemand 52% of 56% koopt en dan hetzelfde betaalt, met nog een minderheidsaandeelhouder die van alles kan. Als je dat dan na zo'n vergadering hoort en leest, vraag je je natuurlijk af of je vernacheld of misleid bent of niet.

Wat is het resultaat van dit alles? Provinciale

Staten konden alleen "ja" of "nee" zeggen, maar door kunstgrepen van GS werd zelfs het "nee" van Provinciale Staten toch een "ja". Daar wil ik wel eens uitleg over!

Een ander aspect betreft de wensen en bedenkingen. Het CDA vindt dat ongeveer met alle wensen en bedenkingen rekening is gehouden. Wij vinden dat dus niet. Onze wensen en bedenkingen ten aanzien van een paar wezenlijke punten zijn niet gehonoreerd. Ik noem in dit verband de duurzaamheid waarover wij eindeloos gesproken hebben. Wij hebben verschillende overeenkomsten zien. De laatste werd gebracht als dé overeenkomst. Volgens onze adviseurs was dat gewoon juridische window dressing. Wij konden er niets mee. Wij hebben gevraagd om de kerncentrale uit de overeenkomst te halen. Dat is niet gebeurd. Wij hebben het verzwakte structuurregime voor Enexis gevraagd. Dat is ook afgewezen. Wij hebben ons dat allemaal moeten laten welgevalen. In feite hebben wij met onze wensen en bedenkingen helemaal niets voor elkaar gekregen.

De CBL's dat zijn geen wensen en bedenkingen geweest. Wij hebben daarover uitvoerig gesproken. Dat klopte allemaal. Over het splitsingsplan hoefden wij ons niet zo druk te maken omdat dit een ontbindende voorwaarde in de overeenkomst was. Dat hoeft dus ook niet als wens en bedenking aan te geven.

Ik herinner mij de notitie van GS van 31 maart waarin heel uitdrukkelijk wordt gezegd dat de Staten niets te maken hebben met Essent Milieu en daarover zelfs geen wensen en bedenkingen hoeven in te dienen omdat dit niet van wezenlijk belang voor de provincie is. Ik begrijp niet hoe het CDA erbij komt dat wij betrokken zijn bij Essent Milieu.

Als ik kijk naar het resultaat van onze inspanningen, naar de adviseurs die wij hebben ingeschakeld en wat het allemaal heeft gekost, moet ik concluderen dat wij op al die onderdelen niets voor elkaar hebben gekregen en GS gewoon gedaan hebben wat kennelijk van te voren vaststond en wat zij vonden dat gedaan moest worden. Dat is wrang voor ons als Staten omdat wij altijd het gevoel hadden in dezen wel een

belangrijke stem te hebben, zij het in de vorm van wensen en bedenkingen. Wij zijn ervan uitgegaan dat onze wensen en bedenkingen serieus genomen zouden worden. Het is zeer teleurstellend om te ervaren dat dit niet is gebeurd! Wij wachten de reactie van de gedeputeerde af om te kunnen beoordelen wat wel en niet juist geweest is en wij zullen daarop in tweede termijn terug te komen.

De *voorzitter*: Het woord is nu aan de heer Verrijt. Ik stel voor om daarna een kopje koffie te gaan drinken.

De heer *Verrijt* (PvdA): Mevrouw de voorzitter! Ik wil een paar opmerkingen vooraf maken om de rest van mijn betoog in het juiste perspectief te plaatsen. Bij een verantwoordingsdebat gaat het natuurlijk altijd om het gelijk achteraf. Het gaat over de vraag hoe wij nu aankijken tegen het verloop van het proces; hoe dat zich de afgelopen anderhalf jaar heeft afgespeeld en zeker sinds 27 juni 2008. Natuurlijk is nu sprake van voortschrijdend inzicht, maar dat ontslaat ons niet van de plicht om heel kritisch te kijken naar wat er gebeurd is, maar het is wel het gelijk achteraf.

Mijn tweede opmerking is misschien ook een open deur. Het gaat om een geweldig complex dossier. Het gaat over een bedrijf met 10.000 mensen en met een omzet van €10 mld. met alle daarbij horende ontwikkelingen en het gaat over ingewikkelde wet- en regelgeving. Het is de afgelopen tijd nog complexer geworden door allerlei ontwikkelingen die in het debat een rol hebben gespeeld. Ik doel dan op energiepolicies in brede zin in Nederland en in Europa, op de inrichting van ons maatschappelijk bestel, de rol van de nutsbedrijven en dat alles binnen de huidige turbulente economische tijd. Dat heeft het debat heel veel complexer gemaakt. Juist in Brabant heeft die discussie in het bijzonder gespeeld. De woordvoerder van het CDA refereerde daar al aan. Ik zal later in mijn betoog ingaan op de vraag waarom dat juist in Brabant zo hoog is opgelopen terwijl andere aandeelhouders vrij gemakkelijk hebben besloten tot verkoop.

Zoals ik het debat tot nu toe beluisterd heb, voeren wij vandaag wel een heel speciaal verantwoor-

dingsdebat. Het gaat vooral over de afgelopen weken en is min of meer gericht op het terugdraaien van het besluit. Dat is niet de essentie van een verantwoordingsdebat. Bij een verantwoordingsdebat wordt immers teruggekeken op het verloop van het hele proces. Natuurlijk is het belangrijk om opmerkingen te maken over het functioneren van GS in dezen, maar wij moeten ook kijken hoe PS daarin hebben gestaan en misschien ook de individuele woordvoerders. Dat geldt ook voor mijzelf.

De heer *Heijmans* (SP): Het is in deze Staten toch heel normaal en gebruikelijk dat besluitvorming die een paar weken geleden heeft plaatsgevonden, teruggedraaid kan worden. Dat hebben wij op 15 mei toch ook gedaan? Toen ging het debat over het feit dat het college een uitspraak van deze Staten naast zich neer wenste te leggen. Toen hebben wij toch opnieuw besloten over wel of niet verkopen van de aandelen? Waarom zou dit debat zich niet daarvoor lenen? Het woord Essent komt voor in de aanduiding van het agendapunt.

De heer *Verrijt* (PvdA): Natuurlijk mag de heer Heijmans daarover opmerkingen maken. Dat recht ontzeg ik hem helemaal niet. Het gaat vandaag over een verantwoordingsdebat. Zo is het aangekondigd. Dat betekent dat je dan kijkt hoe het hele proces zich heeft afgespeeld en naar de rollen van de verschillende partijen daarin. Een en ander moet in samenhang worden bekeken.

De heer *Heijmans* (SP): De heer Verrijt moet zich wel realiseren dat een aantal fracties een vergadering had aangevraagd om te spreken over de vraag hoe het college met de motie wilde omgaan. Dat was het agendapunt. Plotseling ging het over wel of niet verkopen, over nieuwe informatie, et cetera. Toen hadden wij ook kunnen opmerken dat het niet zo kon zijn dat daarbij allerlei andere zaken betrokken werden.

De heer *Verrijt* (PvdA): Vandaag voeren wij een verantwoordingsdebat over de rollen en posities van de verschillende partijen en over de vraag hoe

wij gezamenlijk tot het besluit van 15 mei gekomen zijn. Daarover gaat het vandaag.

De heer *Heijmans* (SP): Ik constateer dat ik hier vandaag een hoop nieuwe informatie hoor. Ik hoor met name mevrouw Geeraedts zeggen dat haar fractie waarschijnlijk anders gestemd had als zij op 15 mei had beschikt over de informatie waarover wij vandaag beschikken. Ik vind dat nogal wat.

De heer *Verrijt* (PvdA): Als het inderdaad nieuwe informatie is. Soms is het voor mij geen nieuwe informatie en gaat het om voortschrijdend inzicht. Ik probeer juist het proces te benaderen. Dat komt vandaag aan de orde. Wij krijgen straks nog de beantwoording van GS. Zo voeren wij met elkaar een verantwoordingsdebat. Zo sta ik daarin en zo kijk ik daar naar.

De heer *Van Schoonhoven* (GroenLinks): Voorzitter! De heer Verrijt stelt dat alles gericht lijkt op het nemen van een nieuw besluit, terwijl het gaat om een verantwoordingsdebat. Ik heb vorige sprekers alleen maar horen spreken over verantwoording door het college, over informatie die de Staten ontbrak of niet volledig geweest is. Dat zijn toch wezenlijke onderdelen van een verantwoording? Op het moment dat je als Staten in je onderzoek geconfronteerd wordt met nieuwe feiten of met feiten die anders liggen dan voorgespiegeld, mag je daarop het college toch aanspreken? Dat mag toch duidelijk aan de orde worden gesteld?

De heer *Verrijt* (PvdA): Nogmaals, natuurlijk mag dat en waarschijnlijk moet dat, maar bij een verantwoordingsdebat steek ik wat breder in, spreek ik ook over de verschillende rollen die partijen gespeeld hebben en over de procesgang.

De heer *Van Schoonhoven* (GroenLinks): Ik constateer dat de heer Verrijt kennelijk ziende blind wil zijn.

De heer *Verrijt* (PvdA): Daar laat ik het dan maar bij.

Voorzitter. Dit zeer complexe proces heeft heel

veel gevraagd van alle betrokkenen. Dat geldt zeker voor GS en de woordvoerder van GS, dat geldt voor PS en de woordvoerders van PS, voor de ambtelijke ondersteuning, enz. Ik heb zeer veel waardering voor het feit dat iedereen zich het vuur uit de sloffen heeft gelopen en zeer alert heeft gereageerd op vragen en opmerkingen. Dat is positief te waarderen. Daarom ga ik dit verantwoordingsdebat in met een positieve grondhouding.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Dat is een bijzondere opmerking van de heer Verrijt. Ik kan die wel onderschrijven, want tot 24 april gingen wij op die manier met elkaar om en kregen wij correcte en heldere antwoorden op onze vragen. Ik heb wel geconstateerd dat er daarna een kentering is gekomen, dat moeilijk gedaan werd over vragen die wij stelden, dat stukken werden achtergehouden of niet inzichtelijk gemaakt. Ziet de heer Verrijt die omslag ook?

De heer *Verrijt* (PvdA): Ik zie geen omslag, maar met uw goedvinden kom ik daarop later in mijn betoog terug. Het heeft namelijk alles te maken met de manier waarop het proces is verlopen en er langzamerhand steeds meer sprake was van een juridisch steekspel. Er werden punten uit het proces gehaald waarop men ging voortborduren, er kwam nieuwe informatie die weer veel nieuwe vragen opriep. Het is de vraag of PS daar niet een beetje uit de rails zijn gelopen en te veel op dit soort zaken zijn doorgegaan, terwijl zij veel meer vanuit een bird's eye view moeten kijken hoe dingen lopen en op hoofdlijnen besluiten moeten nemen.

Ik wil graag met u een aantal fases van het proces chronologisch doorlopen. Allereerst de periode van 27 juni 2008 tot 12 januari 2009. Die is natuurlijk uitgebreid aan de orde geweest, ook in commissievergaderingen. De vraag is of wij als PS daarbij voldoende betrokken geweest zijn. Wij hebben immers geconstateerd dat het bedrijf in feite is verkocht door de raad van bestuur en de raad van commissarissen van Essent, gecontroleerd door de AHC, dus door ons. Wisten wij dat het zo zou gaan? Dat in feite de raad van

bestuur en de raad van commissarissen het bedrijf verkochten en wij dat konden controleren? Ik kijk nu even naar de VVD, want dat punt is destijds aan de orde geweest. Ik denk dat wij dat wisten en dat het uiteindelijk goed geweest is om het zo te doen. De raad van bestuur en de raad van commissarissen voeren de onderhandelingen en wij als PS controleren dat proces via de AHC.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Dat wisten wij niet, want de gedeputeerde heeft in de Statenvergadering van 27 juni toegezegd dat wij bij het protocol zouden worden betrokken. Dat protocol is in augustus 2008 tot stand gekomen tussen Essent en de AHC. Daarbij zijn wij niet betrokken geweest. Wij hebben het pas gezien in de stukken van onze eigen adviseurs nadat de koopovereenkomst gesloten was. Wat de heer Verrijt nu zegt, wisten wij niet!

De heer *Verrijt* (PvdA): Wij hebben daarover eerder het debat gevoerd, ook in de commissie. Naar mijn beste weten, wist ik wel dat wij mandaat hadden verleend aan de AHC om het protocol en de onderhandelingen op die wijze te volgen en te controleren.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Wanneer hebben wij dat mandaat dan verleend?

De heer *Verrijt* (PvdA): De AHC hebben wij vanaf het begin in de stelling gebracht om het hele proces te controleren. Tussentijds hebben wij o.a. in besloten vergaderingen regelmatig rapportages van de AHC gehad. Nooit is de vraag gesteld of de AHC wel gemandateerd was of niet.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Na 27 juni heeft er twee keer een besloten commissievergadering plaatsgevonden waarin wij geïnformeerd zijn. De heer Verrijt weet net zo goed als ik dat het eigenlijke proces pas begonnen is in de periode van 21 november tot 7 januari, dat wij daarbij op geen enkele manier betrokken zijn of erover geïnformeerd totdat wij de koopovereenkomst kregen en "ja" of "nee" konden zeggen.

De heer *Verrijt* (PvdA): Ik heb mevrouw Geeraedts tijdens die bijeenkomsten nooit horen vragen of de AHC wel gemandateerd was om dat proces te volgen.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Dat is ook niet erg omdat wij met elkaar in discussie zouden kunnen gaan op het moment dat wij geconfronteerd zouden worden met concrete gegevens of beslissingen en er dan geen ja-nee-situatie zou zijn. Dat was ook niet zo relevant op dat moment.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! Misschien mag ik daaraan toevoegen dat verderop in het proces wij als Staten altijd het gevoel hadden dat wij met onze blokkerende minderheid het laatste woord hadden en ons niets kon gebeuren. Die suggestie heeft het college ook altijd gewekt. Wij zouden uiteindelijk "ja" of "nee" zeggen. Zo stond het ook in de procedure. Er was 80% en wij hadden 30%. Ik heb mij altijd zeker gevoeld omdat ik ervan uitging dat het "ja" of "nee" uiteindelijk aan deze Staten zou zijn.

De heer *Verrijt* (PvdA): In principe is dat zo. Wij zeggen ten lange lesten ook "ja" of "nee". Dat is voor mij heel duidelijk.

Heeft de AHC het onderhandelingsproces voldoende kritisch gevolgd? Ik wil hierop graag een antwoord van de gedeputeerde. Hoe alert is de AHC geweest in november en december toen de onderhandelingen in een eindfase kwamen? Heeft de AHC zich in die periode niet te veel geïdentificeerd met de raad van bestuur en de raad van commissarissen? Dit is wat mij betreft een heel belangrijk moment want dan wordt het bedrijf uiteindelijk verkocht. Zijn toen de belangen van de aandeelhouders voldoende meegewogen? Ik wil deze belangrijke vraag zeker stellen. Ik denk wel dat wij voldoende geïnformeerd zijn in die periode. Dat is vaak in besloten vergaderingen gebeurd, wel met mijn instemming maar zeker niet met mijn waardering. Wij hebben er al vaker over gesproken. Dikwijls is achteraf gebleken dat die besloten vergaderingen toch niet zo besloten waren, omdat je in de krant kon lezen wat er allemaal aan de orde was.

Tijdens de presentatie van de verkoop lag ik met griep in bed, maar ik herinner mij wel dat het als een soort overwinning werd gepresenteerd. Het werd zeer positief gebracht. Men deed alsof de Zilvervloot binnenvoer en er een geweldig resultaat was geboekt. Terugkijkend vraag ik mij af, of het niet wat terughoudender en kritischer had gekund. Dat had het hele proces misschien in een ander daglicht gesteld. Ik hoor graag de mening van het college hierover.

In de periode van 12 januari 2009 tot 24 april 2009 heeft een aantal besloten bijeenkomsten plaatsgevonden. Er waren ook veel geheime stukken. Het laatje van Alex – de lade van onze griffier waarin de geheime stukken zitten – werd een brandkast. Hoe vaak ik daar niet gezeten heb om allerlei stukken te raadplegen, is ongelooflijk. Het betreft bovendien een proces waarin je ook wilt communiceren met je achterban. Nu vraag ik mij af, of het anders gekund had ook vanwege gezien de belangen die ermee gemoeid waren.

Het moment waarop wij de adviseurs hebben ingeschakeld, is voor mij een heel belangrijk moment. Ik heb daarvoor al complimenten gemaakt aan mevrouw Geeraedts en anderen die daarin een rol gespeeld hebben. Ik ben daar wel positief over want zij hebben allerlei informatie aan het licht gebracht waarmee wij echt iets konden. Dat heeft ook resultaten opgeleverd. Het duurzaamheidscontract bijvoorbeeld is voortgekomen uit de informatie die wij van hen hebben gekregen. Wij hebben nog veel meer belangrijke informatie ontvangen die ons in staat heeft gesteld een en ander scherp te krijgen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! Spreekt de heer Verrijt zich hier niet volledig tegen? Hij complimenteert nu de partijen die meer gedetailleerd op de hoogte wilden zijn, terwijl hij er zojuist voor pleitte om vooral op afstand te blijven en niet in detail te treden.

De heer *Verrijt* (PvdA): Voorzitter! Mag ik daarop later ingaan? Dit is zeker een onderdeel van mijn verhaal.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Ik zie daar een

tegenstrijdigheid.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! Ik hoor de heer Verrijt iets heel interessants zeggen. Hij prijst onze externe adviseurs; hij vindt het verstandig dat wij die ingeschakeld hebben. Hij zegt dit met name in relatie tot het duurzaamheidscontract. Zowel onze externe adviseurs als de overgrote meerderheid van deze Staten hebben echter gezegd dat het duurzaamheidscontract helemaal niets voorstelt, terwijl het cruciale punt voor de heer Verrijt om in te stemmen met de verkoop gelegen was in de wijze waarop RWE zou omgaan met de duurzaamheid. Hoe moet ik dat rijmen? Onze adviseurs zeggen dat er niets bereikt is op het punt van duurzaamheid terwijl de heer Verrijt daar toch zo op gehamerd heeft.

De heer *Verrijt* (PvdA): Voorzitter! Dat ben ik niet eens met de heer Heijmans. Die argumenten hebben wij uitgebreid gewisseld. Onze adviseurs hebben duidelijk de vinger gelegd op de zwakke punten van het duurzaamheidscontract. Die heb ik niet verheeld en die zijn ook in debat niet achterwege gebleven. Er is echter ook gezegd dat er winst behaald is, dat er een bijzonder contract is ontstaan waar men wel iets mee kan. Ik kan natuurlijk de argumenten herhalen, maar zo is het gegaan.

De heer *Heijmans* (SP): Ik constateer dat onze adviseurs concluderen dat er niets extra's is.

De heer *Verrijt* (PvdA): Onze adviseurs hebben dit in het daglicht geplaatst waarin zij het moeten plaatsen. Zij hebben kritische opmerkingen gemaakt maar ook aangegeven hoe positief een aantal zaken verwoord en veranderd is.

De heer *Van den Oord* (CDA): Voorzitter! Ik wil even reageren op de stelling van de heer Heijmans. Ik vind het toch wat tendentiekus worden. Hij zegt dat wij met zijn allen hebben vastgesteld dat het duurzaamheidscontract geen bal voorstelt. Ik meen dat wij moeten vaststellen dat er wel degelijk iets bereikt is, mede door onze inzet. De heer Heijmans doet ons allemaal tekort als hij zegt dat

het duurzaamheidscontract niets voorstelt. Ik ben het met hem eens dat het weinig extra's geeft ten opzichte van het eerder gevoerde debat en dat het niet helemaal juridisch afdwingbaar is, maar om nu te zeggen dat wij allemaal vinden dat het geen bal voorstelt, vind ik speculatief en dat moet de heer Heijmans niet doen.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! Ik heb de eerste termijn van de heer Van den Oord in de vergadering van 15 mei gisteren nog eens nagelezen en ervan genoten. Toen ik hem vroeg of hij het met mij eens was dat ten aanzien van de duurzaamheid niets bereikt was in het nieuwe contract, zei hij dat hij mij gelijk gaf.

De heer *Van den Oord* (CDA): Inderdaad en dat wil ik hier wel herhalen. Op de vraag over de harde juridische afdwingbaarheid zijn wij heel duidelijk geweest, maar er is wel degelijk iets neergezet, méér dan wij zouden hebben als wij Essent hadden behouden.

De heer *Verrijt* (PvdA): Precies. Ik kan dat alleen maar ondersteunen.

De *voorzitter*: Mijnheer Van den Oord, ik zou maar even blijven staan want ik denk dat mevrouw Verstappen u iets wil vragen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! In de volksmond heet het dan: het stelt geen bal voor op het terrein van duurzaamheid.

De heer *Van den Oord* (CDA): Het gaat erom wat wij kunnen bereiken, mevrouw Verstappen. Ik heb het vertrouwen dat wij goede stappen gaan zetten. Ik hecht meer waarde aan de uitvoerende praktijk dan aan een paar papieren.

De heer *Van Schoonhoven* (GroenLinks): Ik ga terug naar het verantwoordingsdebat. Een van de belangrijkste toetsingscriteria die wij als Staten hebben genoemd, was dat de toekomstige opkoper van onze aandelen een duurzaamheidsintentie heeft. Kan de heer Verrijt nu inderdaad zeggen dat het college c.q. RWE die invulling aan dat

toetsingscriterium hebben gegeven die wij beoogden?

De heer *Verrijt* (PvdA): Ik hoop niet dat wij dat debat gaan overdoen. Wij hebben uitgebreid gesproken over de inhoud van de duurzaamheidsafspraken en onze positie daarin. Er zijn allerlei mitsen en maren te noemen, maar het resultaat telt. Er is wel degelijk iets bereikt.

Ik heb positieve opmerkingen gemaakt over onze adviseurs, maar ik moet ook vaststellen dat er negatieve kanten zijn. Langzamerhand is het debat steeds meer uitgemond in een juridisch steekspel. Het ging soms over de kleinste dingen. Ik zeg niet dat die onbelangrijk waren, maar soms leverde de gegeven informatie weer nieuwe vragen op en zo ging het maar door. Wij hebben onze adviseurs gevraagd om de verkoopovereenkomst in zijn algemeenheid te toetsen. Het was niet de bedoeling om een second opinion te geven en vervolgens allerlei uitweidingen te maken. Ik vind dat in de laatste fase van het proces door de voortdurende inzet van onze adviseurs het debat in een vreemd daglicht is komen te staan.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! Ik hoor de heer Verrijt eigenlijk zeggen dat een aantal fracties te kritisch geweest is; dat zij te veel wilden weten en daarom antwoorden kregen die weer nieuwe vragen oproepen. Dit besluit is zo belangrijk dat het mij niet uitmaakt als ik tien weken lang dag en nacht vragen moet stellen. Het is belangrijk genoeg om het tot op de bodem uit te zoeken. Het verbaast mij dat de heer Verrijt het aantal fracties kwalijk neemt dat zij van de hoed en de rand wilden weten.

De heer *Verrijt* (PvdA): Dat is niet waar. Natuurlijk moeten wij van de hoed en de rand weten. Ik ben er altijd bij geweest om ervoor te zorgen dat wij van de hoed en de rand wisten. Daarom waren die adviseurs ook goed. Maar uiteindelijk gaat besturen in Brabant over vertrouwen; over vertrouwen hebben in de rol die het college in het proces speelt. Je kunt dat niet bestoken met allerlei juridische vragen en opmerkingen.

De heer *Heijmans* (SP): Vertrouwen komt van twee kanten. Ik verwacht van dit college zoveel vertrouwen dat ik het verslag van de AHC mag inzien en dat het weet dat ik de vertrouwelijkheid respecteert. Dit college dwingt mij echter om naar de externe adviseurs te gaan. Dat moet de heer Verrijt mij niet verwijten. Ik vind dat dit college erg weinig vertrouwen heeft in de Staten als zij met de andere aandeelhouders afspreken dat deze Staten het verslag van hun vergadering niet mogen inzien.

De heer *Verrijt* (PvdA): Ik deel niet de mening dat deze Gedeputeerde Staten geen vertrouwen hebben in deze Provinciale Staten. Dat is absoluut niet aan de orde.

Voorzitter. Tussen de presentatie op 12 januari 2009 en het debat van 24 april 2009 zijn allerlei externe factoren een rol gaan spelen. Die zijn zeer belangrijk geweest voor de vorming van de publieke opinie. De publieke opinie is ook steeds meer een rol gaan spelen in dit debat en daardoor is het besluit van Brabant steeds meer een rol gaan spelen in de landelijke politiek. Het heeft zeker ook te maken met de kwaliteit van de oppositie dat veel zaken aan de orde zijn geweest.

De heer *Heijmans* (SP): Doelt de heer Verrijt op de VVD?

De heer *Verrijt* (PvdA): Nee, mijnheer Heijmans, ik doel op u en op de rol die u hebt gespeeld door zaken op een wat mij betreft coherente en goede manier in te brengen en daarvoor aandacht te vragen. De fractievoorzitter van de VVD heeft daarin zeker ook een rol gespeeld vanwege haar persoonlijke worsteling. Ik hoop dat ikzelf een rol heb mogen spelen in het duurzaamheidsvraagstuk. Al dit soort zaken heeft ertoe geleid dat de aandacht zich steeds meer concentreerde op dit dossier en dat het een steeds grotere rol heeft gespeeld. Het is echter ook een beetje uit zijn verband gerukt. Er is tot op vandaag geen sprake van een evenwichtig besluitvormingsproces.

De heer *Van Schoonhoven* (GroenLinks): Ik verbaas mij steeds meer over de inbreng van de heer

Verrijt. Hij roept ons bijna op geen volks-vertegenwoordiger meer te zijn.

De heer *Verrijt* (PvdA): Dat is natuurlijk onzin.

De heer *Van Schoonhoven* (GroenLinks): Hij zegt immers dat de publieke opinie te dominant wordt. Het enige wat ik niet gehoord heb, is dat de achterban van de heer Verrijt in meerderheid heeft gezegd dat niet tot verkoop van Essent moest worden overgegaan. Hij legt dat allemaal naast zich neer en zegt dat wij daar in onze controlerende rol maar geen rekening mee moeten houden. Ik vind dat echt schokkend.

De heer *Verrijt* (PvdA): Natuurlijk moeten wij daarmee rekening houden. Ik denk juist dat het heel goed is dat het hele proces een uitgebreid rol heeft gespeeld in de publieke opinie. Dat heeft heel veel positieve invloeden gehad en geleid tot een heel goed debat op 24 april 2009.

Een aantal andere zaken heeft mij ook verbaasd, bijvoorbeeld hoe de voorzitter van de VNO, de heer Wientjes, twee dagen voor het besluit kwam met de vraag of er niet alsnog een grote nationale maatschappij Essent/Nuon geformeerd kon worden. Dan vraag je je toch af, hoe men met dit dossier bezig is. Ik verwijs ook naar de opmerkelijke rol van minister Van der Hoeven in dit geheel. Zij heeft voortdurend getracht om de besluitvorming onder druk te zetten. Ook de landelijke Partij van de Arbeid heeft dat geprobeerd. Dat is zeer merkwaardig. De Tweede Kamer heeft ook een rol gespeeld. De landelijke partijen die de oorzaak zijn dat wij voor dit moeilijke besluit kwamen te staan, hebben geen enkele handreiking gedaan om een oplossing te bieden in welke vorm dan ook. Zij hebben ons laten worstelen met de problemen zonder daarin zelf een rol te willen spelen.

Het heeft mij verbaasd dat ik in die hele periode nooit benaderd ben door RWE. Ik weet niet of dat ook geldt voor de andere woordvoerders. RWE heeft mij nooit benaderd om mij te informeren over de wijze waarop zij hierin stond, ook niet wat de duurzaamheid betreft. Of ik dat positief of negatief moet waarderen, is een tweede maar ik

vind het wel opmerkelijk. In de lobbycircuits in Den Haag en Brussel is dat immers heel gebruikelijk. Ik weet nog niet helemaal hoe ik dit moet duiden.

Wat mij betreft was het debat van 24 april heel erg goed. Het heeft een belangrijke rol gespeeld in het landelijk denken over de vraag hoe om te gaan met nutsbedrijven en met energiepolitiek. Ik vind dat er op landelijk niveau te weinig strategie is in dezen. De wijze waarop wij dit gedaan hebben, heeft zeker een bijdrage geleverd aan het denken hierover. Dat is heel positief.

Over de laatste periode van 24 april tot 15 mei is al heel veel gezegd en zijn veel vragen gesteld. Ik sluit mij bij een aantal daarvan aan, zoals hoe het precies zit met die tweederde meerderheid, of dat een rol gespeeld heeft, hoe het informatietraject precies is verlopen, enz. Ook ik ben benieuwd naar de beantwoording van GS. Wellicht kom ik daarop in tweede termijn terug.

De *voorzitter*: Dan gaan wij nu koffie drinken. Er staat nog een half uur spreektijd voor de overige woordvoerders samen. Wij zouden dan om 12.30 uur moeten kunnen gaan lunchen.

De vergadering wordt van 11.45 uur tot 12.05 uur geschorst.

De *voorzitter*: Het woord is aan de heer Van Schoonhoven.

De heer *Van Schoonhoven* (GroenLinks): Mevrouw de voorzitter! Na de pauze als vijfde spreker in de rij en met uw oproep om de eerste termijn vóór 13.00 uur af te ronden, zal ik proberen het kort te houden. Er is natuurlijk al veel gezegd. Onze bijdrage zal enigszins reflectief van karakter zijn. Wij zien dit debat als een verantwoordingsdebat met een duidelijke politieke dimensie. Ik kan mij volledig vinden in de bijdragen van de SP en de VVD. Dat geldt voor alle vragen en constatering. Misschien voeg ik er nog een paar aan toe, maar gezien de door ons gevraagde spreektijd zal ik mij beperken.

In dit verantwoordingsdebat zijn voor ons vooral belangrijk de toetsingscriteria die wij op 27 juni

2008 hebben opgesteld. Is er sprake van tijdigheid? Is er sprake van volledigheid en is de gekregen informatie betrouwbaar?

Wij hebben duidelijk gezegd dat wij wilden voorkomen dat wij in een fuik worden gedreven, dat wij voor een ja-nee-beslissing komen te staan. Ik moet echter constateren dat dit wel het geval is geweest. De periode van 21 november tot en met 12 januari is een cruciale periode geweest. In die periode hadden PS geïnformeerd moeten worden over de stand van zaken en niet op 11 januari moeten worden geconfronteerd met het feit dat er besloten was tot een koopovereenkomst met RWE. Helaas, dit strookte niet met eis die wij op 27 juni 2008 hadden gesteld.

Bij de toetsingscriteria zijn ook voorwaarden gesteld aan duurzaamheid, transparantie en klantgerichtheid van de toekomstige koper van onze aandelen. Ik moet wederom constateren dat ook aan deze toetsingscriteria bar weinig inhoud is gegeven. In onze ogen wordt hieraan niet voldaan door RWE. De feiten van de afgelopen periode blijken dat stelselmatig te bevestigen.

Wij hebben met elkaar kritisch willen bekijken of het al dan niet verstandig was om de aandelen te verkopen. Ik kan mij niet aan de indruk onttrekken dat het college de intentie had om over te gaan tot verkoop van de aandelen en daarmee zijn kritische houding voor het merendeel heeft losgelaten. Het feit dat er een koopovereenkomst was gesloten, werd net iets te triomfantelijk gepresenteerd. Ik heb vaak de indruk gehad dat gedeputeerde Moons de belangen van de Provinciale Staten c.q. de volksvertegenwoordigers c.q. de burgers in Brabant niet op de eerste plaats heeft gezet maar de belangen van Essent als organisatie. Dat zou niet zo hebben moeten zijn. Dat is niet haar rol. Daaraan heeft het in onze ogen flink geschort. Mevrouw Moons zou je op een aantal punten kunnen typeren als een soort marionet van de heer Boersma.

Toen het ging over het inschakelen van een externe adviseur, heb ik al per interruptie aangegeven dat oorzaak en gevolg niet omgewisseld moeten worden. De initiatiefnemers, de fractie van de VVD, en wij hadden gegronde redenen om te veronderstellen dat er informatie

ontbrak, dat die niet volledig was of dat de gegevens ook op een andere manier geïnterpreteerd konden worden. Om de positie van ons als Provinciale Staten duidelijk te markeren, vonden wij inschakeling van een externe adviseur hard nodig. Dit is inderdaad noodzakelijk geweest want elke keer kwam er weer nieuwe informatie boven water en een andere interpretatie en leidden steeds tot vervolgvragen van onze kant. Een en ander is het gevolg van het handelen van GS en niet andersom. Het moet niet als een soort hindermacht worden gezien als zouden PS te detaillistisch zijn of wat dan ook. Wij hebben als PS onze rol heel goed en heel duidelijk gespeeld, met name onze controlerende taak. Vorige sprekers hebben het al gezegd: het gaat niet om niks!

GS hebben na het "nee" van deze Staten op 24 april 2009 een zeer bedenkelijke koers gevaren ten opzichte van PS. Ik noem de wijziging van de koopovereenkomst waar PS zelf achter moesten komen en de rol van de gedeputeerde in de AHC. Verder blijkt de duurzaamheidsintentie een lege huls te zijn. Dit alles is voor ons een reden om het vertrouwen in GS ter discussie te stellen.

Op grond van de nieuwe informatie zijn wij van mening dat er voldoende redenen zijn om de verkoop van onze Essent-aandelen te heroverwegen. Wij vinden dat dit moet gelden voor de hele Staten. Ik zeg dit ook tegen dat deel van de fractie van de VVD dat op 15 mei een ander stemgedrag heeft getoond dan op 24 april.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Mevrouw de voorzitter! Deze vergadering werd op de provinciale site aangekondigd als napraten over Essent. Dat lijkt mij toch een understatement. Ik meen dat wij in dit verantwoordingsdebat een fundamentele discussie voeren over het gevoerde proces en waarin wij voor een deel nog zitten. Ik wil een en ander even in de juiste context plaatsen. Na een zeer fundamentele discussie, in alle helderheid en eerlijkheid gevoerd, hebben de Staten van Brabant op 24 april een weloverwogen besluit genomen: wij verkopen ons energiebedrijf niet. Daar was een aantal redenen voor. Het nee van Brabant luidde een brede nationale bezinning

in, mijnheer Verrijt. Doordat wij hier zo'n fundamenteel debat gevoerd hebben, zijn heel veel partijen gaan nadenken. Ik meen dat wij dit als een compliment in onze zak mogen steken. Hoe zwaar bevochten dit besluit van 24 april ook was, iedereen was het wel met elkaar eens: dit was een historisch debat gevoerd op inhoud, met eerlijke argumentatie en met respect voor elkaars standpunt.

De hierop volgende weg naar het collegebesluit staat in onze beleving hier haaks op. Het overgrote deel van de Staten heeft volgens mij pijn in de buik van hoe het college in die periode heeft geopereerd. En het is goed om op dit moment nog eens goed stil te staan bij de gang van zaken.

Wij als fractie van de ChristenUnie-SGP willen in dit verantwoordingsdebat met name ingaan op de periode na 24 april. Over de daaraan voorafgaande periode is ook heel veel te zeggen, maar wij moeten ons focussen. Al direct na de stemming op 24 april werd de toon gezet door het college dat liet weten dat democratisch genomen besluit niet te zullen respecteren. Gedeputeerde Hoes zei het volgens mij nog het eerlijkst in het Brabants Dagblad: Wij gaan nu zoeken naar argumenten zonder de coalitie te bruuskeren.

Voorzitter. De periode tussen 24 april en nu heeft zich in onze ogen gekenmerkt door technische trucs waarmee stelselmatig geprobeerd is het oordeel van de Staten in die tussenliggende periode te ontlopen, nauwelijks te controleren feiten te creëren en zo de controlerende rol van de Staten te frustreren. De fuik is al eerder genoemd; ik denk dat wij als Staten op tijd uit die fuik gezwommen zijn, maar het lijkt erop dat het college daarna het sleepnet door de Staten heeft gehaald. U weet dat je dan heel veel kapot maakt van hetgeen in dat sleepnet zit. Volgens mij zitten wij daar nu middenin!

Twee vragen wil ik vandaag heel scherp en helder krijgen:

1. Was er op 15 mei daadwerkelijk sprake van een nieuw feit dat RWE bereid is om de aandelen voor minder dan 80% tegen dezelfde voorwaarden aan te kopen?
2. Is het college eerlijk geweest in zijn informatievoorziening aan de Staten rondom

dit cruciale punt?

Gedurende het hele proces is duidelijk en helder door zowel college als Essent verklaard dat de deal niet zou doorgaan als geen 80% zou worden aangeboden. Telkens is dat aan de Staten gemeld zonder ook maar enig voorbehoud. Het is zwart op wit bevestigd in een memo van GS van 31 maart. Wij hebben dat gezien als het nogmaals op papier zetten van de spelregels met betrekking tot de bevoegdheden PS en GS en de inrichting van het proces. Het memo sluit af met de duidelijke verklaring dat als de provincie Noord-Brabant besluit haar aandelen niet aan te bieden, de verkoop aan RWE niet doorgaat. Immers, 80% van de aandelen moet worden aangeboden wil de verkoop doorgaan. Met deze spelregels zijn wij de discussie ingegaan. Van een overheid mag je behoorlijk bestuur vragen en verwachten dat zij tussentijds de regels niet wijzigt.

En als je het over spelregels hebt, blijkt 11 mei 2009 een heel cruciaal moment te zijn geweest in het hele verkoopproces. Dat wisten wij niet op 15 mei, wij kwamen daar pas achter toen wij de contractwijziging zagen. Op die dag heeft er een overleg plaatsgevonden tussen de aandeelhouderscommissie en Essent/RWE. Aangezien dit een cruciaal moment is in het hele proces, hebben de fracties van SP, VVD en ChristenUnie-SGP gevraagd om inzicht te krijgen in de notulen van de vergadering van de AHC. Het is al vaker gezegd, dit is geweigerd door GS. Tot op de dag van vandaag mogen wij die niet zelf inzien terwijl wij hier toch aangesteld zijn als controleurs namens de Brabantse burgers. Daarvoor heb ik een eed afgelegd en daarom moeten wij die rol hier kunnen uitvoeren. Ik vind echt dat wij belemmerd worden in onze controlerende taak wanneer wij die informatie niet mogen inzien. Het wordt nog pregnanter als adviseurs van buiten die informatie wel mogen inzien terwijl wij verantwoordelijk zijn voor onze controlerende taak. Het is zo cruciaal omdat juist in dat bewuste overleg afgesproken zou zijn dat RWE ook als minder dan 80% van de aandelen wordt aangeboden Essent zou overnemen. Dat is echter voor ons niet te controleren. Als het op die vergadering niet helder en stevig geformuleerd is –

ik kan mij niet voorstellen dat het niet in de notulen staat als het wel zo is – heeft het college ons verkeerde informatie verstrekt tijdens het debat van 15 mei. De gedeputeerde heeft toen namelijk aangegeven dat RWE bereid was met minder genoeg te nemen tegen dezelfde voorwaarden. De VVD-fractie sprak over misleiding van de Staten. Ik heb dat woord hier ook staan. Ik hoor graag de beantwoording van GS. Het gaat om een cruciaal punt. Ik wil graag zwart op wit dat die afspraak met RWE inderdaad gemaakt is, want anders had de gedeputeerde niet in de Staten kunnen zeggen dat RWE ook dan de aandelen zou overnemen. Dan is het een gedachtegang van de gedeputeerde geweest en geen nieuw feit waarop het besluit genomen werd. Dat wij twijfels daarover hebben, blijkt wel uit de ontwikkelingen in de dagen na 11 mei. Op grond van de stukken die wij uiteindelijk hebben kunnen inzien, hebben wij wel de gevolgen kunnen vaststellen die uit het overleg van de aandeelhouderscommissie voortvloeien. Op 12 mei – een dag later – wordt door Essent/RWE een aanpassing op het koopcontract op schrift gesteld. Hierin wordt artikel 19 gewijzigd. Artikel 19 is niet alleen in de RO een begrip maar straks ook in de Essent-wereld. Het is een cruciaal artikel dat bepaalt of en hoe de overige contractbepalingen tussentijds mogen worden gewijzigd. Wij zien dit niet als zomaar een aanhangsel aan het contract, het is een cruciale en fundamentele wijziging met een doorwerking op het hele contract.

De heer *Van den Oord* (CDA): De heer Vreugdenhil spreekt over een gedachtegang en niet zozeer over een nieuw feit. Dat is voor mij niet zo relevant. Het nieuwe feit zat niet zo zeer in de vraag, of het een gedachtegang is dat ook met een minderheidsgang de overname kan plaatsvinden, het nieuwe feit zat in de informatie dat op dat moment meer dan 50% van de aandeelhouders hun aandelen hadden aangeboden. Dat was het nieuwe feit!

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Mijnheer Van den Oord, ik ben express begonnen met het nogmaals uitleggen van de spelregels die door GS

zwart op wit gezet zijn. Als u aan het voetballen bent, zegt u ook niet: zodra wij de middellijn over zijn, hebben wij al een punt binnen want dan zijn wij al een heel eind op weg naar het doel. Wij hebben een aantal spelregels afgesproken. De voorwaarde van 80% is hard vastgelegd. Dat zijn feiten. Het was pas een nieuw feit geweest als het boven die 80% was gekomen. Wij debatteren op basis van een contract dat ons is voorgelegd en voor ons als basis dient om de verkoop van Essent mogelijk te maken. Dat contract neem ik als uitgangspunt voor het debat in de Staten en als spelregel die wij moeten hanteren.

De heer *Van den Oord* (CDA): Dat kan zo zijn wat de spelregel betreft, maar het is geen nieuwe informatie. Ik heb vorige keer al heel duidelijk verwezen naar artikelen die daarover in de media waren verschenen en waarin journalisten aangaven dat het ook als minder dan 80% wordt aangeboden, RWE vrijstaat om opnieuw aan tafel te gaan met Essent en aan te geven dat zij het bedrijf alsnog willen hebben als blijkt dat een meerderheid wil verkopen. Dat was allang bekend. Het nieuwe feit was op 15 mei dat meer dan 50% van de aandelen werd aangeboden.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): De heer Van den Oord slaat de spijker op zijn kop. Dan had RWE moeten zeggen: Oké, dit contract scheuren wij door en wij maken een nieuw contract.

De heer *Van den Oord* (CDA): Dat kon RWE pas doen op het moment dat er geen 80% was aangeboden. Dat was toen nog niet aan de orde.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): In diezelfde beoordeling had het bedrijf ook verkocht kunnen worden aan een Russisch gasbedrijf. Met als, als, als, kan er heel wat. Nee, mijnheer Van den Oord, dit zijn de spelregels op basis waarvan wij afspraken maken en het debat voeren. De spelregels schrijven 80% voor en dan is 50% volstrekt irrelevant in deze discussie.

De heer *Heijmans* (SP): Hoe heeft de heer Van den

Oord beoordeeld of het voor RWE van belang was om 50%, 51% of 54% te hebben? Wat gaf het feit dat RWE geen 49% maar 52% van de aandelen zou verwerven voor extra mogelijkheden aan RWE? Niet op grond van de statuten.

De heer *Van den Oord* (CDA): Voorzitter! Zoals u weet, is voor ons die afweging niet relevant geweest. Wij waren toch al voor verkoop. Wij weten vanuit de praktijk dat als een partij meer dan 50% van de aandelen heeft, zij daarmee een grotere zeggenschap heeft. Als je als overheid een minderheidsbelang hebt in een bedrijf als Essent waarin ook een commerciële partij zit, moet je je afvragen of je dat wel wilt continueren. Ik meen van niet.

De heer *Heijmans* (SP): De heer Van den Oord maakt een fout die bijna altijd gemaakt wordt. Als er geen verzwakt structuurregime is, heb je met 51% van de aandelen helemaal niet zoveel meer te vertellen over een bedrijf dan met 30%. Het zijn niet de aandeelhouders die de investeringen en de dividenduitkeringen bepalen en de statuten kunnen wijzigen met 51%, voor een aantal zaken ligt die bevoegdheid bij de raad van bestuur benoemd door de raad van commissarissen en voor een aantal zaken is een tweederde meerderheid nodig. De heer Van den Oord zit steeds op het spoor dat iemand die 51% van de aandelen bezit heer en meester van het bedrijf is, maar binnen een verzwakt structuurregime is dat feitelijk niet het geval!

De heer *Van den Oord* (CDA): De vraag is of je als overheid met aandelen in een bedrijf wilt zitten waarin ook een commerciële partij zit met een meerderheid. Die vraag is dan aan de orde.

De heer *Heijmans* (SP): Ook een commercieel bedrijf met 51% van de aandelen heeft maar zeer beperkte bevoegdheden die niet eens zoveel verdergaan dan een aandeelhouder met meer dan 33% van de aandelen.

De *voorzitter*: Nog één antwoord van de heer Van den Oord. Dan heeft hij echt drie keer

geïnterrumpeerd.

De heer *Van den Oord* (CDA): Die laatste stelling van de heer Heijmans wagen wij te betwijfelen. Ik merk dat daarover hier verschil van inzicht is.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Juist die verschillen van inzichten nopen ons ertoe om die informatie goed scherp te hebben voordat wij het debat kunnen voeren en niet op de manier zoals dat op 15 mei gebeurde is toen wij hier heel snel doorheen fietsten.

Voorzitter. Ik heb net uitgelegd wat er gewijzigd is in artikel 19. Het contract werd op 12 mei gewijzigd nadat op 11 mei de vergadering van de AHC had plaatsgevonden. Op 13 mei wordt dit gewijzigde contract door Essent-RWE per koerier naar de provincie gestuurd, met de expliciete vraag om dit zo spoedig mogelijk ter inzage te leggen bij de griffie. RWE heeft mij wel gebeld, mijnheer Verrijt, en aangegeven dat zij dat ook daadwerkelijk gedaan heeft. Volgens de poststempels van de provincie is dit contract pas op 15 mei door de provincie ontvangen, toevalligerwijs precies tijdens het Statendebat. Pas na stevig aandringen door een meerderheid van de Staten in het presidium op 17 mei, besluiten GS op 18 mei het gewijzigde contract op 19 mei voor de Staten openbaar te maken, terwijl Essent/RWE dit stuk naar de provincie heeft gestuurd met op het voorblad de uitdrukkelijke vermelding: ter inzage leggen bij de griffie. Hoe kan het dan, voorzitter, dat die informatie die op 13 mei per koerier naar de provincie gestuurd wordt, pas 19 mei voor de Staten openbaar gemaakt wordt, terwijl die informatie cruciaal is om te kunnen bepalen hoe het contract in elkaar zit en wat de hardheidsgrens van die 80% is en waar de opmerkingen vandaan kwamen die gedeputeerde Moons tijdens het debat heeft gemaakt?

Voorzitter. Op basis van de door ons geverifieerde stukkenloop staat hiermee wat ons betreft vast dat GS voor de Staten cruciale informatie hebben achtergehouden. In de brief die op 13 mei door GS aan de Staten is gestuurd, wordt op geen enkele wijze melding gemaakt van het gewijzigd contract. Gevolg hiervan is dat wat besproken was

in de vergadering van de aandeelhouderscommissie alsmede de contractwijziging in haar volle omvang en consequenties niet door de Staten konden worden beoordeeld tijdens het debat op 15 mei. Om de ernst van het achterhouden van die informatie te kunnen beoordelen, moeten wij even ingaan op de effecten van die contractwijziging. Artikel 19 kan gewijzigd worden voor technisch noodzakelijke zaken maar ook voor zeer fundamentele dingen. Ik heb het debat nog eens nageluisterd. De gedeputeerde gaf zelf aan dat het voor kleine en voor grote dingen gewijzigd kan worden. Vervolgens zei zij dat je kunt twisten over de vraag of 80% groot of klein is. Zij ging er dus vanuit dat die 80% gewijzigd kon in een lager percentage op basis van artikel 19. Zo heb ik de woorden van de gedeputeerde beluisterd met de informatie die ik achteraf heb gekregen.

De wijziging van het contract biedt Essent-RWE de mogelijkheid om zelfstandig als het hún uitkomt het percentage van 80% te wijzigen in een lager percentage. Zij behouden ook de mogelijkheid om de omstandigheden aan te passen. In dit verband worden twee criteria genoemd. Men moet in overleg treden met de AHC, maar als dit materieel geen nadelige gevolgen heeft, kan het zo goedgekeurd worden door de AHC en als het wel materieel nadelige gevolgen heeft of wel de omstandigheden of de prijs van het aandeel worden aangepast, dan zullen de aandeelhouders juridisch moeten aantonen dat daardoor benadeeld worden. Zij krijgen daarvoor een beperkt aantal dagen. Ik denk dat hier sprake is van fundamentele wijziging van het contract en dat de positie van de minderheidsaandeelhouders willen en wetens is verzwakt.

Onze conclusie is dan ook dat de contractwijziging van 12 mei RWE de mogelijkheid biedt om in samenspraak met Essent het percentage van 80% te wijzigen, zonder dat hierover het oordeel van de aandeelhouders – lees de Staten – moet worden gevraagd. Met deze contractwijziging die bovendien niet gemeld is aan de Staten is het college wat ons betreft buiten zijn bevoegdheden en buiten zijn mandaat getreden. Met deze bepaling in de achterzak snap ik nu wel waarom RWE het aangedurfd heeft om op 15 mei 's

ochtends een brief te sturen aan de Staten waarin werd aangegeven dat zij eventueel bereid was met minder aandelen genoeg te nemen. Als ook de prijs en de omstandigheden mogen worden aangepast, zou ik als bedrijf ook zo'n brief durven sturen. Er zit dan namelijk geen enkele consequentie meer aan vast omdat in de AHC niet vastgelegd is bij welk percentage RWE verplicht was het bedrijf over te nemen. GS geven aan dat op basis van artikel 4.1 een wijziging van het contract ook mogelijk was. Dat is inderdaad zo, maar daarin hadden de aandeelhouders een heel stevige positie en moesten zij goedkeuring verlenen aan een wijziging van dat contract. Dat is nu het kernpunt, daarmee is de politieke afweging van die wijziging door Staten en gemeenteraden onmogelijk gemaakt. Ik vind dat een kwalijke zaak. Het moet heel duidelijk zijn dat daarmee de Staten en ook veel raden die dat op dit moment nog niet doorhebben, politiek buitenspel gezet. Ik vraag mij af of dat wel kan. Als het college dat doet buiten zijn mandaat heeft het volgens mij zo links en rechts heel wat uit te leggen.

Voorzitter. Ik kom terug op twee kernvragen.

1. Was er daadwerkelijk sprake van een nieuw feit dat RWE bereid was om de aandelen tegen dezelfde voorwaarden op te kopen?
2. Zijn GS eerlijk geweest in de informatievoorziening.

Ik wil dat ook de volgende drie vragen helder en concreet beantwoord worden.

1. Kan het college aantonen dat er in de aandeelhouderscommissie afspraken zijn gemaakt waaruit blijkt dat RWE bereid was de aandelen bij minder dan 80% tegen dezelfde voorwaarden te verkrijgen? Dan zou er een nieuw feit zijn.
2. Kan Essent-RWE na overleg met de AHC en gebruikmakend van het nieuwe artikel 19 het percentage van 80% wijzigen zonder dat daarvoor de Staten van Brabant geraadpleegd hoeven te worden?
3. Kunnen GS bevestigen dat RWE het gewijzigde contract op 13 mei per koerier aan de provincie heeft doen toekomen met de bedoeling dit ter inzage te leggen bij de Griffie? En kunnen zij aangeven waarom dit pas op 19

mei is geëffectueerd?

Voorzitter. Zoals vanmorgen in de krant staat gemeld, wij zijn niet uit op een motie van wantrouwen. Wij willen graag een helder en eerlijk besluit. Wij zijn niet principieel tegen de verkoop van Essent, ook niet principieel voor de verkoop van Essent. Wij willen wel de verantwoordelijkheid kunnen dragen voor een eerlijk en op basis van heldere feiten gevoerd debat hier. Dat zijn wij allemaal verplicht aan de Brabantse burger. Die eerlijke afweging hebben wij op 15 mei zeker niet kunnen maken omdat verschillende essentiële stukken ons niet ter beschikking stonden. Het zou mooi zijn als wij vandaag konden zeggen dat de pijler onder het besluit van 15 mei hiermee is weggeslagen en dat wij op basis van de informatie waarover wij nu allemaal beschikken een eerlijke en zorgvuldige afweging gaan maken. Alleen dan kunnen wij de komende twee jaar goed en zonder wantrouwen met elkaar verder gaan. Ik wacht het antwoord van het college af.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Mevrouw de voorzitter! Het gaat vandaag over het proces en over de vraag of wij tijdig, juist en volledig geïnformeerd zijn. Er zijn heel veel vragen gesteld en wij zijn erg benieuwd naar de antwoorden van het college.

Ik begin bij 24 april omdat er dan sprake is van een radicale omslag. Toen kwam er plotsklaps nieuwe informatie uit de hoge hoed. Je zou kunnen spreken van een overvaltechniek. De gedeputeerde sprak zelf over een reguliere vergadering, maar zo hebben wij het in ieder geval niet ervaren. Bij een reguliere vergadering krijg je de agenda ruim tevoren thuisgestuurd en kun je de ter bespreking staande stukken thuis inzien. Wij menen dat er geen sprake was van een reguliere vergadering en vonden het jammer dat het geagendeerde onderwerp naar de tweede plaats werd verschoven. Wij moesten een debat voeren over een onderwerp dat niet geagendeerd stond en dat niet voorbereid kon worden.

Van de 80% slikken of stikken werd een nieuwe taart gebakken en ons door de strot geduwd. Zo hebben wij wat op die dag gebeurde althans ervaren. Van een zorgvuldige afweging was geen

sprake.

Heel veel vragen zijn de revue gepasseerd. Voor ons is de vraag cruciaal of het college verzaakt heeft terug te gaan naar de aandeelhouderscommissie. Dat moet volgens ons wel gebeuren omdat het college anders buiten het eigen mandaat treedt. Is dat gebeurd en waarom is dat dan niet meegedeeld aan de Staten? Uit het verslag blijkt dat terugkoppeling naar de aandeelhouders niet heeft plaatsgevonden. Is dat de reden waarom wij het verslag niet mochten inzien? Immers uit het verslag bleek dat dit inderdaad niet gebeurd is. Wat is eigenlijk de reden dat wij het verslag alleen maar via adviseurs mochten inzien en niet rechtstreeks? Waarom zijn wij niet geïnformeerd over de statuten. Ook wij hebben de statuten die in een vorige periode zijn vastgesteld niet helder in ons hoofd, maar wij nemen aan dat de gedeputeerde daarvan wel op de hoogte is. Is het inderdaad zo dat wij op basis daarvan een blokkerende minderheid kunnen vormen? Dat zou immers een fantastisch perspectief zijn!

GS, de buit is binnen! Heeft het college enig idee wat zo'n overvaltechniek teweegbrengt bij mensen die dit volgen hier op de tribune en thuis via de pers? Hoe werkt zo'n overvaltechniek door in de samenleving? De gedeputeerde kan straks praten als Brugman, maar de burger heeft zijn conclusie getrokken. Het cynisme neemt toe. Een partij die leeft op vijandsbeelden en die recentelijk politieke elite heeft toegevoegd, spint hier garen bij. Dat kan ik u wel vertellen; u heeft het ook kunnen zien. De overheid wordt door de cynisch geworden burger steeds meer als onbetrouwbaar en ondemocratisch ervaren. Maar goed, zoals ik al zei: de buit is binnen. Maar er zijn veel verliezers. De politiek is een grote verliezer omdat die inboet aan geloofwaardigheid. Natuur en milieu zijn grote verliezers, zij schieten erbij in. De burger gaat het straks voelen in zijn portemonnee. Hoe kan hij nog vertrouwen hebben in Brabant als dit soort zaken gebeuren? Ik wacht de antwoorden op mijn vragen af, voorzitter.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! De positie van D66 is een enigszins vreemde positie in

dit verantwoordingsdebat, want inhoudelijk zijn wij steeds een uitgesproken voorstander geweest van de verkoop. Wij hebben daarentegen wel steeds benadrukt dat wij het proces een belangrijke rol toedichten en het belangrijk vinden dat dit zuiver verloopt.

Ik ga eerst in op onze eigen rol voordat ik inga op de rol van GS in dit proces. Op basis van het feit dat wij ervan overtuigd waren dat er een nieuw feit voorhanden was op 15 mei, hebben wij ingestemd met het opnieuw ter discussie stellen van het besluit omdat wij erop vertrouwden dat GS deze zaak goed zouden afhandelen. Zij hadden dat ook aangegeven. Dat vertrouwen heeft wel enige schokken doorstaan. Wij vragen ons af of wij GS nog wel kunnen vertrouwen. Zijn zij eerlijk geweest? Hebben zij ons volledig, tijdig en betrouwbaar geïnformeerd? Was het echt een nieuw feit of is het bij elkaar geraapt uit allerlei stukken? Het antwoord op deze vragen is belangrijk want dat heeft natuurlijk consequenties voor onze eigen inbreng.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! Nu mevrouw Lestrade zo uitdrukkelijk spreekt over vertrouwen, wil ik haar een vraag stellen over mijn vertrouwen in mevrouw Lestrade. Zij heeft mede namens een aantal kleine fracties en de SP de extra Statenvergadering aangevraagd. Ik herinner mij nog dat zij zei: Dat is goed, Nico, stuur het verzoek maar weg en dat zij mij een paar minuten daarna belde en zei: Nico, luister het mag niet zo zijn dat wij de besluitvorming gaan overdoen. Nee, Marusjka, heb ik gezegd, dat is niet de bedoeling. Op grond daarvan heeft zij ingestemd. Kan zij dan begrijpen dat ik uitermate verbaasd was dat met name mevrouw Lestrade meteen aan het begin van de vergadering zorgt voor een motie die ertoe strekt de besluitvorming over te doen?

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Volgens mij heb ik niet gezegd dat wij de besluitvorming gingen overdoen. Ik heb u nog per sms doorgegeven dat ik bleef bij mijn standpunt ten aanzien van de verkoop. In mijn beleving heb ik de heer Heijmans nadrukkelijk aangegeven dat ik niet van plan was mijn standpunt met betrekking tot de verkoop te

veranderen, want ik kon natuurlijk wel nagaan dat dit punt aan de orde zou komen.

De *voorzitter*: Mijnheer Heijmans en mevrouw Lestrade, wij spreken over officiële stukken die hier gewisseld worden. Als wij gaan spreken en discussiëren over sms'jes die gestuurd zijn en telefoongesprekken die hebben plaatsgevonden, kan niemand er nog een touw aan vastknopen. Ik weet niet of dit een goede manier van debatteren is.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! Ik vind dit een vreemde opmerking. Wij hebben op 15 mei gesproken over krantenberichten en over zaken die ergens besproken zouden zijn. Wij hadden daarvan ook geen stukken. Ook van de door mevrouw Moons aangekondigde wijziging hadden wij geen stukken. Dat hebt u toen niet buiten de orde verklaard.

De *voorzitter*: Mijnheer Heijmans, het gaat mij om persoonlijke gesprekken die u kennelijk met mevrouw Lestrade hebt gewisseld. Daarover kunnen de Staten geen mening hebben, dat is iets tussen uw tweeën.

De heer *Heijmans* (SP): Mevrouw de voorzitter, het was geen persoonlijk gesprek, het was een gesprek over de procedure. Mevrouw Lestrade heeft mij gebeld en gezegd: je kent ons standpunt, wij blijven voor verkoop en de vergadering mag alleen gaan over de dreiging dat GS zich niet neerleggen bij de wens van de meerderheid van de Staten. Dat moet het onderwerp zijn. Herinnert mevrouw Lestrade zich het nu?

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Ik kan mij die exacte woorden niet herinneren. Ik heb willen benadrukken dat de heer Heijmans niet moest denken dat wij van mening zouden zijn veranderd, ook al waren wij het eens met het voorstel voor een extra vergadering. Die had met het proces te maken en ik wilde dat het proces goed zou verlopen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): In de vorige

vergadering heb ik een paar keer erop gewezen dat de procesgang niet klopte en dat terwijl D66 altijd zoveel waarde hecht aan de procesgang. Ik heb mevrouw Lestrade gezegd dat het voor ons onbegrijpelijk was dat juist zij als vertegenwoordiger van D66 hier een onzorgvuldige procesgang accepteerde. Mevrouw Lestrade was doof voor mijn opmerkingen. Nu is het besluit gevallen, een besluit dat D66 welgezend is, en nu komt zij met een verhaal over de procesgang. Ik vind dat onbegrijpelijk!

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Dat ben ik niet met mevrouw Verstappen eens. Ik ben te allen tijde bereid om over de procesgang in discussie te gaan en mij te verantwoorden. Ik was er op dat moment van overtuigd dat er een nieuw feit aan de orde was. Nieuwe feiten geven aanleiding om een besluit te heroverwegen. Dat is altijd zo. Je moet nooit op basis van verkalkte standpunten blijven doorgaan op de route. Ik ben het niet eens met de interpretatie van mevrouw Verstappen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Ik ben het helemaal met mevrouw Lestrade eens dat nieuwe feiten in ogenschouw moeten worden genomen. Ik heb niet gezegd dat wij met verkalkte informatie moeten doorgaan. Nee, ik vind juist dat als er nieuwe feiten zijn, wij die rustig met elkaar moeten bestuderen en eventueel bespreken en op een later moment moeten inbrengen in de PS-vergadering. Dat is een normale procesgang. Daar stel ik mevrouw Lestrade een vraag over. Ik zeg niet dat wij nieuwe informatie onder de tafel moeten schuiven. Als er nieuwe informatie is, vindt mevrouw Lestrade dan niet dat wij die eerst tot ons moeten kunnen nemen?

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Als er reden is om nieuwe informatie te betrekken bij een debat, moet je dat niet altijd uitstellen.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! RWE heeft de dag na 24 april via de media laten weten ook met minder dan 80% genoeg te nemen. De heer Lodewijks heeft daarover in het Brabants Dagblad gepubliceerd en mevrouw Lestrade heeft dit

volgens mij zelf aangehaald in de vorige Statenvergadering. Wij kunnen vaststellen dat dit voor mevrouw Lestrade geen nieuwe informatie was en geen aanleiding om een extra Statenvergadering aan te vragen. Zou het niet redelijk geweest zijn om als mevrouw Lestrade een extra Statenvergadering aanvraagt over een onderwerp en er is sprake van een nieuw feit, zij met de andere aanvragers contact had opgenomen om te vragen die vergadering een week uit te stellen zodat gekeken kon worden of het feit werkelijk een feit is, et cetera? Als zij daarop achteraf terugkijkt, zegt zij dan nu niet: Ik ben een beetje dom geweest?

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Ik zou mij niet willen vergelijken met degene die een beetje dom was geweest.

Ik ben altijd bereid om na te denken over wat ik wellicht niet goed heb gedaan. Ik weet niet of het beter geweest was om die vergadering uit te stellen, of dat op dat moment de juist weg geweest was. Ik denk dat de situatie toen zodanig was dat wij die moesten bespreken. Dat was voor mij de overweging om het op die manier te doen.

De heer *Van den Oord* (CDA): Voorzitter! Je kunt niet alles te voren overzien. Je maakt een keuze op grond van de informatie die je hebt. Ik wil mevrouw Lestrade in dezen steunen.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Ik wil de heer Heijmans best tegemoetkomen en aangeven dat de hele situatie niet de schoonheidsprijs heeft verdiend. Ik weet echt niet of ik het anders gedaan zou hebben. Ik vond een extra Statenvergadering op dat moment belangrijk.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Wij kunnen van alles met elkaar bespreken. Het is ook nuttig om nieuwe informatie met elkaar te bespreken, maar het is beter om eerst te bestuderen wat precies de betekenis van die nieuwe informatie is en of die juist is. Bespreken is echter niet hetzelfde als een besluit nemen. Nu moment dat je de informatie krijgt.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! De informatie die wij op dat moment kregen, was voor mij voldoende om ons eerdere besluit te heroverwegen. Zoals u weet, waren wij voor verkoop, maar ik vond de informatie belangrijk genoeg om mee te nemen. Ik zou het niet opnieuw aan de orde gesteld hebben zonder een zwaarwegend argument. Ik zeg nogmaals dat het niet de schoonheidsprijs verdiende. Als ik iets niet correct uitvoer, wil ik dat natuurlijk toegeven.

Ik heb al aangegeven dat onze eigen rol hierin lastig was, omdat wij aan de ene kant voor verkoop waren en aan de andere kant het proces zo benadrukten. Kunnen wij GS vertrouwen? Ik ga niet alle vragen herhalen die hier al zijn gesteld. In de bijdrage van de ChristenUnie-SGP is duidelijk verwoord hoe per dag vragen te stellen zijn bij de gegeven informatie. Dat heeft mij wel geschokt. Bij de PS-vergadering waar gewapperd werd met de brief van RWE, zat ik geschokt te kijken. Achteraf gezien, hadden wij op dat moment naar de microfoon moeten springen om aan te geven dat dit zo niet kon. Dat hebben wij als Provinciale Staten echter niet gedaan. Ik vraag mij echt af hoe het antwoord van de gedeputeerde zal zijn. Op dit moment kan ik niet anders dan aangeven dat ons vertrouwen in GS wat wankel is geworden. Ik heb het vertrouwen duidelijk gegeven. De manier waarop GS tot en met 24 april geprobeerd hebben het verkoopproces in gang te zetten, vond ik prima en met mij velen. Er is herhaaldelijk gesproken over een fuik. Het was handiger geweest als er een aantal schotten in de fuik waren geplaatst en wij duidelijk te horen hadden gekregen: hier gaat u een onomkeerbaar punt over. Wellicht had het nog duidelijker gecommuniceerd moeten worden. Ik vind dat niet het zwaarst wegend, het zwaarst wegend zijn voor mij de ook door anderen aangehaalde punten zoals het 50%-80%-verhaal. Is dat nu een nieuw feit of niet? Ik wacht graag het antwoord af en zal dat op een andere wijze tot mij nemen.

De heer *Punt* (Brabantse Partij): Voorzitter! Er is al heel veel gezegd en heel veel gevraagd. Ik ben benieuwd naar de antwoorden van het college. Het gaat met name over de vraag of het proces

zuiver verlopen is en of PS op tijd en juist geïnformeerd zijn.

Er zijn vandaag harde woorden gevallen. Ik had die ook zelf opgeschreven. Is er nog vertrouwen in het bestuur als het op die manier gebeurt en is er nog vertrouwen in elkaar? Ik vind het jammer dat wij op deze manier het proces hebben doorlopen en tot een besluit gekomen zijn, zeker na 24 april. Ik verwijs naar de vergadering van 15 mei. Er wordt gesteld dat op basis van die nieuwe informatie anders is beslist. Voor mij is duidelijk geworden dat dit gebeurd is op basis van valse voorlichting. Of dat nu een reden is om zaken terug te halen in een evaluatie, is lastig te bepalen. Vandaar dat ik erg benieuwd ben naar de antwoorden.

De heer Van den Oord sprak over het proces en stelde dat de wensen en bedenkingen op een goede en heldere manier uitgewerkt zijn. Hij noemde ook enkele zaken die hij zelfs nu nog ter discussie zou willen stellen. Ik kan mij daarin vinden. Als er mogelijkheid is om EPZ uit het verhaal te halen, ben ik het daarmee eens. Als de heer Van den Oord daarvoor een wat hardere actie beoogt, denk ik dat hij meer partijen aan zijn zijde vindt.

Voorzitter. Er zijn harde woorden gesproken. De gedeputeerde zal daarop haar antwoord moeten geven. Wij hopen dat dit antwoord bevredigend is zodat wij vandaag in ieder geval met een goede evaluatie de deur uit kunnen.

De heer *Van den Oord* (CDA): Ik heb inderdaad gesproken over onze wensen en bedenkingen en gezegd dat GS daarop in grote mate is ingegaan.

Wat EPZ betreft, wij willen dat de diverse partijen die in een soort maatschap bij elkaar zijn gekomen, bekijken hoe zij in goed overleg eruit kunnen komen. Dat is altijd de insteek geweest en dat moet voorop blijven staan. Wij vragen het college nog steeds om daarop in te zetten. Dat was onze inbreng op 24 april en op 15 mei. In dit afrondingsdebat zouden wij het college kunnen ontslaan van zijn taak, maar wij vinden dat te snel en te ver gaan. De wensen en bedenkingen blijven bestaan totdat de transactie tussen RWE en Essent is afgerond. Pas dan is het college van Gedeputeerde Staten ontslagen van deze taak. Dat

is iets anders dan wat de heer Punt suggereerde, namelijk dat wij alles willen terugdraaien. Dat is absoluut een verdraaiing van wat ik hier heb gezegd.

De heer *Punt* (Brabantse Partij): Ik heb de heer Van den Oord op geen enkele manier een verdraaiing verweten. Omdat wij op dit onderdeel dezelfde wensen en bedenkingen hebben, wilde ik hem zelfs ondersteunen in zijn streven om te kijken of er bij EPZ op een andere manier kan worden uitgekomen. Dat is ook voor ons een hard punt. Dat geldt ook voor de zachtheid van het duurzaamheidscontract. Wij zijn dankbaar voor het advies van de externe adviseurs. Wij willen dat het college tot op het laatste moment probeert dit te verbeteren.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Ik kan de heer Van den Oord geruststellen. Hij kan gerust het college ontslaan van zijn taak want met de aanpassing van artikel 19 heeft de provincie niets meer te zeggen over EPZ. Essent en RWE kunnen zelfstandig de afspraken aanpassen zolang het maar geen materieel nadelige gevolgen heeft voor de provincie. Dat is het enige waarover de aandeelhouderscommissie straks nog gaat. Essent en RWE zijn binnen het aangepaste artikel 19 volledig vrij die zaak te regelen. Hij kan met een gerust hart decharge verlenen aan zijn eigen college.

De heer *Van den Oord* (CDA): Toch blijft mijn fractie van mening dat die inzet er continu moet zijn. De juridische uiteenzetting van de heer Vreugdenhil zal best waar zijn, maar toch blijft de intentie die dit college richting de AHC moet uitdragen, overeind staan.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Met de aanpassing van artikel 19 worden de politieke consequenties daarvan weggehaald en hoeven Essent en RWE slechts aan te tonen dat het geen materieel nadelige gevolgen heeft. Wat wij hier nu nog zeggen over EPZ heeft geen enkele zin meer doordat artikel 19 op 12 mei is aangepast.

De heer *Van den Oord* (CDA): Dat waag ik te betwijfelen.

De heer *Punt* (Brabantse Partij): Ik ben enigszins teleurgesteld in de manier waarop de laatste maanden een aantal discussies gevoerd is. Wij dachten immers dat wij zeer zorgvuldig met het proces bezig waren, maar hebben op 15 mei een deuk opgelopen. Ik hoop dat de gedeputeerde met haar antwoorden duidelijkheid zal kunnen scheppen, want anders is ons vertrouwen in de politiek toch enigszins geschaad.

De *voorzitter*: Voordat wij de lunchpauze ingaan, deel ik nog mede dat de commissie EMG bijeenkomt in kamer B52 om het pilotproject regiotaxi West-Brabant te bespreken. U zult er begrip voor hebben dat mevrouw Moons zich moet voorbereiden op haar antwoord. Zij kan geen twee dingen tegelijk doen. De commissie moet onder leiding van de voorzitter zelf maar even uitmaken of zij de bijeenkomst wil laten doorgaan.

Mevrouw Moons heeft ruim tijd nodig om haar antwoord voor te bereiden. Daarom stel ik voor dat wij pauzeren tot twee uur.

De vergadering wordt van 13.00 uur tot 14.00 geschorst.

De *voorzitter*: Het woord is aan mevrouw Moons.

Mevrouw *Moons* (GS;PvdA): Mevrouw de voorzitter! Ik wil allereerst een aantal opmerkingen maken die de discussies kunnen beïnvloeden. Enige aannames behoeven nuancering. Ik zou die willen aanbrengen om ervoor te zorgen dat wij een juiste discussie voeren. Op 27 juni is de beslissing genomen om op zoek te gaan naar een strategische partner voor Essent. Wij hebben toen afgesproken dat wij een proces zouden voeren à la Nuon. U kunt dat terugvinden in de notulen. GS hebben de intentie gehad om de Staten zo zorgvuldig mogelijk te informeren. De Staten hebben op verschillende momenten ook kunnen aangeven wat zij van het een en het ander vonden. Zowel tijdens de commissievergadering

van 23 oktober als van 21 november hebben de Staten aangegeven dat zij het belangrijk vonden dat de duurzaamheidscomponent in het verkooptraject van Essent zou worden opgenomen. De Staten hebben ook aangegeven dat hetgeen zou gebeuren met de werknemers van Essent heel belangrijk was. Zij hebben ook gezegd dat er geen boeteclausule mocht komen als er niet verkocht zou worden. Welnu, deze elementen heb ik als vertegenwoordiger van GS meegenomen naar de aandeelhouderscommissie en daarmee ook iets gedaan.

Op 21 november hebben wij een bijeenkomst gehad waar nog niet duidelijk was welke partner uiteindelijk favoriet wordt om eventueel Essent over te nemen. De biedingen liepen tot 18 december. Op die datum werd duidelijk dat één partij de beste papieren had. Het ging om een beursgenoteerd bedrijf. Dat brengt automatisch mee dat bepaalde informatie vertrouwelijk is. Met dat feit moesten wij omgaan. De AHC heeft zich afgevraagd hoe zij dat vorm wilde geven. Samen met onze adviseurs is toen een mandaat opgesteld met een heleboel voorwaarden die allemaal terug te voeren zijn naar de criteria die de Staten ook gesteld hebben: Kunnen wij ervoor zorgen dat in het uiteindelijke verkooptraject op die punten iets bereikt wordt?

Er is een mandaatlijst opgesteld. Na een heleboel discussie hebben onze adviseurs 's avonds op 11 januari aangegeven dat het mandaat goed ingevuld was op drie punten na. Die drie punten hebben wij de volgende dag in een brief aan de raad van bestuur van Essent meegegeven. De Staten hebben die brief ook gekregen en kunnen zich misschien herinneren dat één van die punten ging over de CBL-risico's en de inrichting van de CPL-desk. In maart is invulling gegeven aan de drie voorwaarden die volgens ons nog niet goed verwerkt waren. Het voorgaande betreft het proces van juni tot januari.

Daarna hebben de Staten met vereende kracht het contract bekeken en aangegeven het belangrijk te vinden om een second opinion te vragen. Daarin is veel tijd en energie gestopt. Daaruit zijn bepaalde onderwerpen naar voren gekomen die nog niet goed waren uitgewerkt in het contract, zoals de

duurzaamheidscomponent. De Staten hebben daaraan met veel verve uitvoering gegeven en eigenlijk een rol vervuld voor alle aandeelhouders. Zij hebben daaraan het hardst getrokken. Dat heeft geleid tot een aanpassing van het duurzaamheidscontract. Wat de Staten verder van de inhoud mogen vinden, er zijn vorderingen geboekt die misschien niet geboekt waren als de Staten daaraan niet zo hard hadden gewerkt. Het is altijd achteraf, maar ik wil wel zeggen dat de inzet van de Staten heel belangrijk geweest is voor het bereiken van dit resultaat.

Vandaag is vooral gefocust op de periode 24 april en daarna. De Staten hebben aangegeven dat zij tot 24 april wel overweg konden met de wijze waarop het proces verliep maar dat er daarna dingen gebeurd zijn die misschien tot misleiding van de Staten hebben kunnen leiden. Het lijkt mij het meest duidelijk als ik probeer om chronologisch aan te geven wat er precies gebeurd is. Dan kunnen de Staten bepalen of zij van mening zijn dat er informatie achtergehouden is, dat zij misleid zijn of dat er op een andere manier met informatie gemanipuleerd is. Volgens mij zijn dat de basisvragen van vandaag.

De heer *Heijmans* (SP): Ik heb een vraag over het proces vóór 24 april zoals de gedeputeerde dat schildert. Kan zij mij duidelijkheid verschaffen waar in het proces die 80% tevoorschijn komen, in welke overeenkomst, in welke vorm en op wiens initiatief. Onze adviseurs komen daar niet uit.

Mevrouw *Moons* (GS;PvdA): Voorzitter! Ik wilde net opmerken dat er nog een paar punten waren voor mijn algemene inleiding. Ik begin met de 80%. RWE had aangegeven dat de randvoorwaarde om tot de deal te komen 70% was. Dat is een belangrijk gegeven, want dat betekent dat Brabant met 30,8% nog steeds leading is. Wij hebben overlegd en de raad van bestuur heeft overlegd met RWE. Wij als AHC hebben ons toen afgevraagd of een hoger percentage ons iets zou opleveren. Dat is in de onderhandeling met RWE tot uitdrukking gekomen. Het is inderdaad zo dat RWE meer comfort kreeg en met een aantal punten soepeler

omging, omdat het bedrijf wist dat wij als norm 80% zouden houden. Het is geen initiatief geweest van GS, lees aandeelhouder Brabant, absoluut niet. Het was een collectief proces van alle aandeelhouders vertegenwoordigd in de AHC. De AHC vond het interessant om te kijken of het iets opleverde als zij zou zeggen dat het 80% was. Dat is ook zo gebeurd. Daardoor is die 80% tot stand gekomen.

De heer *Heijmans* (SP): Mevrouw Moons zegt dat tot die 80% gekomen is omdat dit iets meer zou opleveren. Mijnheer Boersma heeft echter gezegd dat die 80% noodzakelijk is voor de goedkeuring van de aandeelhouders. Het is ook door GS altijd gepresenteerd als een ontbindende voorwaarde.

Mevrouw *Moons* (GS;PvdA): Wij moeten twee zaken uit elkaar houden. Ik reageer op de opmerking van de heer Heijmans dat GS initiatiefnemer zou zijn voor die 80%. Dat is dus niet zo.

De heer *Heijmans* (SP): Zojuist zei u, mevrouw Moons, dat dit wel zo was. RWE wilde 70% maar de AHC wilde kijken naar 80%. Dat betekent dat het initiatief bij u lag.

Mevrouw *Moons* (GS;PvdA): De heer Heijmans zei in zijn bijdrage dat het initiatief bij Brabant lag. Ik spreek over de AHC. Dat is iets anders, daarin zit echt een verschil. Het is een collectief proces geweest van de gezamenlijke aandeelhouders, vertegenwoordigd in de AHC.

De heer *Heijmans* (SP): Dus de 80% is geen initiatief geweest van RWE en niet van Essent, maar van de gezamenlijke aandeelhouders. Dat vind ik interessant om te weten.

Mevrouw *Moons* (GS;PvdA): De leden van de AHC hebben zich afgevraagd of het zo kon zijn dat 80% iets meer oplevert in het totale pakket. Daarover is gesproken en het antwoord was ja. Toen heeft de AHC er 80% van gemaakt. Dat is er gebeurd.

Er is ook verwarring geweest over de vraag wat het

zou kunnen betekenen als wij een minderheidsaandeel in het nieuwe Essent zouden houden. Er is gesuggereerd dat GS er wat luchtigjes overheen gingen, in de zin van dat de Staten dan niets meer te vertellen hebben.

Twee dingen zijn belangrijk. Ik kom daarop terug als ik inga op de chronologische volgorde. Ik wil dit nu helder maken: het minderheidsstandpunt en de blokkerende minderheid daarvan. Is het zo dat 33% de verkoop kan blokkeren?

Toen wij op 12 mei constateerden dat er een meerderheid was voor verkoop van Essent hebben wij ons de vraag gesteld wat het betekent als je minderheidsaandeelhouder zou worden in een groot bedrijf. Het is belangrijk om ons te realiseren dat sinds 24 april een aantal elementen veranderd zijn in het proces. Wij hebben Simmens en Simmens op 12 mei gevraagd, ons te schetsen hoe de situatie zou zijn met 51% van de aandelen en met 33% van de aandelen. Nogmaals, tijdens mijn beantwoording op 15 mei heb ik alleen gesproken over if then scenario's. Ik heb nooit gezegd dat het zo zal zijn. Ook nu weer praten wij een beetje in if then scenario's. De Staten kunnen wel zeggen dat Den Bosch nooit verkocht zou zijn, maar dat is ook een speculatie. Het moet duidelijk zijn dat ook dit geredeneerd is vanuit "wat zou er gebeuren als".

Onze adviseurs hebben aangegeven dat een minderheid van 33% de verkoop op grond van de statuten niet kan blokkeren. Het besluit van de aandeelhoudersvergadering tot goedkeuring van verkoop van aandelen wordt genomen met een gewone meerderheid. Dit was voor ons heel belangrijke informatie dat het feit dat je minderheidsaandeelhouder bent wel degelijk consequenties heeft. Op de synergie-effecten kun je als minderheidsaandeelhouder wel een blokkerende werking uitoefenen. Het dividendbeleid van Essent wordt bepaald door de aandeelhoudersvergadering met een gewone meerderheid; een aandeelhouder met 33,3% kan het dividendbeleid niet blokkeren. Dit is een belangrijk gegeven om mee te nemen. Er zijn wel regels dat een bedrijf niet structureel geen dividend mag uitkeren als er sprake is van een bepaalde positie, maar dat dividend is heel erg laag. Met

andere woorden: wij hebben ons huiswerk wel gedaan en op 15 mei niet zomaar badinerend gezegd dat de Staten dan niets meer te zeggen hadden. Op basis van de informatie van adviseurs heb ik dat antwoord gegeven.

De heer *Heijmans* (SP): Ik ben van mening dat de gedeputeerde wel degelijk badinerend heeft gedaan toen zij zei dat er een algemene aandeelhoudersvergadering bijeengeroepen kon worden. Zij spreekt nu opnieuw over meerderheids- en minderheidsaandeelhouders in het nieuwe Essent en vergeet daarbij dat dit Essent zal zijn – het zal dan RWE Nederland heten – op basis van de huidige geldige statuten. Een van de belangrijkste dingen die RWE wilde met het bedrijf was op zo kort mogelijke termijn een verzwakt structuurregime invoeren. De heer Boersma heeft ons dat ook voorgehouden tijdens zijn presentatie. Is mevrouw Moons het met mij eens dat op grond van de huidige statuten die niet gewijzigd kunnen worden zonder dat tweederde deel van de aandeelhouders daarmee instemt, het verzwakt structuurregime niet kan worden ingevoerd als Brabant samen met Den Bosch meer dan 33,3% zou hebben?

Mevrouw *Moons* (GS;PvdA): Voorzitter! Ik lees even voor waarom ik het niet met de heer Heijmans eens ben. Zodra RWE ten minste 50% van het kapitaal in Essent verwerft, wordt Essent onderworpen aan het zogenaamde verzwakte structuurregime. Essent wordt dan namelijk een afhankelijke maatschappij van RWE en de meerderheid van de werknemers van de RWE-Essent groep werkt dan buiten Nederland. Op grond van de wet moet het bestuur van Essent een statuutwijziging voorstellen die dat mogelijk maakt. Statuutwijzigingen moeten op grond van de wet met een eenvoudige meerderheid kunnen worden doorgevoerd, artikel 254, lid 4 BW. Die bevoegdheid kan niet worden beperkt.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! Ik heb het nadrukkelijk nagevraagd. Er bestaat geen twijfel over: als het huidige Essent overgaat in RWE-Nederland, gaat dat bedrijf functioneren op basis

van de huidige statuten. Daarin mag niets gewijzigd worden, behalve met een tweederde meerderheid. Dat is mij nadrukkelijk en onomwonden verteld door onze externe adviseur. Ik heb ook nog bij anderen geïnformeerd of dit inderdaad zo is. Ik denk dat de gedeputeerde wel citeert, maar op basis van 80% van de aandelen in handen van RWE.

Mevrouw *Moons* (GS;PvdA): Nee, ik baseer mij op een advies van Simmens en Simmens. Het gaat hier om de vraag of ik hier iets heb gezegd zonder dat daaraan een voorbereiding vooraf is gegaan. Het antwoord op die vraag is nee. Er was wel degelijk sprake van een voorbereiding. De externe adviseur van de Staten zegt iets en onze adviseurs zeggen iets en daarover hebben wij nu een dispuut, maar ik had mij wel degelijk voorbereid. Die vraag is volgens mij positief beantwoord.

De heer *Heijmans* (SP): Ik heb de gedeputeerde op 15 mei niet zo uitgebreid als nu horen ingaan op onze positie als minderheidsaandeelhouder. Zij heeft naar mijn idee sinds 15 mei een hoop kennis verworven en mag daarvoor een compliment in ontvangst nemen. Het opdoen van kennis is altijd nuttig.

Mevrouw *Moons* (GS;PvdA): Dank u, mijnheer Heijmans, daar ben ik ook erg voor.

De heer *Heijmans* (SP): Ik betwijfel of die kennis juist is. Nogmaals, wij zijn het erover eens dat Essent niet wordt ontbonden als vennootschap? De statuten gaan over?

Mevrouw *Moons* (GS;PvdA): Volgens mij gaat de wet boven het statuut. Er is een andere situatie. Wij kunnen wel spreken over ja en nee, maar feit is dat er twee juridische adviezen voorliggen die elkaar waarschijnlijk tegenspreken.

De heer *Heijmans* (SP): Mevrouw Moons, dat zou gelden op het moment dat de vennootschap ontbonden zou worden, maar bij verkoop van meer dan 50% van de aandelen wordt de vennootschap Essent niet ontbonden.

Mevrouw *Moons* (GS;PvdA): Voorzitter! Ik stel voor dat ik hierop in de tweede termijn even terugkom. Ik stel wel vast dat wij de vraag of ik voorbereid heb gestaan of zomaar iets heb verkondigd, nu wel hebben afgehandeld.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Het was fijn geweest als de gedeputeerde dit vorige keer wat uitgebreider behandeld had, dan hadden wij dit soort dingen kunnen uitzoeken.

Mevrouw *Moons* (GS;PvdA): U hebt er niet om gevraagd, mevrouw Verstappen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Nee, de gedeputeerde komt steeds met nieuwe informatie. Nu moet dit weer worden uitgezocht.

Mevrouw *Moons* (GS;PvdA): Nee, ik had die informatie ter beschikking. De datum van het advies is 12 mei 2009. U hebt er gewoon niet om gevraagd. Het spijt mij verschrikkelijk.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Dat klopt omdat de in een vorige periode vastgestelde statuten niet in ons hoofd verankerd zitten. Als een agendapunt staande de vergadering wordt toegevoegd, kan niet van ons verwacht worden dat wij alle informatie paraat hebben. De gedeputeerde had die informatie wel. Daar ligt een punt.

Mevrouw *Moons* (GS;PvdA): Voorzitter! Ik zal hierop in tweede termijn terugkomen. Ik stel wel vast dat duidelijk is dat GS zich terdege op die discussie hebben voorbereid.

Ik wil nu de gebeurtenissen in chronologische volgorde plaatsen. Ik begin bij 24 april; de vergadering van 24 april heeft voor heel veel beroering gezorgd, niet alleen bij de Staten en GS. U kunt zich voorstellen dat het college van GS verrast was en zich moest heroriënteren. Er was sprake van een nieuwe situatie. Vervolgens ging heel Nederland zich ermee bemoeien en vooral de andere aandeelhouders. Dat proces is misschien een beetje aan de zijlijn gebleven maar u kunt zich wel voorstellen dat een aantal aandeelhouders behoorlijk zenuwachtig begon te worden. Er

waren namelijk aandeelhouders die om allerlei redenen heel graag wilden verkopen. De een heeft het geld heel hard nodig, de andere vindt dat hij geen aandeelhouder mag zijn in een commercieel bedrijf, et cetera. Er zijn talloze mogelijkheden, maar men wilde verkopen. Bij iedereen is toen de vraag gerezen wat het zou betekenen als Brabant niet mee zou doen. Tot 24 april is die vraag eigenlijk nooit actueel geweest. Dat kunnen de Staten vreemd vinden, maar wij zijn ervan uitgegaan dat wij een goed proces zouden voeren en dat dit uiteindelijk zou leiden tot het zoeken van een strategische partner/het vervreemden van aandelen. Pas na 24 april werd verkend wat dit zou betekenen. Dat gebeurde ongetwijfeld bij RWE, bij Essent en bij de andere aandeelhouders. Wat zou dat betekenen? Zou het wel doorgaan? Zou het niet doorgaan? Kortom, allerlei speculaties kwamen ook daar naar voren.

Of in het eerste contract overgegaan kon worden tot verkoop is heel lang onduidelijk gebleven. Daarover kan ik heel eerlijk zijn. Ik wind daar geen doekjes om. Heel lang is niet helemaal duidelijk geweest of de eerste koopovereenkomst zodanig kon worden aangepast dat een aandeelpercentage naar beneden kon worden gehaald. In mijn tweede termijn op 15 mei heb ik aangegeven dat dit inderdaad kan. Een uur voordat ik dat antwoord gaf, heb ik pas de juridische bevestiging gekregen dat het inderdaad kon. Ik heb dat toen aan de Staten meegedeeld. Belangrijk daarbij is dat in het originele koopcontract inderdaad mogelijkheden bestaan om door een opschorting van voorwaarden het uiteindelijke percentage te verlagen. Daarvoor is wel toestemming van RWE en Essent nodig, maar u kunt zich voorstellen dat als de meerderheid van de aandeelhouders het wil, en dan komen wij weer in een if then scenario, dit ook inderdaad gebeurt.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! Mevrouw Moons stelt op basis van het contract vast dat het mogelijk was. Wij hebben hier de interessante vraag gesteld, of de gedeputeerde dat kon doen op grond van redelijkheid en billijkheid tegenover ons als Staten. Het college heeft ons immers een jaar lang verteld dat 80% noodzakelijk was en dat bij

minder dan 80% de verkoop niet zou doorgaan. Het is natuurlijk belangrijk dat het kan volgens het contract, maar onze adviseurs stellen nadrukkelijk de vraag of het wel redelijk en billijk is om na zo'n lang proces zaken te wijzigen en af te stappen van datgene wat het college de volksvertegenwoordiging steeds heeft voorgehouden.

Mevrouw *Moons* (GS;PvdA): Ik kan daarop geen juridisch antwoord geven. De vraag is steeds of wij een vorm van misleiding hebben gehanteerd of dat er iets anders aan de hand is. Ik wil in dit betoog laten zien dat er geen sprake is van misleiding. De andere vraag gaat over een juridisch gevecht waar ik buiten wil blijven. Duidelijk is in ieder geval dat de informatie waarover wij beschikten direct aan de Staten ter beschikking is gesteld.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! De gedeputeerde zegt dat het college voor 24 april nooit heeft nagedacht over de mogelijkheid dat die 80% niet gehaald zouden worden. Toch hebben wij deze vraag in het hele proces telkenmale op tafel gelegd en ook met redenen. Vanuit de Staten hebben wij heel scherp aangegeven dat wij helder wilden hebben wat precies onze positie was. Wij hebben altijd heel goed voor ogen gehad wat het zou betekenen als wij niet zouden verkopen. GS kunnen dan toch niet beweren dat zij er nooit over nagedacht hebben. Als het college zo vaak erover bevraagd is door de Staten en die vragen mondeling of schriftelijk beantwoord heeft, dan kan de gedeputeerde toch niet volhouden dat het college hierover pas is gaan nadenken na 24 april.

Mevrouw *Moons* (GS;PvdA): Vanaf 24 april werd het een veel concretere werkelijkheid. De heer *Vreugdenhil* heeft gelijk en dat heb ik net ook gezegd, in talloze stukken staat dat 80% nodig is. Ik heb aangegeven dat ik pas op 15 mei gehoord heb dat het juridisch gezien mogelijk is een opschortende voorwaarde te creëren waardoor het aandelenpercentage naar beneden kan. De Staten kunnen daarvan van alles vinden maar het is wel de waarheid. Ik zou het daarbij willen laten.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Ik haak even aan bij de opmerking van de heer *Heijmans* over redelijkheid en billijkheid. Wij hebben de debatten gevoerd en de stukken met elkaar gewisseld. Het is niet redelijk en billijk ten opzichte van de Staten als het college pas na 24 april gaat nadenken en hier zegt dat dit punt door de Staten nauwelijks overwogen is. Ik vind dat de gedeputeerde dit heel nadrukkelijk moet wegen bij de vraag of er van die 80% al dan niet kan worden afgeweken.

De heer *Verrijt* (PvdA): Voorzitter! Ik heb een vraag aan de heer *Vreugdenhil*. Het gaat niet over het moment waarop nagedacht wordt over de 80% enz. Het is inderdaad vele malen aan de orde geweest, maar ook wij als Staten hebben in de periode voor 24 april niet nagedacht over een scenario waarin dit zou gebeuren. Wij hebben een en ander besproken met onze adviseurs en ook dat is niet aan de orde gekomen. Nu verwijt de heer *Vreugdenhil* dit aan GS maar ook de Staten hebben dit in hun proces niet aan de orde gehad.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Wij hebben hierover heel vaak met elkaar gesproken. Het antwoord was dat 80% een harde grens is en dat GS het bij minder niet doen, dat is dat een helder antwoord. Je kunt dan nadenken over if then scenario's, maar die zijn nooit aan de orde geweest. Wij hebben die vraag wel gesteld om te kunnen uitsluiten dat dit soort scenario's aan de orde zou kunnen zijn. Wij hebben telkens zulke duidelijke en scherpe antwoorden van GS gekregen waaruit bleek dat het nooit aan de orde heeft kunnen zijn.

De heer *Verrijt* (PvdA): Wij hebben nooit aan onze eigen juridische adviseurs gevraagd hoe het precies zit en of zij dat wilden nagaan. Ook wij zijn daarop niet verder ingegaan.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Juist het stuk van 31 maart is door GS geschreven naar aanleiding van een vraag van onze juridische adviseurs. Onder punt 3 staat de vraag wat er gebeurt als Brabant niet verkoopt. Het antwoord

is: Dan gaat de verkoop niet door. Het staat duidelijk zwart op wit.

De heer *Heijmans* (SP): Ik begrijp de opmerkingen van de heer Verrijt niet. Allereerst zegt hij dat die 80% nooit aan de orde geweest is bij de Staten, maar dat punt is bij ons continu aan de orde geweest. De Staten zijn zich er continu van bewust geweest en vonden het uitstekend dat de Staten van Brabant in de positie waren dat zij uiteindelijk ja of nee konden zeggen tegen de deal. In de weken voorafgaand aan het debat is dit constant in de media geweest. Het lijkt mij heel logisch dat de Staten daarover geen vragen gesteld hebben. Het college heeft ons namelijk uitdrukkelijk gezegd dat duidelijk was vastgelegd dat bij minder dan 80% de verkoop niet zou doorgaan. Als dat zo duidelijk gesteld wordt, hoeft je daarover geen verdere vragen te stellen.

De heer *Verrijt* (PvdA): Dat was de wetenschap van toen. Dat gold zowel voor GS als voor onze adviseurs. Zo moeten wij ook redeneren. Wij moeten ons verplaatsen in die periode.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Ik citeer uit het antwoord op de vragen van De Keizer: "Ter voorbereiding op een goede bespreking van het Statenvoorstel toekomststrategie Essent willen wij u graag nader informeren over bevoegdheden PS/GS/Essent op het afgelopen proces." Dan komt punt 3 aan de orde. Dit is de informatie die ons gegeven is ter voorbereiding op een goed debat dat wij hier hebben kunnen voeren. Wij mogen ervan uitgaan dat dit het uitgangspunt is totdat het wordt herroepen.

De heer *Verrijt* (PvdA): Natuurlijk heb ik die stukken ook gelezen. Nogmaals, die hebben betrekken op de situatie zoals die op dat moment was. Pas later is men gaan nadenken over wat er gebeurt als meer dan 50% van de aandeelhouders besluit om tot verkoop over te gaan, enz.

Mevrouw *Moons* (GS;PvdA): Het punt is gemaakt. Misschien is het belangrijk om eraan toe te voegen

dat het RWE altijd vrij staat om aandeelhouders op te zoeken en een ander contract te sluiten, zelfs onder dezelfde voorwaarden. De Staten moeten zich niet rijk rekenen. Ook al zouden wij hier besloten hebben om niet tot vervreemding over te gaan, op het moment dat het 51%-plus is, wordt het voor een bedrijf heel aantrekkelijk om aandelen te verwerven.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Ik had nog een tweede opmerking. De gedeputeerde sprak over het verlagen van het percentage op basis van artikel 4.1 en zei dat zij een uur voor de vergadering van 15 mei erachter kwam dat dit mogelijk was. Zit daaraan niet de consequentie verbonden dat de aandeelhouders daarmee akkoord moeten gaan een dat op basis van artikel 167 van de Provinciewet GS minimaal de wensen en bedenkingen van de Staten daarover moeten horen om het proces goed en volledig te laten verlopen? Ik heb dat niet gehoord in het hele proces.

Mevrouw *Moons* (GS;PvdA): Voorzitter! Ik moet eerlijk zeggen dat ik dat niet weet. Ik zal die vraag in de tweede termijn beantwoorden. Het is belangrijk om te constateren dat het percentage van 80% lange tijd als een harde voorwaarde is beschouwd. Ik constateer ook op het moment dat duidelijk wordt dat 80% niet gehaald wordt, iedereen heel creatief kan worden en er allerlei andere mogelijkheden zijn om op een andere manier via een andere weg toch te komen tot de vervreemding van aandelen.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Ik wacht het antwoord af. Daarmee wordt de wijziging weggehaald bij de politieke controle van de Staten. Dat is een belangrijk punt omdat de Staten zijn controlerende verantwoordelijkheid in dezen niet kan nemen.

Mevrouw *Moons* (GS;PvdA): De Staten hebben zelf de adviseurs naar het contract laten kijken en daar stond het in.

Voorzitter. Ik was bezig met de gebeurtenissen van 24 april tot 15 mei in een chronologische volgorde

te plaatsen. Ik kom dan bij 11 mei toen de bewuste aandeelhoudersvergadering heeft plaatsgevonden. Daarover is al heel veel gezegd. In die vergadering kwam een tweede supplement aan de orde.

Ik zal op het einde van mijn betoog terugkomen op de rol van de AHC, de geheimhouding van de notulen van de AHC en wat nu daarmee gebeurd is. Het is belangrijk om te constateren dat op 11 mei niet aan de orde is geweest dat dit supplement bedoeld is om het percentage van 80 naar beneden te halen. Dat hebben de adviseurs van de Staten ook geconstateerd. Het supplement is bedoeld voor de volgende twee zaken. Allereerst wordt daarin gesteld dat de investeringen die Essent op dit moment doet, verrekend worden bij de eindprijs. Op de tweede plaats was het noodzakelijk om juist nu dat supplement te maken omdat wij wisten dat het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties voor de procedure tot goedkeuring van onze SPV's (special purpose vehicles) 13 weken mag rekenen. Dat betekent dat de datum over 22 juli heengaat. Als dat gebeurt en de aandeelhouders van Essent verweten kan worden dat het op 22 juli niet geregeld is, zou de deal niet doorgaan. Dat is een reden voor RWE om te zeggen dat zij ermee ophoudt. Voor ons was het belangrijk om de datum precies te laten samenvallen met de datum waarop de termijn van BZK verloopt. Volgens mij is dat 30 juli. Zo'n supplement is nodig om dat soort technische dingen snel te regelen en niet langs alle aandeelhouders te hoeven. Vanuit die gedachte is dat tweede supplement gemaakt. Op 11 mei is dat alleen mondeling behandeld. RWE, Essent en de AHC waren daar bijeen. Essent heeft toen met behulp van RWE uitgelegd waarom dit nodig was. De AHC stelde dat het allemaal mooi en prachtig was, maar dat zij als er materiële dan wel niet materiële zaken aan de orde kwamen, precies wilde weten wat er allemaal gebeurt en wat er veranderd wordt. U kent de uitwerking. Het is heel belangrijk dat de AHC een rol heeft gekregen als het gaat om materiële wijzigingen die een negatief effect hebben. In dat geval is goedkeuring van de AHC vereist.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP):

Voorzitter! Ik geloof oprecht in de intenties. De kernvraag is of het percentage van 80 gewijzigd kan worden op basis van artikel 19. Is dat mogelijk zolang de prijs niet aangepast wordt?

Mevrouw *Moons* (GS;PvdA): Dat kan alleen als de AHC goedkeuring verleent.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Volgens mij staat er: In overleg met de aandeelhouderscommissie, indien het geen materiële dan wel nadelige gevolgen heeft voor de aandeelhouders.

Mevrouw *Moons* (GS;PvdA): Het is wel een materieel gevolg natuurlijk. Wij beslissen of het materieel is of niet.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Ook dat wil ik betwisten. Je moet dat juridisch aantonen. Wij hebben nagevraagd wat dit betekent. In eerste instantie werd gezegd dat het ontzettend moeilijk is om dit juridisch aan te tonen. Bovendien is het de vraag of dit onder materieel nadelige gevolgen zal vallen. Misschien heeft het juist voor verschillende partijen materieel voordelige gevolgen. Ik betwist de opmerking van de gedeputeerde dat de AHC de zaak kan tegenhouden.

De heer *Heijmans* (SP): Ik kan mij misschien wel voorstellen dat voor die wijziging geen toestemming van de Staten nodig is, maar ik meen toch wel dat GS verplicht zijn om dit te bespreken met de Staten als aandeelhouders.

Mevrouw *Moons* (GS;PvdA): Nee, het is de AHC en dat is iets anders. Ik heb u net onze nieuwe rol als aandeelhouder geschetst.

De heer *Heijmans* (SP): GS hoeven het niet voor toestemming voor te leggen aan de Staten, maar zij hadden het moeten bespreken met de Staten.

Mevrouw *Moons* (GS;PvdA): Volgens mij bespreek je zo iets aan de hand van een stuk. Dat stuk was er niet. Ik heb dat uitgelegd. Wij hebben alleen gesproken over de vraag wat de rol van de AHC

zou moeten zijn. Ik heb zojuist aangegeven wat die rol is. Ik wil daaraan iets toevoegen. In het hele verkoopproces van Essent heeft de AHC zich een rol aangemeten die niet altijd juridisch verankerd is. De Staten hebben daarover terechte opmerkingen gemaakt. De AHC, Essent en op de achtergrond RWE hebben met elkaar de traditie opgebouwd om bij de belangrijke punten de AHC altijd te consulteren. In dit stuk moet de AHC zelfs goedkeuring geven. Gezien de relatie en het proces dat wij met elkaar hebben doorlopen, ga ik ervan uit dat dit niet alleen juridisch verankerd is maar in de praktijk ook altijd wordt uitgevoerd.

Op 11 mei hebben wij gesproken over het tweede supplement. De tekst lag nog niet voor. Die tekst is op 13 mei door Essent gemaakt en op 14 mei is die op het Provinciehuis binnengekomen. Ik weet dat daarover verschillende verhalen gaan, ik heb het laten onderzoeken en het is echt op donderdag 14 mei hier aangekomen. Op vrijdagmorgen is het ingeboekt. Toen wij op 15 mei hier het debat voerden, wisten wij niet dat dit supplement al in tekstvorm aanwezig was. Het is belangrijk om dit even duidelijk te schetsen.

Ik meen dat het belangrijk is ons af te vragen of de tekst van het supplement de eindconclusie en de discussie zou hebben veranderd. Die mogelijkheid was er immers al op grond van artikel 4.1. Bovendien is het belangrijk om vast te stellen dat de AHC hierin een positieve rol heeft gespeeld. Zij heeft zich er als het ware ingeduwd. Essent en RWE hadden immers zonder de AHC dit tweede supplement op deze manier tot stand kunnen brengen. Op het einde is echter altijd het oordeel van de aandeelhoudersvergadering noodzakelijk. Het is verstandig om daarvoor het voorportaal goed te gebruiken. Dat is hier gebeurd. Het stuk heeft dezelfde route doorlopen als alle andere stukken. Het is eerst door GS bekeken en daarna is het vrijgegeven. Daar is niets geheimzinnigs aan. Er is niets achtergehouden. Er heeft geen misleiding plaatsgevonden. Zo is het gebeurd.

Er is ook verwarring ontstaan over de vraag waar die brief van RWE vandaan kwam. Het is belangrijk die vraag te beantwoorden. Toen op dinsdagmiddag de teller over de 52% ging omdat de colleges van GS van Overijssel en Limburg

besloten tot verkoop, vroegen de aandeelhouders zich af wat er ging gebeuren. Dit werd nog erger toen zij op donderdagmiddag een interview lazen met de CEO van RWE die op een heel voorzichtige toon suggereerde dat minder aandelen misschien ook wel genoeg zouden zijn. Leden van de AHC hebben mij gebeld waarop ik als voorzitter van de AHC heb gebeld met Essent en gevraagd wat dat betekende. Essent is aan het werk gegaan en vrijdag morgen lag de brief van RWE er. Zo is de procedure verlopen. Er is in die week inderdaad veel gebeurd, maar er is niets gebeurd waaruit kan worden afgeleid dat wij de Staten willens en weten hebben misleid of informatie hebben achtergehouden.

Uit het huiswerk dat wij gedaan hebben, kwam naar voren dat er een zeer serieus positieverlies zou optreden als de Staten als minderheidsaandeelhouder tot het bedrijf zouden toetreden.

De Staten hebben aangegeven het heel vervelend te hebben gevonden dat zij de notulen van de AHC niet konden inzien.

De heer *Heijmans* (SP): RWE ging ervan uit dat 70% van de aandelen nodig waren. Wij weten allemaal dat dit niet toevallig is, dan zit je namelijk net boven de tweederde meerderheid.

Mevrouw *Moons* (GS;PvdA): RWE heeft berekend welk synergie-effect nodig was om uit de kosten te komen en heeft vastgesteld dat dit bij 70% het geval is. De heer Heijmans kan zeggen dat RWE gespeculeerd heeft op tweederde van de aandelen, maar het blijven speculaties van hem en mij. Ik weet echter wel zeker dat RWE gecalculeerd heeft op 70%.

De heer *Heijmans* (SP): De statuten van Essent kunnen alleen gewijzigd worden met een tweederde meerderheid. Nogmaals, Essent wordt niet ontbonden. Daarvoor zou ook een tweederde meerderheid nodig geweest zijn, dus hadden de Staten dat kunnen blokkeren. De gedeputeerde moet zich kunnen voorstellen dat een bedrijf als RWE dat een verzwakt structuurregime wil invoeren om de macht van de aandeelhouders te beperken, absoluut niet geïnteresseerd is in een

bedrijf met zo'n sterke minderheidsaandeelhouder. Ik kan de gedeputeerde het geloof niet geven, maar iedereen weet toch dat een raad van commissarissen en een raad van bestuur er niet zitten namens de meerderheidsaandeelhouder maar in het belang van het bedrijf.

Mevrouw *Moons* (GS;PvdA): Op grond van de juridische adviezen en analyses over de vraag wat het betekent als je 51% hebt, kan ik mij voorstellen dat het toch wel interessant is om zo'n bedrijf over te nemen, zij het met die procenten. Wij hebben de hoofdprijs gekregen. Daarover zijn de adviseurs het eens. Er is een hoge prijs betaald. Dat gebeurt niet zo maar, dat betekent dat je het bedrijf heel graag wilt hebben. Dat speelt mee in de vraag tot hoeveel procent van de aandelen je wilt gaan. Ik heb gemerkt dat RWE heel graag Essent wil hebben en dat alles wat boven 51% zit meegenomen is en dat RWE de gok wil wagen. Ik kan het niet bewijzen, de heer Heijmans ook niet. Het blijft speculatief. RWE heeft die opening gemaakt. Hoe serieus het is, weet ik niet.

Ik heb geprobeerd de Staten het proces van 27 juni tot 12 januari te schetsen. Belangrijk daarbij is de constatering dat in het laatste stuk weinig contact met PS geweest. Omdat het gaat om een beursgenoteerd bedrijf was er sprake van een zeer grote druk. Onze juristen hebben wel gezorgd voor een mandaat aan de raad van bestuur waardoor er een borging was met betrekking tot het halen van de criteria. Met betrekking tot de 80% heb ik aangegeven waar en wanneer iedereen wist of het wel of niet zou kunnen en of er informatie is achtergehouden. Het is ook belangrijk dat ik in chronologische volgorde heb laten zien wat er tussen 11 mei en 15 mei gebeurd is. Er kan geen misverstand bestaan over de intentie tijdens de bespreking van het tweede supplement. Ik heb duidelijk aangegeven dat de brief van RWE pas op verzoek van de AHC op donderdagmiddag tevoorschijn is gekomen. Ik heb erop gewezen dat na de vergadering van Provinciale Staten van Brabant op 24 april een totaal nieuwe situatie is ontstaan.

Er zijn veel opmerkingen gemaakt over het feit dat de Staten geen toegang hadden tot de notulen van

de AHC.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): De gedeputeerde stelt dat zij pas op 15 mei wist dat die 80% kon worden aangepast. De 12de is er een nieuw contract op schrift gesteld en is artikel 19 aangepast.

Mevrouw *Moons* (GS;PvdA): Op 13 mei.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): De 12de is het op schrift gesteld.

Mevrouw *Moons* (GS;PvdA): Dat zou kunnen, daar was ik niet bij.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Op 13 mei sturen GS ons een brief. Daarin worden een aantal dingen gezegd over de mogelijkheden om met minder dan 80% te gaan verkopen. Was de gedeputeerde er echt niet van op de hoogte dat Essent bezig was met aanpassing van het contract? Essent moet toch in ieder geval de voorzitter van de AHC daarover informeren?

Mevrouw *Moons* (GS;PvdA): Ik heb de gang van zaken geschetst. Straks komt de vertrouwensvraag aan de orde, laten wij daar duidelijk over zijn. Ik vertel u iets waarvan ik zeg dat het de waarheid is. Het is aan de Staten om het te geloven. Ik kan het niet bewijzen. Ik zou het kunnen bewijzen met de notulen van de AHC, maar laten wij wel zijn daar kun je ook van alles mee doen. De Staten moeten mij op mijn woord geloven en of zij dat willen, is aan de Staten zelf.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Wat vindt de gedeputeerde er zelf van als zij terugkijkt op het proces. Zij weet dat het heel moeilijk ligt in Brabant, dan is Essent buiten haar om bezig met de aanpassing van het contract dat zij plotseling tijdens de Statenvergadering van 15 mei onder ogen krijgt. Vindt de gedeputeerde dat het bedrijf fair met haar is omgegaan?

Mevrouw *Moons* (GS;PvdA): Ik zie een bedrijf dat heel graag een ander bedrijf wil kopen en daarvoor

alles uit de kast zal halen; is het niet de ene weg dan is het wel de andere weg. Dat zie ik en dat heb ik op 15 mei aan de Staten proberen over te brengen. Ik heb erop gewezen dat zich een scenario kan ontwikkelen waarbij dit aan de orde komt en dat de Staten van te voren erover moeten nadenken wat dit betekent.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! De 15de lag er een motie van ons voor waarin gevraagd werd om opschorting om een aantal zaken scherper te kunnen krijgen. De gedeputeerde had toen ook kunnen zeggen dat GS overdonderd waren door een nieuw contract en aantal nieuwe ontwikkelingen waarvan zij de consequenties nog nauwelijks konden overzien en dat wij als Staten ons moeten realiseren dat er nog een aantal onduidelijkheden is. Ik heb de inbreng van de gedeputeerde ervaren als heel stellig over hoe de zaken zitten, terwijl er nog veel onduidelijk was.

Mevrouw *Moons* (GS;PvdA): Ik heb gezegd: juridisch gezien wist ik het op dat moment. Ik heb proberen uit te leggen dat vanaf 24 april de wereld veranderd was en dat door alle betrokkenen nagedacht is over de vraag wat dit zou betekenen. Nogmaals, voor mij staat vast dat wanneer het op deze manier niet lukt, er altijd gekeken zal worden naar een manier op grond waarvan aandeelhouders hun aandelen willen vervreemden.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Een laatste vraag.

De *voorzitter*: Mijnheer Vreugdenhil, u hebt al drie interrupties geplaatst. Dit is echt de laatste.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Wat mij blijft intrigeren is het feit dat de gedeputeerde steeds zegt: juridisch wisten wij dat toen pas. Zij blijft dat herhalen.

Mevrouw *Moons* (GS;PvdA): Misschien is dat een weergave van de discussies die wij gevoerd hebben. Ik wil juridisch weten of het allemaal klopt. Wij voeren een gemengd juridisch-politiek debat. Het

leek mij verstanding om dat in ieder geval zeker te weten.

De heer *Martens* (GroenLinks): Het blijft ook mij intrigeren dat de gedeputeerde zegt: juridisch wist ik, juridisch wil ik het zeker weten. Daarmee impliceert zij dat het haar via andere bronnen al eerder ter ore gekomen was. Dat kan bijvoorbeeld door middel van een telefoongesprek. Ook mij bevreemdt het dat als Essent en RWE met een contractwijziging bezig zijn, zij dat niet gecommuniceerd hebben, op welke manier dan ook. Ik begrijp dat GS het juridisch zeker willen stellen, het voorleggen aan de adviseurs, etc., maar het gaat er bij mij niet in dat GS dit niet wisten voor de aanvang van de Statenvergadering.

Mevrouw *Moons* (GS;PvdA): Gedeputeerde Staten voelen een bepaalde verantwoordelijkheid voor het democratische proces maar wij zijn ook aandeelhouder van een bedrijf. Wat betekent dat? Die discussie hebben wij ook op 24 april gevoerd. Het is soms heel lastig om die twee rollen te verenigen. Om onze taak goed te kunnen vervullen, is het niet meer dan noodzakelijk dan dat je goed kijkt wat er gebeurt, wat er zou kunnen gebeuren en hoe je je daarop moet voorbereiden. Dat hebben wij gedaan. Alleen moet je op een gegeven wel zeker weten dat er daadwerkelijk iets kan gaan gebeuren en daarvan heb ik melding gedaan. Wij ervaren dat iets anders dan de Staten. Voorzitter. Er is een aantal keren gesproken over de rol van de AHC. De Staten hebben daarover zeer intensief contact gehad met hun adviseurs. Er is op 12 februari een proces afgesproken waarbij de adviseurs de notulen van de AHC konden inzien. Dat vonden de andere leden van de AHC niet prettig; zij vonden dat de Staten daarmee niets te maken hadden omdat die notulen altijd geheim zijn. Er is afgesproken dat de adviseurs een vertaling zouden maken van wat in de notulen staat. Dat is gebeurd. Toen de Staten wederom inzage wilden hebben in de notulen van de AHC, heb ik dat voorgelegd aan de AHC en aan Essent en het antwoord was dat zij dat niet wilden. Als compromis werd voorgesteld om dezelfde procedure te volgen als de vorige keer, dus inzage

via de externe adviseurs. Ik vind het heel vervelend dat ik heb moeten constateren dat de adviseurs van de Staten wel hebben geciteerd uit de notulen van de AHC. Daarmee word ik in een kwaad daglicht gezet. Ik moet mij daarvoor verantwoorden bij de andere aandeelhouders. Ik vind dat heel vervelend en dat geldt voor het hele college. Wij willen een zuiver proces voeren met de andere medeaandeelhouders.

Wij hebben met elkaar een zeer intensief proces gevoerd. GS hebben geprobeerd een integer proces te voeren. Dat staat voorop. Als wij hier niet met droge ogen kunnen aangeven wat er gebeurd is van 11 mei tot 14 mei, zijn wij volstrekt verkeerd bezig. Daaraan zou ik niet willen meewerken. Ik weet zeker dat al mijn collega's hier achter de tafel dat ook nooit zouden willen. Het is belangrijk te constateren dat het ons raakt als de Staten spreken over misleiding en noem maar op. Ik heb willen aangeven dat GS vanaf dag één getracht hebben een integer proces te voeren. De Staten zijn daarbij maximaal geïnformeerd, vele malen beter dan alle andere aandeelhouders samen. Ik hoop dat dit ook op het netvlies van de Staten blijft. Nogmaals, als de Staten kijken naar wat er gebeurd is, welke informatie wanneer, waar en op welke manier beschikbaar is geweest, kunnen zij naar mijn mening niet anders concluderen dan dat wij een integer proces gevoerd hebben waarbij het woord misleiding niet op haar plaats is.

De *voorzitter*: Het woord is nu weer aan de Staten. Is er misschien behoefte aan een schorsing?

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! Ik wil een voorstel van orde doen en u vragen een half uurtje te schorsen voor overleg.

De *voorzitter*: Dat is goed. Het wordt een theepauze van een halfuur die tegelijkertijd een schorsing is.

De vergadering wordt van 14.55 uur tot 15.25 uur geschorst.

Plv. griffier: A.J. Brul

De *voorzitter*: Het woord is aan de heer Van den Oord.

De heer *Van den Oord* (CDA): Voorzitter! Ik kom even terug op de opmerkingen uit mijn eerste termijn die nog niet beantwoord zijn door de gedeputeerde. Dat betreft de wensen en bedenkingen waarvoor het college naar onze mening zich moet blijven inzetten. Wij doelen op de kerncentrale en op het aanpassen van de statuten van Enexis in de geest van het verzwakte structuurregime. Ik hoor graag een reactie van het college.

Ik heb geluisterd naar het debat zoals zich dat hier vandaag heeft afgespeeld. Ik wil mijn waardering uitspreken voor de gedeputeerde. Zij heeft uitstekend verwoord hoe de zaken in elkaar zitten. Er zijn verschillende petten en verantwoordelijkheden. De gedeputeerde is voorzitter van de AHC alsmede behartiger van het Brabantse belang in dezen. Zij heeft de nuances daarvan in haar antwoord duidelijk aangegeven. Nogmaals dank. Dat was goed om een en ander voor ons inzichtelijk te maken.

Vanochtend kopte de krant dat wij misleid zouden zijn. Na het antwoord van het college is het ons duidelijk dat daarvan absoluut geen sprake is. Wij spreken daarmee ons vertrouwen uit in de wijze waarop het college gehandeld heeft.

Wij spreken vaak in een wat negatieve context over allerlei dingen die fout gegaan zijn. Natuurlijk zijn er vlekjes, die moeten wij niet wegpoetsen. Als wij naar de deal kijken, moeten wij constateren dat er voor Brabant belangrijke stappen gezet kunnen worden. Ik weet dat wij daarover met diverse fracties in deze zaal van mening verschillen. Dat is goed, dat is ook uit de debatten gebleken. Zowel de adviseurs van GS als die van PS hebben aangegeven dat het een prima deal is. Ik zou ervan balen als dat positieve beeld weggevaagd zou worden en vraag daarvoor nog even de aandacht.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! Ik begin met een briefje dat ik van u ontving en waarin u aangeeft dat u ons van te voren hebt gewezen op de brief van GS en dat u voorstelt die te betrekken bij de beraadslagingen op 15 mei. Dat is juist.

Ik heb nooit ofte nimmer beweerd dat u zaken gedaan heeft die illegaal zijn of in strijd met het reglement van orde. Ik heb wel betoogd dat ik van u als voorzitter verwacht dat u de procedure bewaakt. Ik vind dat u het niet bij mij mag neerleggen om hier in de Staten een ordedebat te voeren en dat u van mij mag verlangen dat ik ga betogen dat een brief van GS niet betrokken mag worden bij de beraadslagingen. Daarmee brengt u mij in de positie dat ik telkens ordedebatten moet voeren, zelfs over wie het eerste het woord mag voeren. Ik vind dat jammer. Nogmaals, voorzitter, ik beschuldig u niet van illegaal handelen maar ik had graag gewild dat u de procedure zorgvuldiger bewaakt had.

Voorzitter. Bij het onderwerp van vandaag wil ik het nog over twee zaken hebben. Dat betreft allereerst onze positie als minderheidsaandeelhouder. Mevrouw Moons heeft daarop geantwoord. Inmiddels heb ik nog met een jurist van de provincie gesproken. Ik geef toe dat hij een interessante invalshoek heeft. Weet u, voorzitter, ik zou hetgeen hij zegt weer zo graag voorleggen aan onze externe adviseur. Begrijpt u mijn dilemma? Ik kan komen met zaken die onze adviseur aandraagt, de heer Vreugdenhil kan dat, mevrouw Geeraedts kan dat en mevrouw Moons kan dat. Wij bestrijden elkaar op juridische punten, maar het is een debat waar wij nooit zullen uitkomen. Ik zal een motie indienen om te proberen daar wél gezamenlijk uit te komen.

Ik ga nog in op de beroemde, de bekende, de beruchte 80%. Sommige fracties hebben gesproken over misleiding, de SP-fractie niet, maar de SP-fractie voelt zich wel misleid. Misleiden hoeft u niet altijd te zien als iets dat gebeurt met boze opzet. Als je je misleid voelt, wil dat zeggen dat je een jaar lang in een bepaalde veronderstelling geleefd hebt, gewekt door iemand die waarschijnlijk ook niet beter wist, maar die wel op het moment dat er een besluit ligt het verandert zonder informatie aan de Staten. Ik weet niet of je mag spreken van misleiding, maar ik voel mij wel heel lang op het verkeerde been gezet. Laat ik het zo maar zeggen.

Zo zijn er nog heel veel punten rond de beroemde wijziging van 11 mei. Misschien gaat de heer

Vreugdenhil daarop nog uitgebreid in.

In alle debatten en overleggen die wij gevoerd hebben, is het doel nooit geweest om dit alles te beëindigen met de val van het college, het naar huis sturen van een gedeputeerde of een motie van wantrouwen. Hoewel ik grote bedenkingen heb bij het proces en mij dus echt afvraag of alles wat gebeurd is wettelijk is, vind ik niet dat ik dit debat moet eindigen met het indienen van een motie van wantrouwen. Ik wil de Staten echter wel vragen om zichzelf en ons allemaal recht te doen door het hele proces ter beoordeling voor te leggen aan een onafhankelijke onderzoeker, aan de onafhankelijke Zuidelijke Rekenkamer. Laat die een uitspraak doen over de vraag of wij dit historische besluit genomen hebben op grond van een deugdelijk proces. Bij dat onderzoek kunnen misschien al die meningsverschillen en al die verschillen van inzicht uit de lucht gehaald worden. Misschien is dat van groot belang voor de samenwerking in deze Staten.

Een ander belang van een dergelijk onderzoek is dat er lessen getrokken worden uit de gevoerde processen die volgens sommigen niet altijd de schoonheidsprijs verdiend hebben. Ik hoop het niet, maar misschien staan wij over een tijdje weer voor een dergelijk proces. Wie weet komt er ooit een voorstel om Brabants water te gaan verkopen. Je weet immers nooit wat men in Den Haag gaat beslissen! Het is heel goed om een deugdelijk onderzoek te laten uitvoeren zodat wij als wij nog eens voor dergelijke vergaande beslissingen staan weten waarmee wij vanaf het begin rekening moeten houden. Bij alle waardering die ik heb voor de hele procedure en voor al het werk dat Statenleden verzet hebben, vind ik het wel jammer dat het vanaf 24 april op deze manier gegaan is.

Voorzitter. Ik zou de volgende motie willen voorleggen.

De *voorzitter*: Door de leden Heijmans, Van Schoonhoven, Vreugdenhil, mw. Verstappen en Punt wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten in vergadering bijeen op vrijdag 5 juni 2009;

overwegende dat:

de nodige vraagtekens gezet kunnen worden bij de procedure die leiden tot vervreemding van de aandelen Essent; spreekt uit:

de Zuidelijke Rekenkamer te verzoeken om onderzoek te doen naar de wijze waarop de procedure tot vervreemding van de aandelen Essent is gevoerd en hierover te rapporteren aan de Staten, en gaan over tot de orde van de dag."

De voorzitter: Deze motie maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nr. M4.

De heer Heijmans (SP): Voorzitter! In deze motie wordt geen enkel waardeoordeel uitgesproken over de gevoerde procedure. Ik denk dat Staten die zichzelf serieus nemen, dit proces grondig moeten laten onderzoeken. Ik hoor van de fractiewoordvoerders die na mij komen graag of zij brood zien in deze motie of dat zij vanaf vandaag het woord Essent niet meer willen horen in deze Staten.

De heer Thuis (CDA): Mijnheer Heijmans, ik denk dat u ook de mening van de CDA-fractie wilt horen.

De heer Heijmans (SP): Natuurlijk.

Mevrouw Geeraedts (VVD): Mevrouw de voorzitter! Wij hebben de gedeputeerde gehoord en zijn van mening dat zij in ieder geval wat duidelijkheid heeft geschapen.

Het hele proces verdient geen schoonheidsprijs. Ik denk dat iedereen het daarover wel eens is. De heer Heijmans zei dat wij elkaar bestreden hebben op juridische punten. Ik heb daar geen bezwaar tegen, ik vind dat eigenlijk wel boeiend. Ik geef wel toe dat het proces aanleiding kan geven tot verwarring. Zelfs de juristen onder ons weten op dit punt niet alles. Het is een heel moeilijk onderwerp, niet alleen voor de Statenleden maar zelfs ook voor de gedeputeerde die omringd door zoveel adviseurs heel veel informatie krijgt. Het is gebleken dat het heel moeilijk is om die informatie goed over te brengen, ook aan de Staten. Je moet de juiste woorden en de juiste terminologie weten te vinden. Dat is niet altijd even eenvoudig. Daarvan zijn wij ons allemaal bewust. Ik wilde dat

toch even zeggen.

Over een paar punten zou ik nog iets willen opmerken. Ik begin met de fixatie op 80%. Wij wisten niet beter dan dat het 80% was. Het stond in alle stukken. Er is nooit iemand geweest, noch van de zijde van het college want daar ging men waarschijnlijk ook uit van 80% noch van onze kant, die bedacht heeft dat het contract eens nagekeken moest worden omdat het misschien wel een ontsnappingsclausule bevatte. Toen die ontsnappingsclausule aan de orde kwam, zaten wij allemaal met onze oren te klapperen en vroegen ons af waar die opeens vandaan kwam. Het contract bevat inderdaad twee artikelen op grond waarvan het aanbiederpercentage verminderd kan worden. Het college noemt in zijn brief artikel 4 en ik heb van onze adviseurs begrepen dat het ook kan op grond van artikel 19. Misschien bestaat daarover een verschil van mening, omdat volgens GS artikel 19 alleen technische wijzigingen mogelijk maakt, maar volgens onze adviseurs kan het aanbiederpercentage ook verlaagd worden op basis van artikel 19. Ik denk dat het college zich daarvan niet bewust geweest is. Het is geen kwade trouw van de kant van het college, maar volgens onze adviseurs had het aanbiederpercentage ook met toepassing van artikel 19 verlaagd kunnen worden. Misschien hebben de adviseurs van GS daarover een andere opvatting. Wij moeten het maar even laten zoals het nu is.

Wij hebben gesproken over de positie van de minderheidsaandeelhouder. Ik begrijp dat de heer Heijmans informatie heeft ontvangen waaruit blijkt dat het advies dat GS hebben gekregen waarschijnlijk wel juist is. Ik kan dat niet helemaal beoordelen en anderen waarschijnlijk ook niet, misschien moeten wij dit het voordeel van de twijfel geven. Het ziet er naar uit dat de positie van de minderheidsaandeelhouder iets minder rooskleurig is dan wij hebben verondersteld. Ons standpunt wordt daar wel door beïnvloed. Wat daar ook van zij, ik heb vanochtend aangegeven dat wij ons door de hele gang van zaken misleiden voelden: door die 80%, door het beroep op die artikelen, door de manier waarop wij op 15 mei geconfronteerd werden met een stuk wat wij niet kenden, door een brief die toevallig net 's ochtends

was binnengekomen, nota bene aan het college zelf gericht. Dan krijg je een akelig gevoel en zeker omdat zich dat allemaal afspeelde na 24 april. Je vraagt je dan toch af of je belazerd wordt of niet. Goed, wij hebben het allemaal bekeken. De gedeputeerde heeft haar verhaal gedaan en mijn hele fractie is onder de indruk van de manier waarop zij dat vandaag heeft gedaan. Bij ons is in ieder geval het gevoel van misleiding weggenomen. Dat wil niet zeggen dat wij gelukkig zijn met het proces, dat is iets anders. GS moeten nu niet denken: o jee, hoezee! Dat is het niet. De gedeputeerde zei dat zij soms dingen wel wist, maar dat die juridisch nog moesten worden uitgezocht. Kennelijk heeft zij die voor zich gehouden totdat zij zeker wist hoe het allemaal zat. Misschien had de informatie wat sneller kunnen komen, maar dat is achteraf gepraat.

Wat er ook van zij, wij hebben kennisgenomen van de motie van de SP. De VVD-fractie kan zich wel vinden in de motie, maar zij meent dat het niet alleen gaat om de wijze waarop de procedure tot vervreemding van de aandelen van Essent is gevoerd, maar om het hele proces. Mijn fractie zou de opdracht wat ruimer willen maken. Bovendien wil zij het onderzoek pas op het moment dat het hele proces is afgerond. Dat is nu nog niet het geval. Als alles achter de rug is en het woord Essent valt niet meer in elke vergadering, lijkt het ons goed om tot lering ende vermaak de Zuidelijke Rekenkamer dat onderzoek te laten uitvoeren. Op grond van de resultaten kunnen wij met elkaar bekijken waar wij het verkeerd gedaan hebben en waar en waardoor de verwarring is ontstaan. Wij kunnen er alleen maar van leren.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! De motie is heel vaag gehouden. Zij vraagt de Staten, een dergelijk onderzoek in te stellen. Mijn voorstel is dat wij als Staten op het moment dat het proces is afgerond, ons buigen over de formulering van de opdracht en de inhoud van het onderzoek. Ik heb daarover nog niet uitputtend nagedacht. Ik kan de argumentatie van mevrouw Geeraedts dat het over meer dan alleen het proces moet gaan, helemaal volgen. Het is aan ons om die opdracht gezamenlijk heel duidelijk te formuleren.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Dat is prima.

De heer *Van Schoonhoven* (GroenLinks): Voorzitter! Ik hoor in de bewoordingen van mevrouw Geeraedts een herhaling van haar eerste termijn. Ik heb in mijn eerste termijn gevraagd of er geen voldoende argumenten zijn om tot een herbezinning van het besluit van 15 mei over te gaan.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voorzitter! Dat heeft weinig zin. De aandelen zijn al aangeboden en de handtekeningen zijn gezet. Dat kan dus niet eens meer. Met de informatie die wij vandaag gekregen hebben, hebben wij niet het idee dat wij misleid zijn en op grond van die misleiding een verkeerde beslissing hebben genomen. Wat zijn wij gebrekkig geïnformeerd. Ik hoop dat de heer Van Schoonhoven snapt wat ik bedoel.

De heer *Van Schoonhoven* (GroenLinks): Ik snap dat mevrouw Geeraedts probeert wat krom is een beetje recht te praten.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Dat is toch heel knap, of niet?

De heer *Van Schoonhoven* (GroenLinks): Uit de aarzelande formulering van mevrouw Geeraedts sprak toch wel de worsteling die in de VVD-fractie heeft plaatsgevonden en een zekere afkeuring over het handelen van GS.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Afkeuring van het handelen van GS zal misschien komen als wij via het onderzoek van de Zuidelijke Rekenkamer het hele beeld hebben. Op dit moment weet ik het niet. Nogmaals, wij zijn ook bij onszelf te rade gegaan en hebben gezien dat wij om allerlei misschien wel verklaarbare redenen zelf ook aan een aantal zaken voorbijgegaan zijn. Wij zijn bijvoorbeeld zo gefixeerd geweest op die 80%, dat het gegeven dat het ook met minder kon voor ons als een konijn uit de hoge hoed kwam terwijl dat eigenlijk in het contract zat. Wij kunnen natuurlijk zeggen dat GS ons daarover hadden moeten informeren, maar voor GS was dat tot 24 april ook

nooit in Frage. Dat kwam pas op 24 april. Wij verwijten dat onszelf ook. Het is wel de vraag of GS de Staten niet hadden moeten informeren op het moment dat duidelijk was dat van het contract kon worden afgeweken. Dat ben ik wel met de heer Van Schoonhoven eens. Dat is inderdaad een moeilijk punt. Maar welke gevolgen had het gehad als het wel was gebeurd? Wij hadden niet kunnen zeggen dat het niet kon, want volgens het contract kan het wel. Als artikel 4 was toegepast hadden wij misschien wensen en bedenkingen kunnen uiten.

De heer *Van Schoonhoven* (GroenLinks): Ik bewaar dit punt even voor mijn tweede termijn, voorzitter.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Goed.

De heer *Heijmans* (SP): Dat is een interessante vraag. Hadden wij dan niet kunnen zeggen: College, die 80% is een initiatief geweest van de AHC; u hebt afgesproken dat bij een aanbod van minder dan 80% ook het mindere dan 80% niet verkocht wordt. Wij willen dat u daaraan vasthoudt en desnoods een juridische procedure voert. Volgens onze adviseurs was er een goede kans om dat op basis van billijkheid en redelijkheid te doen. Ik ben het met mevrouw Geeraedts eens dat het onderzoek duidelijk moet maken of die mogelijkheid er was. Volgens mij was het wel erg belangrijk geweest als het college ons over dat voornemen hadden geïnformeerd want dan hadden wij het college kunnen aanzetten tot het niet instemmen en eventueel tot procederen. Dat zou een heel andere situatie gecreëerd hebben.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Op dat punt ben ik het met de heer Heijmans eens. Ik heb ook gezegd dat de procedure niet de schoonheidsprijs verdient. Op dat punt zijn wel onvolkomenheden aan te geven. De vraag op dit moment is of wij dat zo zwaar moeten laten wegen en moeten concluderen dat er sprake van misleiding. Ik meen dat wij ook de hand in eigen boezem moeten steken.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Ik sluit aan de bij opmerking van mevrouw Geeraedts over de hand in eigen boezem steken. De vorige Staten-

vergadering riep mevrouw Geeraedts: Ik ben in verwarring. Ik kan hierover niet goed een besluit nemen. Toch ging zij niet mee met het voorstel om uitstel te vragen. Zij was dus bereid om met haar fractie in verwarring een besluit te nemen? De verwarring werd immers niet opgelost tijdens die vergadering. Daarna is zij doorgegaan met zoeken omdat zij nog steeds in verwarring was. In haar eerste termijn sprak mevrouw Geeraedts over misleiding.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Met gevoelens van misleiding.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Welke druk is er op een of andere manier uitgeoefend?

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Absoluut geen druk.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor de VVD-fractie is het dus gewoon om een besluit in verwarring te nemen?

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Het is niet gebruikelijk om besluiten in verwarring te nemen. Onze positie is verschillend, mevrouw Verstappen. Ik heb die discussie eerder al eens met de heer Vreugdenhil gevoerd. Soms kan het een voordeel zijn als je een eenmans- of eenvrouwsfractie bent dan kun je beslissen zoals je dat zelf wilt. Ik heb te maken met een fractie en een meerderheidsstandpunt. In de fractie is overleg gevoerd en de fractie heeft daarover een andere opvatting. Daaruit vloeien dan andere beslissingen voort. Dat kan soms en dat kan betekenen dat je een besluit in verwarring neemt. Dat kan samengaan.

De heer *Verrijt* (PvdA): Mevrouw de voorzitter! Wij voeren een verantwoordingsdebat maar uiteindelijk heeft de discussie zich toegespitst op de hectische periode van 24 april tot 15 mei. Ik heb daar begrip voor want toen hebben zich zaken afgespeeld die wel nader aan de orde moeten komen.

De VVD sprak over misleiding. Gelukkig is inmiddels de kou wat uit de lucht. Uit de bijdrage van gedeputeerde Moons is mij in ieder geval

duidelijk geworden dat hier een integere gedeputeerde staat met bijzonder veel kennis van het dossier en dat verdient veel waardering.

Het gaat om de vraag wat in dat proces is gebeurd en wat de kwaliteit is van de genomen besluiten, de verstrekte informatie enz. Er zijn best opmerkingen over te maken en kritiek te uiten, maar in het algemeen zijn wij heel tevreden.

De motie van de SP ligt in het verlengde van wat ik in mijn eerste termijn heb gezegd. Het is goed om met enige distantie nog eens terug te kijken op het hele proces om te zien wat wij daaruit kunnen leren. Ik vind het een goede zaak. In het interruptiedebatje tussen mevrouw Geeraedts en de heer Heijmans kwam al even aan de orde dat het goed is om dat onderzoek niet eerder te laten uitvoeren dan nadat het hele proces achter de rug is. Ik ben het daarmee absoluut eens. Ik meen dat wij de vraagstelling zorgvuldig moeten formuleren. De Zuidelijke Rekenkamer lijkt mij een goede instantie om dat onderzoek uit te voeren.

De heer *Van Schoonhoven* (GroenLinks): Mevrouw de voorzitter! Op 27 juni vorig jaar zijn wij gezamenlijk het proces ingegaan om de toekomststrategie van Essent verder inhoud te geven en te onderzoeken of er een goede partner is om de aandelen te kopen. In onze ogen begint de gedeputeerde in haar antwoord in een verkeerde toonzetting, hoewel zij formeel correct antwoordt. Zij is begonnen met te stellen dat GS de beslissingsbevoegdheid hebben en dat PS hun wensen en bedenkingen mogen uiten. Dat streek mij tegen de haren. In het vervolg van haar betoog zegt zij echter dat PS complimenten verdienen voor hun rol in dezen en doelt daarmee op de betrokkenheid waarmee wij samen dit proces zijn ingegaan, en op het feit dat de second opinion die de Staten heeft gevraagd, heel veel toegevoegde informatie heeft opgeleverd en tot aanpassing van de koopovereenkomst heeft geleid.

Op 24 april hebben de Staten naar onze mening een heel duidelijk democratisch besluit genomen. Naar nu blijkt, hebben GS hier niet naar gehandeld. Het tegenovergestelde is zelf gebeurd. De beantwoording is toegespitst op de week na 11 mei. Voor ons is veel belangrijker wat er gebeurd

is na 24 april. GS hebben tegendraads gehandeld en nagelaten PS hierover te informeren en dat terwijl GS een actieve informatieplicht hebben ten opzichte van de Staten. In politiek Nederland en dus ook in Noord-Brabant wordt dit als een politieke doodzonde beschouwd. GS hebben in eerste termijn zelf de vertrouwensvraag gesteld. De gedeputeerde zei: je gelooft het of je gelooft het niet. Wij als fractie van GroenLinks zijn totaal niet overtuigd door de beantwoording van de gedeputeerde en willen ons definitieve oordeel opschorten totdat wij beschikken over de rapportage van de Zuidelijke Rekenkamer. Wij hebben de motie van harte mede-ondertekend.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Mevrouw de voorzitter! Ik dank mevrouw Moons voor de beantwoording van de vragen. Het antwoord was helder en onze fractie twijfelt er niet aan dat zij in dit proces integer gehandeld heeft.

Er zit echter een aantal weerhaken aan het proces. Dat laat zich misschien wel het meest verklaren door het feit dat commerciële bedrijven onderling heel veel mogelijkheden hebben om van alles te regelen en onder contracten uit te komen, terwijl wij hier spreken over een bestuurlijk proces waarbij het algemene bestuursrecht geldt en de regels van behoorlijk bestuur. Met name voor de afstemming met Provinciale Staten worden regels gesteld die een aantal mogelijkheden om technisch en juridisch trucs toe te passen, eigenlijk uitsluiten. Het is heel goed dat de Zuidelijke Rekenkamer dit proces analyseert en bekijkt in hoeverre daarover te voren scherpe afspraken gemaakt moeten worden om als overheid een eerlijk en zuiver proces te kunnen voeren.

Ik ben wel een beetje verbaasd over het feit dat nu wel duidelijkheid gegeven wordt die in de periode vanaf 24 april niet gegeven is ondanks het feit dat wij veel vragen hadden. Ik refereer aan de brief die een aantal oppositiefracties geschreven heeft en die een aantal vragen bevatte dat niet door GS beantwoord zijn. Er is alleen ingegaan op het technische aspect van artikel 19. Toen hadden GS reeds kunnen verwijzen naar de stukken met betrekking tot het contract en daardoor al enige duidelijkheid kunnen verschaffen. Ik kan nog een

aantal zaken noemen waarover GS in de periode vanaf 24 april tot nu actiever de Staten hadden kunnen informeren en kunnen meenemen in het proces. Bij mij blijft toch een beetje de indruk hangen dat GS geprobeerd hebben niet al te veel reuring te veroorzaken om geen nieuwe gang te moeten maken om het oordeel van de Staten te vragen. De keuze tussen een verlaging van die 80% op grond van artikel 4.1 of op grond van artikel 19, heeft veel te maken met de vraag of je terug wilt koppelen naar de Staten. Artikel 4.1 heeft immers te maken met de wensen en bedenkingen van de Staten. De gedeputeerde zegt dat artikel 19 daarvoor niet bedoeld was, maar in het debat waarin het herziene besluit aan de orde was, geeft zij nadrukkelijk aan dat op basis van artikel 19 grote en kleine zaken gewijzigd konden worden en impliceert daarmee dat de verlaging van die 80% op basis van artikel 19 had kunnen worden gerealiseerd. Dit spoort niet met wat de gedeputeerde nu in het debat zegt.

In de week van 11 mei tot en met het Statendebat op 15 mei is op het Provinciehuis informatie binnengekomen. Of die informatie nu al juridisch gecheckt was of niet, GS hadden ons daarover actief kunnen informeren vanwege de implicaties van een en ander, zodat wij ons goed konden voorbereiden op het debat. Uit de woorden van de gedeputeerde is ons nog steeds niet duidelijk of zij ervan op de hoogte was dat de contractwijziging eraan kwam of niet. Bij mij blijft het gevoel hangen dat het vanaf die dinsdag hier in het provinciehuis al duidelijk was dat die contractwijziging er zou komen. Als je zo'n stuk leest, kan ik mij haast niet voorstellen dat je de implicaties zo'n belangrijk aspect als de wijziging van die 80% niet daarin meeneemt.

Er zijn dus nog heel wat zaken die onduidelijkheid opleveren. Wij hebben dan ook met andere fracties de motie ingediend om een en ander goed te laten onderzoeken door de Zuidelijke Rekenkamer. Daarna kunnen wij een definitief oordeel vellen over het verloop van het proces.

Er is nog een weerhaak die ik wil benoemen. Ik heb schriftelijke vragen gesteld over het splitsingsplan en Enexis. Wij hebben een brief ontvangen van de minister waarin zij zegt dat de

aandeelhouders zich gecommitteerd hebben aan een restrictief dividendbeleid. GS geven aan dat het college niet bevoegd is tot het doen van een dergelijke toezegging en die dan ook niet gedaan heeft. Blijkbaar is bij de minister het idee gewekt dat GS als aandeelhouder akkoord zijn met een verlaging van het dividend, maar GS geven dat ons niet scherp aan.

Het volgende punt wil ik graag in de begrotingsbehandeling terugzien. Wij nemen nu wel het besluit om de eerstkomende twee jaar 30% van het dividend te gebruiken en daarna 50%. In de brief staat dat GS geen inzicht hebben in wat het financieel betekent. Zij hebben maandenlang met de minister onderhandeld over het splitsingsplan. Het ging daarbij over veel geld. Ongetwijfeld hadden GS daarbij een beeld van de wijze waarop de vermogenspositie van Enexis versterkt zou moeten worden en dit heeft geleid tot de percentages van tweemaal 30% en vervolgens vijfmaal 50%. Ik wil graag dat GS ons aangeven wat de consequenties hiervan zijn voor de komende jaren en dat zij de Staten met een begrotingswijziging informeren. Dit is belangrijk om onze controlerende taak daadwerkelijk te kunnen uitvoeren.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! In eerste termijn heb ik aangegeven dat de wijze waarop het debat gevoerd is en waarop wij met informatie overvallen zijn, een negatief beeld heeft opgeleverd voor veel mensen die dit gevolgd hebben. Het heeft het beeld dat mensen van de politiek hebben, geschaad. De contacten van de heer Van den Oord ken ik niet, maar ik kan hem verzekeren dat bij de Brabanders die ik ontmoet en uit de stukken die ik lees in de krant, geen positief beeld blijft hangen. Het is goed dat er een onafhankelijk onderzoek komt.

De gedeputeerde eindigde haar inbreng met de opmerking dat het een kwestie van vertrouwen is. Door de manier waarop wij met informatie overvallen zijn, wordt dat lastig. Het is een ingewikkeld juridisch verhaal en voor veel mensen die het debat op afstand volgen, blijft dat niet hangen. Wat wel blijft hangen, is dat overduidelijk is dat GS wilden verkopen en dat de motie waarin

zij werden opgeroepen om niet te verkopen, hun niet goed uitkwam. Het college was daarin overduidelijk. Feit is ook dat wij naderhand overdonderd werden met het nieuwe gegeven van de 80% en dat GS daardoor weliswaar overdonderd maar ook blij verrast waren. Er was geen reactie in de zin van dat GS de Staten lang verkeerd hadden voorgelicht en er dus een probleem was, nee, het was overduidelijk dat iedere strohalm werd aangegrepen door GS.

Het wordt moeilijk om ook naar buiten te verkopen dat het een kwestie van vertrouwen is. Daarom zeg ik nogmaals dat het goed is dat er een onafhankelijk onderzoek komt, ook voor het beeld dat de Brabanders hebben van de politiek.

De *voorzitter*: Mevrouw Lestrade heeft zich afgemeld. Het woord is aan de heer Punt.

De heer *Punt* (Brabantse Partij): Voorzitter! Ik dank de gedeputeerde voor haar beantwoording. Ik heb een gedeputeerde gezien die twee petten droeg. Aan de ene kant heeft zij een juridisch antwoord gegeven en aan de andere kant getracht om de politieke gevoeligheid te schetsen. Die gevoeligheid blijft bestaan, dat hebben wij vandaag wel gehoord.

Ik blijf het gevoel houden dat er niet voldoende actief met de informatie is omgesprongen. Er is te eenvoudig heengegaan over de ontsnappings-artikelen. Ik geloof de gedeputeerde als zij zegt dat zij integer geweest is, maar ik blijf toch zitten met het politieke gevoel dat wij de informatie niet op het juiste moment hadden om een beslissing te kunnen nemen. Ik voel mij hierin misleid en vind dat er sprake is van een bepaalde onzorgvuldigheid en dat betreurt ik. Ik betreurt het dat wij bij een dergelijk belangrijk besluit dat gevoel blijven houden. Ik hoop dat de gedeputeerde mij nog enigszins gerust kan stellen zodat ik met een milder gevoel naar huis kan gaan.

Mevrouw *Moons* (GS;PvdA): Mevrouw de voorzitter! Ook in deze termijn zien wij dat het gaat om een proces dat nog niet eerder gevoerd is. Misschien komt er nog ooit een. De vraag is of wij dat moeten willen. Het is een zeer complex proces

met steeds weer nieuwe situaties. Dat vraagt heel veel flexibiliteit, zowel van GS als van PS. Het vraagt ook flexibiliteit bij het beoordelen van situaties. Ik heb proberen over te brengen dat GS een integer proces hebben gevoerd. Natuurlijk is het bij zo'n proces niet ongebruikelijk dat je achteraf vaststelt dat je sommige dingen anders gedaan zou hebben als je op dat moment beschikt had over de kennis waarover je nu beschikt. Dat geldt voor de Staten, voor mijn collega's in het college en voor mijzelf. Dat heeft alles te maken met de complexiteit van het proces. Misschien is het nog te vroeg om dit te zeggen maar ik ben ervan overtuigd dat wij terugkijkend kunnen vaststellen dat met de inspanning die geleverd is en de serieuze manier waarop door alle partijen is gehandeld, de Staten zichzelf op de kaart hebben gezet. Het klinkt misschien een beetje gek, maar ik wil mijn waardering daarvoor uitspreken. Het heeft van veel mensen heel veel tijd gevraagd om dit debat goed te voeren. De meesten van ons zijn geen juristen en geen energiedeskundigen en toch hebben deze debatten een hoog niveau gekend. Wij zijn het daarover allemaal eens en dat is ook terug te vinden in de media. Het is belangrijk om dat samen vast te stellen.

De heer *Van Schoonhoven* (GroenLinks): Ik denk dat Provinciale Staten de afgelopen maanden duidelijk blij hebben gegeven van flexibiliteit. Ik heb gewezen op de interactie tussen GS en PS en gezegd dat GS op cruciale momenten hebben nagelaten om vanuit hun actieve informatieplicht Provinciale Staten te informeren over de situaties die zich voordeden. Dat steekt ons. GS geven ons allerlei complimenten, maar daarvoor koop ik niet zoveel als tijdens het proces in de grondhouding van GS naar PS een aantal lacunes zaten.

Mevrouw *Moons* (GS;PvdA): De heer Schoonhoven beleeft het zo; dat heeft hij in eerste termijn ook al gezegd. Ik wil in ieder geval proberen over te brengen dat het een integer proces geweest is, waarbij GS geen enkele aanleiding hebben gezien en dat ook niet hebben gedaan om de Staten willens en wetens niet van informatie te voorzien. Natuurlijk kan uit een

onderzoek naar voren komen dat het iets meer of iets sneller had gekund. Vanuit mijn huidige positie zeg ik dat ik niet zou weten hoe ik het anders had moeten doen.

De heer *Van Schoonhoven* (GroenLinks): Toen hier op 24 april door de Staten het besluit is genomen en direct daarna de grondhouding van GS was dat zij dit besluit niet zouden uitvoeren en alle energie wordt aangewend om van het "nee" een "ja" te maken, is het integer handelen in onze ogen ver te zoeken.

Mevrouw *Moons* (GS;PvdA): Ik kan alleen zeggen dat GS een weloverwogen besluit moeten nemen, waarin alle bedenkingen en overwegingen moeten worden meegenomen. Dat heeft tijd gekost, dat moge duidelijk zijn. De verantwoordelijkheid die GS voelen voor aan de ene kant een democratisch proces en aan de andere kant de bedrijfsbelangen is naar mijn mening tot uitdrukking gekomen. Nogmaals, ik vind het belangrijk dat uiteindelijk gekomen is tot een zorgvuldig besluit. In onze beleving heeft dat geleid tot waar wij nu staan. Ik kan niet helemaal met de heer Van Schoonhoven meevoelen. Ik hoop wel dat een aantal onduidelijkheden zijn weggenomen. De beoordeling van de vraag of hij het verantwoord vond of niet, is aan de heer Van Schoonhoven zelf. GS hebben geprobeerd om de onduidelijkheden weg te nemen opdat u een afweging kunt maken.

De heer *Van Schoonhoven* (GroenLinks): De gedeputeerde bevestigt nu wat ik in eerste termijn heb aangegeven toen ik vroeg wat de insteek van GS geweest was. Is dat het belang van de Brabantse burgers of het vennootschapsbelang. De gedeputeerde zegt nu in haar antwoord dat zij het vennootschapsbelang heeft laten prevaleren boven het belang van de Brabantse burgers.

Mevrouw *Moons* (GS;PvdA): Ik stel voor om die discussie niet opnieuw te voeren. Wij beleven dat heel anders dan de heer Van Schoonhoven, dat is duidelijk.

Ik herhaal dat het een complex proces is met heel veel actoren. Er is heel veel gebeurd. De

opmerking van de heer Van den Oord dat wij nog niet klaar zijn met het proces, kan ik dan ook van harte onderschrijven. Later is dit nog een keer teruggekomen in de suggestie van de heer Heijmans voor een onderzoek. Voordat er een eindoordeel kan worden uitgesproken, moet alles in rij en gelid staan. De Staten hebben waarschijnlijk veel leermomenten gekend, ik ook. Toen ik hieraan begon, wist ik niet wat een escrow was. Inmiddels ken ik alle termen die ermee te maken hebben. Dit geeft wel aan dat wij allemaal een ontzettend groot leerproces hebben doorgemaakt. Ik zou het heel jammer vinden als die leermomenten zouden vervluchten. Het duale systeem is hier duidelijk en mooi tot uitdrukking gekomen. De Staten kunnen daarvan vinden wat zij willen, ik heb daar ook een opvatting over waarmee ik de Staten niet zal vermoeien, maar hier zien wij dat heel sterk terug. Wij zien ook wat het betekent als een overheid aandeelhouder is in een commercieel bedrijf. De eerste tekenen wijzen erop dat dit heel erg moeilijk kan zijn.

Voorzitter. Wij vinden het een heel goede suggestie om een onderzoek te laten instellen. Wij kunnen meegaan met dat verzoek. Wij zullen ons niet bemoeien met de invulling van de opdracht en dat is waarschijnlijk ook niet de bedoeling van de Staten. Een dergelijke onderzoek is heel interessant, niet om gelijk te halen maar juist om te kijken hoe de volgende keer een dergelijk proces moet worden ingericht en waar de moeilijke punten zitten. Het kan een heel interessant onderzoek zijn. Ik sluit mij aan bij de suggestie om pas onderzoek te doen nadat het hele proces afgerond is. Dan kunnen de nu nog openstaande zaken daarbij betrokken worden, zoals EPZ. Daarover kunnen wij nu helemaal niets zeggen omdat die zaak nog onder de hamer zit.

Het is goed te constateren dat dit proces geleid heeft tot discussies die nog lang zullen voortduren en uiteindelijk samenkomen in een onderzoek waarin duidelijk moet worden of er op het goede moment gehandeld is en of er op tijd informatie verstrekt is. Voor mij en voor mijn collega's in GS is vandaag duidelijk geworden dat in ieder geval een aantal zaken is opgehelderd zodat die onze verdere samenwerking niet in de weg staan.

De *voorzitter*: Is er nog behoefte aan een derde ronde? Het woord is aan de heer Van den Oord.

De heer *Van den Oord* (CDA): Ik heb geen behoefte aan een derde ronde, mevrouw de voorzitter, maar wil nog wel een reactie geven op de motie van de SP.

De heer *Heijmans* (SP): Voor alle duidelijkheid, de motie is niet alleen van de SP. Wij hebben die samen met een aantal andere fracties ingediend.

De heer *Van den Oord* (CDA): Wij hebben de motie niet in onze fractie gesproken, maar ik heb even snel de individuele leden geraadpleegd. Wij zijn er niet heel enthousiast over, maar gezien de meerderheid die in de Staten bestaat voor zo'n onderzoek, kunnen wij wel meegaan. Voor ons is het vooral belangrijk om daaruit lessen voor de toekomst te trekken. Ik merk dat sommige partijen het verantwoordingsdebat later nog eens dunnetjes willen overdoen. Dat kan niet de insteek zijn, dan onthouden wij onze steun aan de motie. Wij moeten vooral zorgen dat wij de opgedane ervaringen niet laten verzanden.

De heer *Van Schoonhoven* (GroenLinks): Ik voel mij aangesproken, voorzitter, omdat ik in mijn tweede termijn gezegd heb dat ik mijn definitieve oordeel opschort tot na de rapportage van de Zuidelijke Rekenkamer. Het is toch vreemd dat het CDA dit niet wil. Mogen wij geen mening hebben over de rapportage? Als die rapportage ter bespreking voorligt, mogen wij daaraan toch een conclusie verbinden of een mening over hebben?

De heer *Van den Oord* (CDA): Zeer zeker, maar het gaat nu over de intentie die wij uitspreken. Als wij nu zeggen dat wij vandaag leuk met elkaar gedebatteerd hebben maar dat het de insteek is om het allemaal nog eens dunnetjes over te doen, dan hebben wij elkaar verkeerd begrepen. Ik heb zojuist de heer Heijmans nog gesproken en die geeft nadrukkelijk aan dat het primair erom gaat dat wij leren van de lessen die getrokken worden. De heer Van Schoonhoven wordt absoluut niet monddood gemaakt door de CDA-fractie, hij heeft

altijd het volste recht om van dat onderzoek te vinden wat hij wil; het gaat er alleen om op welke wijze wij de vraagstelling formuleren en hoe wij dat onderzoek wegzetten. Ik geef onze positie duidelijk aan zodat daarover later geen misverstand ontstaat.

De heer *Heijmans* (SP): Misschien mag ik het nog even toelichten? In de motie wordt geen waardeoordeel uitgesproken. Dat heeft de heer Van den Oord ook kunnen constateren. Zoals ik in een klein debatje met mevrouw Geeraedts reeds heb aangegeven, gaan wij als Staten straks de opdracht formuleren. Daar zijn alle fracties bij betrokken. Ik heb er alle vertrouwen in dat de opdracht zal zijn: Wat is er goed en wat is er fout gegaan en welke lessen kunnen daaruit getrokken worden?

Een dergelijk onderzoek doe je alleen om lessen eruit te trekken. Ik wijs in dit verband op de onderzoeken naar het openbaar vervoer en naar de renovatie van het Provinciehuis.

De heer *Coonen* (CDA): Die onderzoeken hebben wij zelf gedaan en niet aan andere instanties opgedragen.

De heer *Van den Oord* (CDA): Ik had duidelijk behoefte om het verwachtingsmanagement op die wijze hier neer te zetten. Dat is bij dezen goed gebeurd.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Wij kunnen instemmen met dat onderzoek omdat wij daaruit lessen willen trekken voor de toekomst. Wij willen dat onderzoek niet om als het misschien allemaal verkeerd gegaan is, het college weg te sturen. Dat is dus niet de bedoeling. De enige bedoeling is om er iets van te leren. Als daarover misverstand is, is het misschien verstandig om de tekst van de motie aan te passen. Dan zou de vergadering even geschorst moeten worden.

De heer *Van den Oord* (CDA): De CDA-fractie heeft geen behoefte aan wijziging van de tekst van de motie. Ik vind het wel charmant dat de motie neutraal geformuleerd is. Het had nog neutraler

gekund. Met de toevoegingen die gegeven zijn, vinden wij dat voldoende vastligt en voor eenieder duidelijk is hoe wij waarop willen insteken. Ik vertrouw erop dat wij er samen goed uitkomen.

De *voorzitter*: Wij zitten in de derde ronde. Mijnheer Heijmans, wenst u nog het woord.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! Ik heb geen behoefte aan een derde ronde.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Nee, mevrouw de voorzitter.

De heer *Verrijt* (PvdA): Ik ook niet, voorzitter.

De heer *Van Schoonhoven* (GroenLinks): Dank u wel, mevrouw de voorzitter.

De *voorzitter*: Mijnheer Vreugdenhil, als u nee schudt, wordt het niet geregistreerd door de notulist en komt het niet in de notulen. U moet echt even formeel zeggen of u een derde termijn wenst.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Geen behoefte aan een derde termijn.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Nee, geen behoefte aan een derde termijn.

De heer *Punt* (Brabantse Partij): Ik ook niet, voorzitter.

De *voorzitter*: Wij kunnen het debat afronden en de motie in stemming brengen tenzij mevrouw Geeraedts iets wil veranderen in de tekst.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Wij hebben geen behoefte aan wijziging van de tekst.

In stemming komt motie M4.

De heer *Van den Oord* (CDA): Voor.

De heer *Heijmans* (SP): Voor.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voor.

De heer *Verrijt* (PvdA): Voor.

De heer *Van Schoonhoven* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voor.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

De heer *Punt* (Brabantse Partij): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat deze motie met algemene stemmen is aangenomen, maar wel met de kanttekening dat er een nadere uitwerking volgt van de precieze vraagstelling aan de Zuidelijke Rekenkamer. Ik geef daarbij mijn persoonlijk advies om Limburg ook maar mee te nemen. Dat is mooi vergelijkingsmateriaal. Dat zult u even met Limburg moeten overleggen, wij hebben tenslotte een Brabants-Limburgse Rekenkamer.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

De *voorzitter*: Omdat veel mensen wel een beetje uitgeteld zijn in de goede zin van het woord, heb ik het voorstel ontvangen om de twee nog resterende onderwerpen te behandelen op donderdagavond 9 juli, voorafgaand aan de vergadering van 10 juli. Deze onderwerpen moeten dan echt behandeld worden want de stukken moeten op 15 juli bij de minister worden ingediend anders voldoen wij niet aan onze wettelijke plichten. Kunnen de Staten daarmee akkoord gaan?

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Ik heb geen bezwaar, voorzitter, maar wil wel graag iets uitreiken wat ik anders bij de jaarrekening zou doen.

De *voorzitter*: Kunt u dat dan niet beter bij de behandeling van de jaarrekening doen?

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! Het ligt al in de fractiekamers en de gedeputeerde van handhaving zou het dan niet hebben. Dat zou jammer zijn.

De *voorzitter*: Aan het einde van de vergadering kunt u het aan de gedeputeerde geven.

Ik stel vast dat wij de provinciale jaarstukken 2008 en de midterm review op donderavond 9 juli zullen behandelen, voorafgaand aan de vergadering van 10 juli.

Er rest nog een onderwerp, namelijk de motie over de shoppingmall. De burgers hebben daarover al een uitspraak gedaan. Ik denk dat het probleem al opgelost is. Wil de heer Vreugdenhil die motie nog handhaven? Kan de motie ook naar 9 juli worden doorgeschoven, of wilt u die nu nog in stemming brengen?

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Vandaag graag, voorzitter.

De *voorzitter*: Kunnen de andere fracties daarmee akkoord gaan. Moeten wij daarover nog een debat houden?

Motie vreemd aan de orde van de dag

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! De motie gaat niet over de shoppingmall in Tilburg. Dat is nu juist de verwarring. Het ligt veel breder. De discussie is bijna driekwart jaar geleden gestart met een notitie van mijn fractie "Hoe om te gaan met detailhandelsvoorzieningen". Wij zagen namelijk ontwikkelingen plaatsvinden waarvan wij ons afvroegen of wij in Brabant die kant op moesten gaan. Daarvan is de shoppingmall een exponent dat in Brabant veel aandacht heeft gekregen. Toen al hebben wij de Staten gevraagd om zich uit te spreken over de wenselijkheid van een dergelijke ontwikkeling, ook in het kader van de in de structuurvisie vastgestelde spelregels over de Brabantse randstedelijke zones als wij willen vasthouden aan de EHS die wij daar vastgelegd hebben, aan onze mobiliteitsontwikkeling, aan de leefbaarheid van de steden en dorpen en aan de versterking van de stadscentra.

In de commissie hebben wij daarover een heel goede vergadering gehad. Alle fracties met uitzondering van de VVD hadden de behoefte om

zich helder en scherp daarover uit te spreken. Het was voor het eerst dat er zo'n duidelijk signaal kwam van de Brabantse Staten.

Het had geen recht gedaan aan het generieke beleid inzake de ruimte in Brabant als wij vandaag een motie hadden ingediend die alleen betrekking had op de shoppingmall in Tilburg. Wij hebben een bredere motie ingediend waarin wij nogmaals heel scherp de spelregels voor ontwikkelingen in de randstedelijke zones neerzetten die direct de detailhandel raken van de dorpen en de stedelijke centra. Het is ook eerlijk tegenover de Tilburgse burgers om vandaag deze motie in te dienen en daarmee aan te geven dat het niet alleen gaat om een shoppingmall in Tilburg maar dat wij geen shoppingmall willen, niet in Tilburg, niet in Breda, niet in Eindhoven en niet in Den Bosch. Dat signaal kwam afgelopen week uit de commissie en dat hebben wij vertaald in een motie. Daarin wordt uitgesproken dat een megamall in het randstedelijk gebied van Brabant een ongewenste ontwikkeling is en dat wij het college verzoeken, de gemeenten in Brabant van deze uitspraak op de hoogte te stellen, de benodigde stappen te ondernemen teneinde de realisatie van een mogelijke megamall in het randstedelijke gebied te verhinderen en de overwegingen te betrekken bij het opstellen van de structuurvisie.

De heer *Thuis* (CDA): Voorzitter! De CDA-fractie heeft geen behoefte aan bespreking van deze motie. Wij vinden de motie overbodig. Een eventuele bespreking moet in commissieverband plaatsvinden. Als die bespreking ertoe leidt dat een en ander breder besproken moet worden, voeren wij die discussie in de Staten.

De heer *Zeegers* (SP): Voorzitter! In de discussie was de verleiding groot om alleen te spreken over al dan niet komst van een mall in Tilburg, maar voor ons ligt het veel breder. De heer Vreugdenhil heeft zojuist goed aangegeven waarom wij het breder moeten zien. Het gaat uiteindelijk om de vraag of wij in onze hele provincie dit soort ontwikkelingen willen. In de commissie was een onderzoek aan de orde waarin een mooi beeld werd geschetst van de huidige situatie. Volgens ons werd er weinig

rekeninggehouden met nieuwe ontwikkelingen zoals internetwinkelen. Wel kwam naar voren dat als wij kiezen voor het behoud van de stedelijke centra met een sterke lokale economie en voor versterking van de sociale cohesie en leefbaarheid van dorpen en wijken, wij een standpunt moeten innemen over dit soort ontwikkelingen. Natuurlijk weten wij dat bepaalde ontwikkelaars heel veel belang hebben bij het realiseren van dit soort projecten. Ondanks het feit dat de Tilburgse bevolking "nee" heeft gezegd tegen de komst van een megamall, denken wij niet dat het daarmee ophoudt. Ontwikkelaars zullen doorgaan met hun pogingen om elders in de provincie zo'n mall te bouwen.

Vanaf deze plek wil ik de Tilburgse bevolking gelukwensen met de uitkomst van het referendum. Die uitkomst heeft veel opluchting gegeven ook bij ons. De motie is bedoeld om ruim voor de bespreking van de structuurvisie het signaal af te geven dat wij de ontwikkeling van megamalls ongewenst vinden. Daarvoor zijn zeer goede redenen. Wij kiezen namelijk ervoor de steden en de dorpen te beschermen door daar de winkels te concentreren.

Ik wil nog even reageren op de opmerking van de fractievoorzitter van het CDA. In de commissie heb ik bij interruptie een compliment gemaakt aan de CDA-fractie, omdat ik vond dat de woordvoester van de CDA-fractie ongelooflijk krachtig verwoordde waarom zij die mall niet wilde. Daardoor ontstond het idee om dat krachtige signaal meteen om te zetten in een krachtig signaal op Statenniveau. Ik heb dat met de heer Vreugdenhil besproken. Gelet op de gretigheid waarmee de woordvoester van het CDA zich afzette niet alleen tegen de mall in Tilburg maar ook tegen soortgelijke ontwikkelingen en zware argumenten hanteerde zoals een einde aan de 24-uurs economie en versterking van de sociale cohesie in de dorpen, vind ik de reactie van de heer Thuis onbegrijpelijk. Wij zouden hooguit een discussie kunnen voeren over het moment waarop deze motie moet worden vastgesteld. Het moge duidelijk zijn dat wij de motie van harte ondersteunen. Wij hebben fysiek niet de kans gehad onze handtekening eronder te

zetten, anders hadden wij dat zeker gedaan.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voorzitter! De VVD heeft op dit moment geen behoefte aan de motie en wil ook geen discussie daarover. In de commissie lag een notitie voor. Dat was een bouwsteen voor de structuurvisie. Zo hebben wij die notitie bekeken en beoordeeld. Bij de ontwerpstructuurvisie die wij binnenkort voorgelegd krijgen, zullen wij een en ander integraal bekijken. Daar moet de discussie plaatsvinden, voorzitter.

De heer *Arkes* (PvdA): Voorzitter! Namens mijn fractie sluit ik mij aan bij de opmerkingen van de woordvoester van de VVD. Deze discussie moet plaatsvinden bij een integrale afweging. Op dit moment is de motie wat mijn fractie betreft niet aan de orde.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voorzitter! Wij hebben bewust samen met de fractie van de ChristenUnie-SGP deze motie vandaag ingediend. Er komt een nieuwe structuurvisie. Wij hebben in de commissie RM een bouwsteen daarvan besproken zoals mevrouw Prins reeds zei. In de commissie RM hebben alle partijen behalve de VVD duidelijk uitgesproken dat zij geen behoefte hebben aan megamalls. Er zijn ook aanwijzingen dat de minister komt met een AMvB over grootschalige detailhandelvoorzieningen. Mijn fractie wil voorkomen dat wij ook hier in een fuik terechtkomen zoals dat bij Essent is gebeurd. Wij willen voorkomen dat wij geen uitspraken mogen doen en straks geconfronteerd worden met een structuurvisie waarin wij punten en komma's mogen wijzigen maar geen inhoudelijke inbreng mogen leveren. Met deze motie kunnen de Staten duidelijk uitspreken hoe zij de structuurvisie op dit punt ingevuld willen zien.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! Wij steunen deze motie, maar omdat duidelijk is dat de motie niet zal worden aangenomen, lijkt het ons verstandig om zo snel mogelijk de discussie in de commissie te voeren.

De heer *Punt* (Brabantse Partij): Voorzitter! Wij steunen deze motie van harte, met name omdat het gaat om de leefbaarheid in het buitengebied en in de grote steden. Er zijn voldoende redenen om achter deze motie te kunnen staan.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! De geluiden van de verschillende fracties klinken mij natuurlijk niet vreemd in de oren. Ik ben er de afgelopen dagen verschillende keren op aangesproken.

De *voorzitter*: Mijnheer Vreugdenhil, wilt u even wachten? Misschien wil de heer Rüpp eerst even reageren. Dat heb ik vergeten te vragen. Het woord is aan de heer Rüpp.

De heer *Rüpp* (GS;CDA): Voorzitter! De motie is gericht aan het college, dus het lijkt mij wel nuttig om ook de mening van het college te geven. Het zal de Staten niet geheel en al verbazen dat ik de opvatting om deze motie niet aan te nemen, steun. Dat heeft vooral een staatsrechtelijke reden. Ik vind het buitengewoon oneigenlijk om nu een motie in te dienen over een buitengewoon belangwekkend onderwerp – laat daarover geen misverstand bestaan – terwijl de discussie over de bouwstenen nog volop bezig is en wij daar die afweging gaan maken. Inhoudelijk kan ik veel afdingen op de motie maar er staat ook een aantal goede dingen in. Naar mijn mening moet die discussie in de commissie gevoerd worden. Ik snap dat de actualiteit u ertoe brengt om deze motie in te dienen. De motie speelt een nadrukkelijke rol bij de discussie over de mall in Tilburg maar gaat veel verder. Het signaal is glashelder. In de commissie moeten wij daarover doorpraten. Nu de directe dreiging van een volgende stap weg is, vind ik het helemaal overbodig om deze motie in behandeling te nemen en over te nemen.

De heer *Zeegers* (SP): Voorzitter! Hier gebeurt wat ik liever niet zie gebeuren. Het beeld wordt geschetst dat de motie zich alleen richt op de mall in Tilburg. De gedeputeerde zegt dat wij een bouwsteen besproken hebben. Bouwstenen komen vaak van buitenaf. De Staten vormen het cement

tussen de bouwstenen. Het lijkt mij goed dat het college van GS zo vroeg mogelijk weet hoe de Staten denken over deze ontwikkeling. Het college kan natuurlijk zeggen dat de motie daarvoor niet is omdat de commissie in dezen buitengewoon duidelijk geweest is, maar het lijkt mij goed om zo'n uitspraak te doen en vast te leggen.

Ik maak bezwaar tegen het feit dat de motie te veel geplaatst wordt in het perspectief van de mall in Tilburg. Die discussie is voorbij, maar ik vind het nu een goed moment om ons af te vragen wat dit betekent voor de rest van Brabant. Wie weet gaat de ontwikkelaar morgen wel tussen Helmond en Eindhoven kijken en dan hebben wij dezelfde discussie. Een ezel stoot zich liever niet tweemaal aan dezelfde steen, dus laten wij duidelijk zijn.

De heer *Rüpp* (GS;CDA): Dat zei De Schoolmeester al in het gemeen. Het schept een precedent als het op deze wijze gebeurt. Als de Staten alle uitspraken die in de commissie worden gedaan, willen veralgemeniseren omdat het in beleid moet worden vastgelegd en willen adstrueren en accentueren in moties in de Staten, vind ik dat oneigenlijk. Laten wij elkaar niet voor de gek houden, de aanleiding en de reden dat er zo nadrukkelijk over gesproken is, was wel degelijk Tilburg. Dat kan de heer Zeegers niet ontkennen. Sterker nog, hij herinnert zich nog het debatje tussen de heer Vreugdenhil en mij meteen aan het begin van de commissievergadering. Er werd helemaal niet meer gesproken over de bouwsteen of over de detailhandelsvisie, het ging meteen over Tilburg. Dat was de aanleiding. Ik vind dat wij het elkaar niet moeten aandoen om moties in te dienen als wij nog volop met elkaar in gesprek zijn. Het lijkt mij absoluut niet aan de orde dat er morgen een discussie ontstaat over Breda, Uden, Veghel of waar dan ook, zeker niet gezien de publiciteit die er is geweest over het debat dat wij in de commissie hebben gevoerd. Dat signaal is heel goed verstaan en dat moet de Staten straks terugvinden in de structuurvisie. Als zij daarmee niet tevreden zijn, moeten zij dat bij amendement wijzigen.

De heer *Zeegers* (SP): Ik ben begonnen met op te

merken dat er voor de SP een verschil is tussen aanleiding en reden.

De heer *Rüpp* (GS;CDA): Dat ben ik met de heer Zeegers eens.

De heer *Zeegers* (SP): De aanleiding had enige mate van urgentie. Als bepaalde ontwikkelingen plaatsvinden, is de toon gezet. De reden is veel belangrijker, namelijk dat wij goed moeten nadenken over de vraag hoe wij in de toekomst omgaan met ontwikkelingen in het niet-stedelijk gebied. Dat was de reden. Dat signaal is afgegeven. Volgens mij is er niets mis mee als over sommige onderwerpen een commissie-uitspraak nadrukkelijk wordt vastgelegd. Het is vandaag niet de eerste keer dat dit gebeurt.

De heer *Rüpp* (GS;CDA): Daarin verschillen de heer Zeegers en ik van mening.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Er wordt toch het beeld geschapen dat het over een enkel onderwerp gaat. Ik heb afgelopen woensdag het slotdebat over de mall in Tilburg bijgewoond. Ik heb daar onze manier van opereren uitgelegd en aangegeven dat wij vorig jaar november al een notitie hebben ingediend die veel breder ging maar wel een duidelijke aanleiding had. Wij hadden niet specifiek deze week uitgekozen voor de indiening van onze motie, maar hebben gewacht op het toegezegde onderzoek en dat is deze week gekomen.

De heer *Rüpp* (GS;CDA): Voorzitter! Even ter correctie, die notitie lag er eerder, maar de vergadering is verzet vanwege de Statenvergadering van 15 mei.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): De notitie kwam in mei. De datum van de commissievergadering is een paar keer opgeschoven waardoor wij de notitie net in deze week konden behandelen. Ik heb dat in Tilburg uitgelegd en daar was alle begrip voor. Ik heb met wethouder Joost Muller gesproken en aangegeven dat het hele project sowieso niet had kunnen

doorgaan op grond van een aantal spelregels in de structuurvisie. Hij gaf aan dat hij daarover met de heer Rüpp had gesproken en dat die hem had aangegeven dat er wel wat geregeld kon worden om een stukje maatwerk te maken. Dat maakt de urgentie van deze motie heel duidelijk. Wij zullen de gedeputeerde scherp houden op de uitvoering van de regels zoals die op dit moment in de interimstructuurvisie staan. Wij zullen deze motie aanhouden en indien noodzakelijk opnieuw in stelling brengen. Wij willen dat GS de regels zoals die verwoord zijn in de structuurvisie, communiceren naar de gemeenten en geen enkel misverstand laten bestaan over het feit dat de regels inzake de EHS scherp gehanteerd worden, zelfs in MOB-complexen.

De *voorzitter*: Aangezien motie M1 is aangehouden, maakt zij geen onderwerp van beraadslaging meer uit.

Dames en heren. Ik wil nog een paar woorden spreken want er is iets bijzonders aan de hand. Wij hebben gedeputeerde mevrouw Moons vandaag voor het laatst in ons midden. Wij zullen haar nog feestelijk uitluiden op 29 juni. U bent daarvoor allemaal uitgenodigd. Wij zullen haar dan nog officieel toespreken. U bent het vast met mij eens dat wij een uitstekende, goed gemotiveerde en vooral markante gedeputeerde in ons midden hadden die zeker vandaag en ook vele keren daarvoor heeft bewezen over een enorme dossierkennis te beschikken en die haar dossiers uitstekend kan verdedigen in deze zaal.

Ik heb wel eens gezegd dat mevrouw Moons twee jaar geleden bij het Bestuursakkoord een van de moeilijkste, meest gecompliceerde en meest omvangrijke portefeuilles heeft gekregen. Ik heb grote bewondering voor de wijze waarop zij zich daar doorheen geslagen heeft, voor de wijze waarop zij haar werk heeft gedaan, voor de wijze waarop zij altijd vrolijk en opwekt bleef zelfs onder zware druk. Wij gaan haar heel erg missen. Wij zullen haar vast nog toespreken op de 29ste. Het was een groot genoegen, mevrouw Moons, om u in ons midden te hebben. Dank u wel voor al uw werk. Ik geloof dat wij dit met een applaus mogen afronden.

De *voorzitter*: Hiermee zijn wij gekomen aan het einde van deze vergadering. Er is nog een drankje op het Statenveld. De eerstvolgende Statenvergadering is op 9 juli 2009 's avonds. Dan behandelen wij de twee onderwerpen die wij vandaag niet hebben kunnen behandelen. De vergadering wordt dan voortgezet op 10 juli 2009. Ik geef het woord aan mevrouw Verstappen om iets uit te reiken.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! Ik had het aan de jaarrekening willen koppelen. Wij denken dat er misschien te weinig geld is voor handhaving. Wij hebben vorig jaar een motie ingediend die ertoe strekte de illegale bomenkap in Baarle Nassau te stoppen. Die bomenkap is echter het hele jaar doorgegaan. Er zijn meer dan 200 bomen illegaal gekapt. Wij hebben een soort zwartboek gemaakt. Afgelopen maandag hebben wij aan honderden mensen flyers uitgedeeld. Op de fractiekamers ligt het zwartboek voor iedereen. Op onze site staat een mooi filmpje, alleen de inhoud is niet zo mooi. De provincie geeft wel geld uit om struweel en bomen te laten planten. Om niet te dweilen met de kraan open, lijkt het ons beter om aan de voorkant te verhinderen dat bomen illegaal verdwijnen.

De *voorzitter*: Mevrouw Verstappen overhandigt dit fleurige zwartboekje aan de gedeputeerde die verantwoordelijk is voor handhaving.

Mevrouw *Van Nieuwenhuizen* (GS;VVD): Voorzitter! Ik wil mevrouw Verstappen hartelijk danken voor de informatie die zij verzameld heeft. Ik waardeer haar inzet bijzonder. Omdat de presentatie plaatsvond op tweede pinksterdag kon ik er helaas niet bij zijn. Mevrouw Verstappen kan ervan verzekerd dat wij bij toekomstige landinrichtings- en ruilverkavelingsprojecten er al aan de voorkant bovenop zullen zitten. Bij de Hilver hebt u dit al kunnen merken. Aan onze inzet zal het niet liggen. Mochten daarvoor extra middelen nodig zijn, dan zal ik zeker bij de Staten aan de bel trekken.

De *voorzitter*: Er is nog een technische mededeling

van de voorzitter van de commissie EMG.

Mevrouw *Kerkhof-Mos* (CDA): Voorzitter! Wij gaan nog even in vergadering. Zoals u weet, staat de pilot regiotaxi West-Brabant op de agenda van de commissie EMG en die moet nog worden afgewikkeld. Ik nodig gedeputeerde Moons graag daarbij uit.

De *voorzitter*: Ik neem dat de gedeputeerde eerst een drankje mag drinken?

Mevrouw *Kerkhof-Mos* (CDA): Dat gun ik haar graag. Zij mag het ook meenemen naar kamer B52.

De voorzitter sluit te 17.15 uur de vergadering.

Besluit 53/09

Provinciale Staten van Noord-Brabant,

- gezien het voorstel van de griffier d.d. 14 september 2009, nr. 1381615,
- gelet op artikel 2.27, vijfde lid, van het Reglement van orde Provinciale Staten 2007;

besluiten:

de notulen van het verhandelde door Provinciale Staten in hun vergadering op 4/5 juni 2009 vast te stellen.

's-Hertogenbosch, 2 oktober 2009

Provinciale Staten voornoemd,

dr. W.B.H.J. van de Donk, voorzitter,

mw. drs. E.M.W.J. Wöltgens, griffier.